

MARRËVESHJE KUADËR

NDËRMJET

REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

TË PËRFAQËSUAR NGA

KËSHILLI I MINISTRAVE I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

DHE

KOMISIONIT EVROPIAN

PËR

**RREGULLAT E ZBATIMIT TË ASISTENCËS FINANCIARE TË BE-së
PËR SHQIPËRINË NË KUADËR TË INSTRUMENTIT PËR ASISTENCËN
E PARA-ANËTARËSIMIT (IPA II)**

E DATËS ( )

Pasqyra e Lëndës

SEKSIONI I	DISPOZITA TË PËRGJITHSHME.....	7
Neni 1	Interpretimi	7
Neni 2	Pavlefshmëria e pjesshme dhe mangësitë e paqëllimshme.....	7
Neni 3	Përkufizimet.....	7
Neni 4	Qëllimi dhe objektivi	8
Neni 5	Parimet e përgjithshme për asistencën financiare	9
Neni 6	Parimi i pronësisë.....	11
Neni 7	Metodat e zbatimit	12
Neni 8	Marrëveshjet e financimit.....	12
Neni 9	Marrëveshjet sektoriale	13
SEKSIONI II	RREGULLAT E MENAXHIMIT INDIREKT NGA PËRFITUESI IPA II.....	14
TITULLI I	SISTEMET E MENAXHIMIT DHE KONTROLLIT	14
Neni 10	Ngritja e strukturave dhe autoriteteve për menaxhimin indirekt nga Përfituesi IPA II	14
Neni 11	Funksionet dhe përgjegjësitë e strukturave dhe autoriteteve	14
TITULLI II	DISPOZITA SPECIFIKE PËR T'I BESUAR PËRFITUESIT IPA II DETYRA TË ZBATIMIT	
TË BUXHETIT	15	
Neni 12	Kushtet për t'i besuar Përfituesit IPA II detyrat e zbatimit të buxhetit	15
Neni 13	Besimi i detyrave të zbatimit të buxhetit	17
Neni 14	Masat nëse struktura menaxhuese dhe strukturat operuese nuk përmbushin dispozitat e pikave (a), (b) dhe (d) të nenit 12(3) dhe ato të Shtojcës B të kësaj Marrëveshjeje	18
Neni 15	Pezullimi ose anulimi i disa pjesëve të Marrëveshjes së Financimit në lidhje me detyrat e besuara për zbatimin e buxhetit.....	18
SEKSIONI III	RREGULLAT E PROGRAMIMIT	18
Neni 16	Programimi i asistencës.....	18
Neni 17	Miratimi i programeve dhe ndryshimet	20
SEKSIONI IV	RREGULLAT E ZBATIMIT	20
TITULLI I	RREGULLAT E PËRGJITHSHME DHE PARIMET E ZBATIMIT.....	20
Neni 18	Rregullat për prokurimin dhe dhënien e granteve.....	20
Neni 19	Rregullat e shtetësisë dhe origjinës për prokurimin publik, grantet dhe procedurat e tjera të kontraktimit	21
Neni 20	Pjesëmarrja në programet dhe agjencitë e BE-së.....	23
Neni 21	Parimet e zbatimit të mbështetjes buxhetore për Përfituesin IPA II	23
Neni 22	Parimet e zbatimit për binjakëzimin	24
TITULLI II	TRANSPARENCA DHE VIZIBILITETI.....	24
Neni 23	Informimi, publiciteti dhe transparenca	24
Neni 24	Vizibiliteti dhe komunikimi.....	26
TITULLI III	MBROJTJA E TË DHËNAVE DHE KONFIDENCIALITETI	26
Neni 25	Mbrojtja e të dhënave	26
Neni 26	Konfidencialiteti	27
TITULLI VI	OFRIMI I LEHTËSIRAVE DHE TAKSIMI	27
Neni 27	Ofrimi i lehtësirave për zbatimin e programeve dhe ekzekutimin e kontratave	27
Neni 28	Rregullat për taksat, tarifat doganore dhe fiskale	29
SEKSIONI V	RREGULLAT PËR MENAXHIMIN FINANCIAR TË ASISTENCËS IPA II.....	32

TITULLI I	DISPOZITA TË PËRGJITHSHME.....	32
Neni 29	Pranueshmëria e shpenzimeve.....	32
Neni 30	Intensiteti i ndihmës dhe norma e kontributit të BE-së	33
TITULLI II	RREGULLAT QË LIDHEN ME MENAXHIMIN INDIREKT NGA PËRFITUESI IPA II.	33
Neni 31	Pranueshmëria e shpenzimeve në kuadrin e menaxhimit indirekt	33
Neni 32	Gjurma e auditit	33
Neni 33	Pagesat e kontributit të BE-së	33
Neni 34	Parafinancimi.....	35
Neni 35	Pagesat e ndërmjetme.....	35
Neni 36	Procedura e shqyrtimit dhe pranimit të llogarive	36
Neni 37	Pagimi i bilancit përfundimtar	37
Neni 38	Anulimi i fondeve të papërdorura në rastin e programeve shumëvjeçare me buxhet të ndarë	38
Neni 39	Ndërprerja e pagesave.....	38
Neni 40	Pezullimi i pagesave	39
Neni 41	Rikuperimi i fondeve.....	39
Neni 42	Rregullimet financiare nga Përfituesi IPA II	39
Neni 43	Korrigjimet financiare nga Komisioni.....	39
Neni 44	Procedura për korrigjimet financiare dhe pranimin e llogarive.....	40
Neni 45	Ripërdorimi i kontributit të BE-së.....	41
Neni 46	Shlyerja	41
TITULLI III	MBYLLJA E PROGRAMIT	42
Neni 47	Mbyllja e programit me menaxhim indirekt nga Përfituesi IPA II	42
Neni 48	Mbyllja e programit me menaxhim direkt dhe indirekt me subjekte të ndryshme nga Përfituesi IPA II.....	42
Neni 49	Ruajtja e dokumenteve	42
TITULLI IV	MBIKËQYRJA, KONTROLLI, AUDITI DHE MBROJTJA E	43
INTERESAVE FINANCIARE		43
Neni 50	Mbikëqyrja, kontrolli dhe auditet nga Komisioni dhe Gjykata Evropiane e Auditëve.....	43
Neni 51	Mbrojtja e interesave financiare të BE-së	45
SEKSIONI VI	MONITORIMI, VLERËSIMI DHE RAPORTIMI	47
Neni 52	Komiteti Monitorues IPA.....	47
Neni 53	Komiteti Monitorues Sektorial	48
Neni 54	Aktivitetet monitoruese të tjera.....	49
TITULLI II	VLERËSIMI.....	50
Neni 55	Parimet e përgjithshme për vlerësimin e asistencës IPA II	50
Neni 56	Vlerësimet nga Komisioni.....	51
Neni 57	Vlerësimet nga Përfituesi IPA II në kuadrin e menaxhimit indirekt	51
TITULLI III	RAPORTIMI.....	52
Neni 58	Kërkesat bazë për raportimin pranë Komisionit	52
Neni 59	Kërkesat e raportimit pranë Komisionit në kuadrin e menaxhimit indirekt nga Përfituesi IPA II sipas nenit 60(5) të Rregullores Financiare	52
Neni 60	Raportet nga strukturat operuese në kuadrin e menaxhimit indirekt nga Përfituesi IPA II	54
Neni 61	Gjuha.....	54

SEKSIONI VII	DISPOZITAT PËR PROGRAMET ME AKSIONE SHUMËVJEÇARE ME ANGAZHIME FINANCIARE TË NDARA	54
Neni 62	Parimet e zbatimit për programet me aksione shumëvjeçare me angazhime financiare të ndara të zbatuara me menaxhim indirekt nga Përfituesi IPA II.....	54
SEKSIONI VIII	DISPOZITAT PËR PROGRAMET E BASHKËPUNIMIT NDËRKUFITAR	56
TITULLI I	DISPOZITA TË PËRGJITHSHME.....	56
Neni 63	Format e bashkëpunimit ndërkufitar	56
Neni 64	Përkufizime shtesë për bashkëpunimin ndërkufitar.....	57
Neni 65	Intensiteti i ndihmës dhe norma e asistencës IPA II	57
TITULLI II	RREGULLAT PËR PROGRAMIMIN	57
Neni 66	Prioritetet tematike dhe përqendrimi i bashkëpunimit ndërkufitar IPA	57
Neni 67	Shtirirja gjeografike.....	58
Neni 68	Përgatitja, vlerësimi, miratimi dhe ndryshimet në programet e bashkëpunimit ndërkufitar	58
Neni 69	Marrëveshjet dypalëshe ndërmjet vendeve pjesëmarrëse për menaxhimin e programeve të bashkëpunimit ndërkufitar të zbatuara me menaxhim indirekt.....	59
TITULLI III	OPERACIONET	60
Neni 70	Përzgjedhja e operacioneve.....	60
Neni 71	Përfituesit	60
Neni 72	Asistenca teknike.....	60
TITULLI IV	ZBATIMI	61
Neni 73	Modalitetet e zbatimit.....	61
TITULLI V	STRUKTURAT DHE AUTORITETET E PROGRAMIT DHE PËRGJEGJËSITË E TYRE	61
Neni 74	Strukturat dhe autoritetet për menaxhimin e BNK-së	61
Neni 75	KKIPA	62
Neni 76	Strukturat operuese	62
Neni 77	Autoriteti Auditues.....	64
Neni 78	Komiteti i Përbashkët Monitorues (KPM)	64
Neni 79	Sekretariati i Përbashkët Teknik (SPT).....	65
TITULLI VI	RAPORTIMI.....	66
Neni 80	Raportet vjetore dhe përfundimtare të zbatimit	66
SEKSIONI IX	DISPOZITAT PËRFUNDIMTARE.....	67
Neni 81	Komunikimi	67
Neni 82	Konsultimi.....	68
Neni 83	Zgjidhja e mosmarrëveshjeve, arbitrazhi.....	68
Neni 84	Mosmarrëveshjet me palët e treta	68
Neni 85	Njoftimet.....	69
Neni 86	Shtojcat.....	69
Neni 87	Hyrja në fuqi	69
Neni 88	Zbatueshmëria e Marrëveshjes Kuadër për IPA-n	70
Neni 89	Ndryshimet	70
Neni 90	Afati i Marrëveshjes	70

Shtojcat:

- SHTOJCA A: Funksionet dhe përgjegjësitë e strukturave, autoriteteve dhe organeve sipas nenit 10 të kësaj Marrëveshjeje Kuadër
- SHTOJCA B: Kuadri i kontrollit të brendshëm
- SHTOJCA C: Model Deklarate e Menaxhimit
- SHTOJCA D: Model Raporti Vjetor të Aktivitetit Auditues
- SHTOJCA E: Model Opinioni Auditit Vjetor
- SHTOJCA F: Model Opinioni Auditit për pasqyrën përfundimtare të shpenzimeve
- SHTOJCA G: Modeli i Strategjisë së Auditit
- SHTOJCA H: Raportimi për mashtrimin e dyshuar dhe parregullsi të tjera në lidhje me Instrumentin për Asistencën e Para-anëtarësimit (IPA II)
- SHTOJCA I: Prioritetet tematike për asistencë
- SHTOJCA J: Prioritetet tematike për asistencë për bashkëpunimin territorial.

Komisioni Evropian, më poshtë i referuar si **“Komisioni”**, i cili vepron për dhe në emër të Bashkimit Evropian

nga njëra anë,

dhe

Këshilli i Ministrave i Republikës së Shqipërisë që vepron në emër të Republikës së Shqipërisë, më poshtë i referuar si **“Përfituesi IPA II”**,

nga ana tjetër,

dhe bashkërisht të referuara si **“Palët”**.

Duke marrë parasysh se:

- (1) Më 11 mars 2014, Parlamenti Evropian dhe Këshilli miratuan Rregulloren (BE) Nr. 231/2014 mbi krijimin e instrumentit për asistencën e para-anëtarësimit¹ (më poshtë e referuar si “Rregullorja IPA II”). Ky instrument përbën bazën ligjore për dhënien e asistencës financiare përfituesve të renditur në Shtojcën I të Rregullores IPA II (më poshtë të referuar si “Përfituesit IPA II”), për t’i ndihmuar në miratimin dhe zbatimin e reformave politike, institucionale, ligjore, administrative, sociale dhe ekonomike që kërkohen nga këta përfitues për të qenë në pajtim me vlerat e BE-së dhe për të përafruar gradualisht rregullat, standardet, politikat dhe praktikatat e BE-së, me synimin për t’u bërë anëtarë të BE-së;
- (2) Më 11 mars 2014, Parlamenti Evropian dhe Këshilli miratuan Rregulloren (BE) Nr. 236/2014 që përcakton procedura dhe rregulla të përbashkëta për zbatimin e instrumenteve të BE-së për financimin e masave të jashtme² (më poshtë e referuar si “Rregullorja e Përbashkët Zbatuese”);
- (3) Më 2 maj 2014, Komisioni miratoi Rregulloren Zbatuese (BE) Nr. 447/2014 mbi rregullat specifike për zbatimin e Rregullores (BE) 231/2014 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit për krijimin e Instrumentit për Asistencën e Para-anëtarësimit (IPA II)³ (më poshtë e referuar si “Rregullorja Zbatuese IPA II”), ku përcaktohen dispozitat e zbatueshme për menaxhimin dhe kontrollin;

¹ Rregullorja (BE) Nr. 231/2014 e Parlamentit Evropian dhe Këshillit e datës 11 mars 2014 mbi krijimin e Instrumentit për Asistencën e Para-anëtarësimit (IPA II) (GZ L 77, 15 mars 2014, faqe 11).

² Rregullorja (BE) Nr. 236/2014 e Parlamentit Evropian dhe Këshillit e datës 11 mars 2014 që përcakton procedura dhe rregulla të përbashkëta për zbatimin e instrumenteve të BE-së për financimin e masave të jashtme (GZ L 77, 15 mars 2014, faqe 95).

³ Rregullorja Zbatuese e Komisionit (BE) Nr. 447/2014 mbi rregullat specifike për zbatimin e Rregullores (BE) 231/2014 e Parlamentit Evropian dhe Këshillit për krijimin e Instrumentit për Asistencën e Para-anëtarësimit (IPA II) (GZ L 132, 3 maj 2014, faqe 32).

- (4) Përfituesi IPA II ka të drejtë të përfitojë fonde nga IPA II, siç parashikon Rregullorja IPA II;
- (5) Neni 8 i Rregullores IPA II kërkon që Komisioni dhe përfituesit IPA II të lidhin Marrëveshje Kuadër për zbatimin e asistencës;
- (6) Si rrjedhojë, nevojitet të përcaktohen rregullat për zbatimin e asistencës financiare të BE-së në kuadrin e IPA II;

BIEN DAKORD SI MË POSHTË:

SEKSIONI I DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1 Interpretimi

- (1) Në rast të ndonjë dispozite të shprehur që bie ndesh me këtë Marrëveshje, termat e përdorura në këtë Marrëveshje kanë kuptimin që iu atribuohet në Rregulloren IPA II, Rregulloren e Përbashkët Zbatuese dhe Rregulloren Zbatuese IPA II.
- (2) Në rast të ndonjë dispozite të shprehur që bie ndesh me këtë Marrëveshje, referencat për këtë Marrëveshje konsiderohen ashtu siç janë ndryshuar, plotësuar apo zëvendësuar herë pas here.
- (3) Çdo referencë ndaj Rregulloreve të Parlamentit Evropian dhe Këshillit apo ndaj Rregulloreve të Komisionit konsiderohen si referenca të këtyre akteve normative ashtu siç janë ndryshuar, plotësuar apo zëvendësuar herë pas here.
- (4) Nëntitujt e kësaj Marrëveshjeje nuk kanë domethënie ligjore dhe nuk ndikojnë në interpretimin e saj.

Neni 2 Pavlefshmëria e pjesshme dhe mangësitë e paqëllimshme

Nëse një dispozitë e kësaj Marrëveshjeje është ose bëhet e pavlefshme apo nëse kjo Marrëveshje përmban mangësi të paqëllimshme, kjo nuk cenon vlefshmërinë e dispozitave të tjera të kësaj Marrëveshjeje. Palët zëvendësojnë çdo dispozitë të pavlefshme me një dispozitë të vlefshme apo akt mirëkuptimi që i afrohet sa të jetë e mundur qëllimit dhe objektivit të dispozitës së pavlefshme. Palët plotësojnë çdo mangësi të paqëllimtë me një dispozitë apo akt mirëkuptimi që i përshtatet siç duhet qëllimit dhe objektivit të kësaj Marrëveshjeje, në përputhje me Rregulloren IPA II dhe Rregulloren Zbatuese IPA II.

Neni 3 Përkufizimet

Për qëllime të kësaj Marrëveshjeje, këto përkufizime kanë këtë kuptim:

- a) "Program" do të thotë një program masash individuale, të posaçme apo mbështetëse, të parashikuara në nenet 2 dhe 3 të Rregullores së Përbashkët Zbatuese;
- b) "Marrëveshje Sektoriale" do të thotë një marrëveshje që lidhet ndërmjet Komisionit dhe përfituesit IPA II për një fushë apo program specifik të IPA II, ku përcaktohen rregullat dhe procedurat që duhen respektuar të cilat nuk përfshihen në këtë Marrëveshje apo në Marrëveshjet e Financimit;
- c) "Marrëveshje Financimi" do të thotë një marrëveshje njëvjeçare ose shumëvjeçare që lidhet ndërmjet Komisionit dhe Përfituesit IPA II, për zbatimin e asistencës financiare të BE-së nëpërmjet aktiviteteve që janë brenda fushës së veprimit të Rregullores Zbatuese IPA II;
- d) "Vendet pjesëmarrëse" do të thotë vetëm përfituesit IPA II ose përfituesit IPA II bashkë me Shtetin/Shtetet Anëtare ose me vendet që janë brenda fushës së veprimit të Instrumentit Evropian të Fqinjësisë⁴ të cilat marrin pjesë në një program shumëvjeçar për bashkëpunimin ndërkufitar, i cili është hartuar bashkërisht nga vendet pjesëmarrëse;
- e) "Marrës" do të thotë përfituesi i grantit (përfshirë një kontraktues binjakëzimi), kontraktuesi që përfiton kontratë shërbimi, furnizimi ose punimesh, përfituesi në kuadrin e programeve të bashkëpunimit ndërkufitar, pala kontraktuese në një marrëveshje delegimi në kuadrin e menaxhimit indirekt apo çdo person fizik apo juridik që merr asistencë IPA II.
- f) "Vit financiar" do të thotë periudha nga 1 janari deri më 31 dhjetor të një vitit të caktuar.

Neni 4 Qëllimi dhe objektivi

- (1) Me qëllimin për të nxitur bashkëpunimin ndërmjet Palëve dhe për të ndihmuar Përfituesin IPA II në përafrimin gradual me standardet dhe politikat e BE-së, përfshirë *acquis*, në kuadrin e procesit të anëtarësimit, Palët bien dakord të zbatojnë aktivitete në fushat e mëposhtme të parashikuara për Përfituesit IPA II, me qëllim arritjen e objektivave të përcaktuara në nenet 1 dhe 2 të Rregullores IPA II;
  - a) reformat në përgatitjen për anëtarësim në BE dhe forcimi institucional dhe i kapaciteteve për këtë qëllim;
  - b) zhvillimi socio-ekonomik dhe rajonal;

⁴ Rregullorja (BE) Nr. 232/2014 e Parlamentit Evropian dhe Këshillit e datës 11 mars 2014 që krijon Instrumentin Evropian të Fqinjësisë (GZ L 77, 15 mars 2014, faqe 27).

- c) punësimi, politikat sociale, arsimi, nxitja e barazisë gjinore dhe zhvillimi i burimeve njerëzore;
- d) bujqësia dhe zhvillimi rural;
- e) bashkëpunimi rajonal dhe territorial.
- (2) Aktivitetet financohen dhe zbatohen brenda kuadrit ligjor, administrativ dhe teknik të parashikuar në këtë Marrëveshje dhe të përcaktuar më hollësisht në Marrëveshjet Sektoriale dhe/ose Marrëveshjet e Financimit, nëse ka.
- (3) Kur Fondi Evropian për Zhvillimin Rajonal kontribuon në programe apo masa të krijuara në kuadrin e Rregullores IPA II për bashkëpunimin ndërkufitar ndërmjet përfituesve IPA II dhe Shteteve Anëtare në zbatim të nenit 9(2) të Rregullores IPA II, kjo asistencë zbatohet sipas Rregullores Zbatuese IPA.
- (4) Kur asistenca IPA II kontribuon në masa apo programe bashkëpunimi transkombëtar dhe ndër-rajonal të ngritur në kuadrin e Rregullores (BE) Nr. 1299/2013 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit⁵ në zbatim të nenit 9(3) të Rregullores IPA II, kjo asistencë zbatohet sipas kësaj Rregulloreje.
- (5) Kur asistenca IPA II kontribuon në masa apo programe bashkëpunimi ndërkufitar të krijuara në kuadrin e Rregullores (BE) Nr. 232/2014 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit⁶ dhe në zbatim të nenit 9(4) të Rregullores IPA II, kjo pjesëmarrje zbatohet sipas asaj Rregulloreje.
- (6) Kur është e përshtatshme, asistenca IPA II mund të kontribuojë në masa dhe programe që miratohen si pjesë e një strategjie makrorajonale.
- (7) Administrata e përfituesit IPA II merr të gjitha masat e nevojshme për të lehtësuar zbatimin e programeve përkatëse.

Neni 5 Parimet e përgjithshme për asistencën financiare

- (1) Parimet që udhëheqin asistencën financiare të BE-së në kuadrin e IPA II janë:
- a) asistenca duhet të respektojë parimet e koherencës, komplementaritetit, bashkërendimit, partneritetit dhe përqendrimit;

⁵ Rregullorja (BE) Nr. 1299/2013 e Parlamentit Evropian dhe Këshillit e 17 dhjetorit 2013 mbi dispozitat specifike për mbështetjen nga Fondi Evropian për Zhvillim Rajonal për objektivin e bashkëpunimit territorial evropian (GZ L 347, 20 dhjetor 2013, faqe 259).

⁶ Rregullorja (BE) Nr. 232/2014 e Parlamentit Evropian dhe Këshillit që krijon Instrumentin Evropian të Fqinjësisë Evropiane (GZ L 77, 15.3.2014, faqe 27).

- b) asistenca duhet të jetë në koherencë me politikat e BE-së dhe mbështet përafrimin gradual me *acquis*;
  - c) asistenca zbaton parimet buxhetore të përcaktuara në Rregulloren (BE, Euratom) Nr. 966/2012 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit⁷ (më poshtë e referuar si “Rregullore Financiare”) dhe në Rregulloren e Deleguar të Komisionit (BE) Nr. 1268/2012 (më poshtë të referuara si “Rregullat e Zbatimit të Rregullores Financiare”)⁸;
  - d) asistenca duhet të jetë në përputhje me nevojat e identifikuara gjatë procesit të zgjerimit dhe kapaciteteve përthithëse të Përfituesit IPA II. Gjithashtu, do të mbahen parasysh mësimet e nxjerra nga asistenca e mëparshme;
  - e) të nxitë fuqimisht pronësinë e Përfituesit IPA II të programimit dhe zbatimit të asistencës, si dhe të garantohet vizibilitet i mjaftueshëm i ndërhyrjeve të BE-së;
  - f) operacionet duhet të planifikohen me objektiva të qarta dhe të verifikueshme që duhen arritur brenda një periudhe të caktuar; rezultatet e arritura duhet të vlerësohen me tregues specifikë, të matshëm, të miratuar, realistë dhe kohorë (SMART);
  - g) gjatë zbatimit të asistencës, ndalohet çdo diskriminim mbi bazë gjinie, race, përkatësie etnike, feje apo besimi, aftësie të kufizuar, moshe apo orientimi seksual;
  - h) objektivat e asistencës së para-anëtarësimit duhet të jenë në koherencë me parimet e zhvillimit të qëndrueshëm, përfshirë zbutjen dhe përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike.
- (2) Asistenca për Përfituesin IPA II jepet mbi bazën e prioriteteve të identifikuara në kuadrin e politikave të zgjerimit të përcaktuara nga Këshilli Evropian dhe Këshilli, duke pasur parasysh siç duhet Komunikatën për Strategjinë e Zgjerimit dhe Progres-Raportet që përmbajnë paketat vjetore të zgjerimit të Komisionit, si edhe rezolutat përkatëse të Parlamentit Evropian.

Në përputhje me objektivat specifike të përcaktuara në nenin 2(1) të Rregullores IPA II, prioritetet tematike të asistencës sipas nevojave dhe kapaciteteve të Përfituesve IPA II

---

⁷ Rregullorja (BE, Euratom) Nr. 966/2012 e Parlamentit Evropian dhe Këshillit e datës 11 tetor 2012 mbi rregullat financiare të zbatueshme për buxhetin e përgjithshëm të BE-së dhe që shfuqizon Rregulloren e Këshillit (KE, Euratom) Nr. 1605/2002 (GZ L 298, 26 tetor 2012, faqe 1).

⁸ Rregullorja e Deleguar e Komisionit (BE) Nr. 1268/2012 e datës 29 tetor 2012 mbi rregullat e zbatimit të Rregullores (BE, Euratom) Nr. 966/2012 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit e datës 11 tetor 2012 mbi rregullat financiare të zbatueshme për buxhetin e përgjithshëm të BE-së (GZ L 362, 31 dhjetor 2012, faqe 1).

përcaktohen në Shtojcën I të kësaj Marrëveshjeje. Secili prioritet tematik mund të kontribuojë në arritjen e një apo më shumë objektivave specifike.

Në përputhje me objektivat specifike të përcaktuara në pikën (d) të nenit 2(1) të Rregullores IPA II, asistenca mbështet bashkëpunimin ndërkufitar, si ndërmjet Përfituesve IPA II, ashtu edhe ndërmjet tyre dhe Shteteve Anëtare apo vendeve në kuadrin e Instrumentit Evropian të Fqinjësisë, me qëllim nxitjen e marrëdhënieve të fqinjësisë së mirë, fuqizimin e integritimit evropian dhe nxitjen e zhvillimit socio-ekonomik. Prioritetet tematike që përfitojnë asistencë për bashkëpunim territorial përcaktohen në Shtojcën J të kësaj Marrëveshjeje.

- (3) Asistenca IPA II jepet mbi bazën e dokumenteve strategjike kombëtare ose shumëvendëshe (më poshtë të referuara si “dokumente strategjike”) të hartuar nga Komisioni me bashkëpunimin me Përfituesit IPA II, për kohëzgjatjen e kuadrit financiar shumëvjeçar të BE-së për periudhën 2014-2020.
- (4) Kusht për dhënien e asistencës IPA II është plotësimi nga Përfituesi IPA II i të gjitha detyrimeve që parashikon kjo Marrëveshje, si dhe Marrëveshjet Sektoriale dhe Marrëveshjet e Financimit, nëse ka.

Neni 6 Parimi i pronësisë

- (1) Përfituesi IPA II ka kryesisht pronësinë për programimin dhe zbatimin e asistencës IPA II.
- (2) Përfituesi IPA II emëron Koordinatorin Kombëtar IPA (KKIPA) që shërben si strukturë homologe e Komisionit për të gjithë procesin e planifikimit strategjik, bashkërendimin e programimit, monitorimin e zbatimit, vlerësimin dhe raportimin e asistencës IPA II.

KKIPA ka përgjegjësitë e mëposhtme:

- a) garanton bashkërendimin brenda administratës së Përfituesit IPA II dhe me donatorët e tjerë, si dhe shërben dhe harmonizon përdorimin e asistencës IPA II me procesin e anëtarësimit në BE;
- b) bashkërendon pjesëmarrjen e Përfituesve IPA II në programet përkatëse të bashkëpunimit territorial, konkretisht programet e bashkëpunimit ndërkufitar të përcaktuara në nenin 27 të Rregullores Zbatuese IPA si edhe, sipas rastit, në programet e bashkëpunimit transkombëtar dhe ndër-rajonat të krijuara dhe të zbatuara në kuadrin e Rregullores (BE) Nr. 1299/2013, si edhe programet e bashkëpunimit ndërkufitar të ngritura dhe të zbatuara në kuadrin e Rregullore (BE) Nr. 232/2014. KKIPA mund të delegojë këtë detyrë bashkërendimi te një koordinator apo strukturë operuese përgjegjëse për bashkëpunimin territorial, sipas rastit;

- c) përpiqet që administrata e Përfituesit IPA II të marrë të gjitha masat e nevojshme për të lehtësuar zbatimin e programeve përkatëse;
- (3) KKIPA është përfaqësues i lartë i qeverisë apo i administratës kombëtare të Përfituesit IPA II që gëzon autoritetin e duhur.
- (4) Komisioni dhe Përfituesi IPA II vendosin dialog për menaxhimin financiar publik, me qëllim menaxhimin e qëndrueshëm të asistencës së para-anëtarësimit dhe fondeve kombëtare. Në këtë drejtim, Komisioni vlerëson se në ç' masë administrata e Përfituesit IPA II përmbush parimet e një sistemi menaxhimi financiar publik të hapur dhe të rregullt. Nëse administrata përmbush këto kërkesa vetëm pjesërisht, Përfituesi IPA II dhe Komisioni miratojnë masat e nevojshme për trajtimin e mangësive të identifikuara në këtë drejtim.

Neni 7 Metodatat e zbatimit

Komisioni zbaton asistencën IPA II në Republikën e Shqipërisë, siç parashikon Rregullorja Financiare, me:

- a) menaxhim direkt nga departamentet e Komisionit, përfshirë personelin e vet në Delegacionet e BE-së dhe/ose përmes agjencive zbatuese, sipas pikës (a) të nenit 58(1) të Rregullores Financiare;
- b) menaxhim indirekt, ku Komisioni ia beson Përfituesit IPA II detyrat e zbatimit të buxhetit për programe apo aksione të caktuara, sipas pikës (i) të pikës (c) të nenit 58(1) të Rregullores Financiare, por duke mbajtur vetë përgjegjësinë e përgjithshme financiare për zbatimin e buxhetit, sipas nenit 58(2) të Rregullores Financiare;
- c) menaxhim indirekt me subjekte të tjera nga Përfituesit IPA II, sipas pikave (ii), (iii), (v) deri (vii) të pikës (c) të nenit 58(1) të Rregullores Financiare;
- d) menaxhim të përbashkët me Shtetet Anëtare sipas pikës (b) të nenit 58(1) të Rregullores Financiare për programet e bashkëpunimit ndërkufitar ku marrin pjesë Shtete Anëtare të BE-së dhe që zbatohen siç përcakton Rregullorja Zbatuese IPA II.

Neni 8 Marrëveshjet e Financimit

- 1) Komisioni dhe Përfituesi IPA II lidhin Marrëveshje Financimi sipas nenit 6 të Rregullores Zbatuese IPA II, kur kërkohet nga vendimi financues përkatës.
- 2) Marrëveshjet e Financimit përcaktojnë, ndër të tjera, kushtet e menaxhimit të asistencës IPA II, përfshirë metodat e zbatimit, intensitetin e ndihmës, afatet e zbatimit, si edhe rregullat për pranueshmërinë e shpenzimeve.

- 3) Për programet që zbatohen me menaxhim indirekt nga Përfituesi IPA II, Marrëveshjet e Financimit përfshijnë dispozitat e kërkuara nga neni 40 i Rregullave të Zbatimit të Rregullores Financiare, si dhe dispozitat që përcaktojnë kontrollet *ex-ante* për procedurat e shpalljes së fituesve për grante dhe prokurime, nëse ka, të cilat kryhen nga Delegacioni i BE-së apo Komisioni, si edhe ato që përcaktojnë kontrollin dhe mbikëqyrjen, nëse ka, të kryera nga Delegacioni i BE-së apo Komisioni.
- 4) Për programet e bashkëpunimit ndërkufitar ndërmjet përfituesve IPA II apo përfituesve IPA II dhe vendeve që përfshin Instrumenti Evropian i Fqinjësisë, mund të nënshkruhet vetëm një Marrëveshje Financimi ndërmjet Komisionit dhe të gjitha vendeve pjesëmarrëse në një program të caktuar.
- 5) Rregullat për zbatimin e programeve të bashkëpunimit ndërkufitar ndërmjet një apo më shumë Shteteve Anëtare dhe një apo më shumë Përfituesve IPA II përcaktohen në Marrëveshjen e Financimit që lidhet për programin e bashkëpunimit ndërkufitar ndërmjet Përfituesit IPA II, Komisionit dhe, sipas rastit, Shtetit Anëtar ku ngrihet Autoriteti Menaxhues i atij programi bashkëpunimi ndërkufitar.
- 6) Sipas nenit 26 të Rregullores (BE) Nr. 1299/2013, kërkesat e zbatimit të programit që disiplojnë menaxhimin financiar si edhe programimin, monitorimin, vlerësimin dhe kontrollin e pjesëmarrjes së vendeve të treta, nëpërmjet një kontributi të burimeve IPA II, në programet e bashkëpunimit transkombëtar dhe ndër-rajonal të krijuara dhe të zbatuara në kuadrin e asaj Rregulloreje ndërmjet Shteteve Anëtare dhe një apo më shumë Përfituesve IPA II, përcaktohen në programin e bashkëpunimit përkatëse si dhe, nëse është e nevojshme, në marrëveshjen e financimit ndërmjet Komisionit, qeverive të vendeve të treta në fjalë dhe Shtetit Anëtar ku ngrihet autoriteti menaxhues i programit të bashkëpunimit, duke garantuar qëndrueshmërinë e këtyre kritereve me rregullat e kohezionit të BE-së.
- 7) Kjo Marrëveshje Kuadër është e zbatueshme për të gjitha Marrëveshjet Sektoriale dhe Marrëveshjet e Financimit të lidhura ndërmjet Palëve për asistencë financiare në kuadrin e IPA II. Marrëveshjet Sektoriale ekzistuese për një fushë apo program të caktuar janë të zbatueshme për të gjitha Marrëveshjet e Financimit të lidhura për atë fushë apo program. Kur nuk ekziston Marrëveshje Financimi, zbatohen rregullat e parashikuara në këtë Marrëveshje.

Neni 9 Marrëveshjet sektoriale

Në Marrëveshjet Sektoriale jepen më shumë hollësi mbi programet e zhvillimit rural në kuadrin e fushës së bujqësisë dhe zhvillimit rural që plotësojnë këtë Marrëveshje, të cilat parashikojnë ndër të tjera masat që udhëheqin zbatimin e asistencës.

SEKSIONI II RREGULLAT E MENAXHIMIT INDIREKT NGA PËRFITUESI IPA II**TITULLI I SISTEMET E MENAXHIMIT DHE KONTROLLIT****Neni 10 Ngritja e strukturave dhe autoriteteve për menaxhimin indirekt nga Përfituesi IPA II**

(1) Në menaxhim indirekt, Përfituesi IPA II ngre strukturat dhe autoritetet e mëposhtme:

- a) Koordinatori Kombëtar i IPA-s (KKIPA/NIPAC);
- b) Zyrtari Kombëtar i Autorizuar (ZKA/NAO);
- c) strukturat operuese (SO/OS).

Struktura operuese për programet e zhvillimit rural në fushën 'bujqësia dhe zhvillimi rural' përbëhet nga këto autoritete individuale që veprojnë në bashkëpunim të ngushtë:

- i. Autoriteti Menaxhues, organ publik në nivel kombëtar, i ngarkuar me përgatitjen dhe zbatimin e programeve, përfshirë përzgjedhjen e masave dhe publicitetin e tyre, me bashkërendimin, vlerësimin, monitorimin dhe raportimin e programit në fjalë, që drejtohet nga një zyrtar i lartë me përgjegjësi ekskluzive;
- ii. Agjencia e Zhvillimit Rural IPA (IPARD) me funksione të ngjashme të një agjencie pagesash në Shtetet Anëtare, e ngarkuar me publicitetin, përzgjedhjen e projekteve si edhe autorizimin, kontrollin dhe kontabilizimin e shumave të akorduara dhe pagesat, si edhe me ekzekutimin e pagesave.

(2) ZKA ngre një strukturë menaxhimi të përbërë nga Fondi Kombëtar dhe një zyrë mbështetëse për ZKA-në.

(3) Përfituesi IPA II krijon kushtet për një autoritet auditimi.

(4) Përfituesi IPA II garanton ndarje të mjaftueshme të funksioneve ndërmjet dhe brenda strukturave dhe autoriteteve të parashikuara në paragrafët (1) deri në (3). Detyrat ndahen kur persona të ndryshëm kryejnë detyra të ndryshme që lidhen me të njëjtin transaksion, me qëllim që të garantohet zbatimi i duhur i çdo detyre.

Neni 11 Funksionet dhe përgjegjësitë e strukturave dhe autoriteteve

- (1) Strukturave dhe autoriteteve të përmendura në nenin 10 iu ngarkohen funksionet dhe përgjegjësitë e përcaktuara në Shtojcën A që duhet të respektojnë kuadrin e kontrollit të brendshëm të Shtojcës B të kësaj Marrëveshjeje.
- (2) Përfituesi IPA II menjëherë informon Komisionin për ndonjë ndryshim thelbësor në strukturat dhe autoritetet e përmendura në nenin 10.
- (3) Në Marrëveshjet Sektoriale dhe Marrëveshjet e Financimit mund të përcaktohen funksione apo përgjegjësi për fusha apo programe specifike, në përputhje me përjasjen bazë të zgjedhur për ngarkimin e funksioneve dhe përgjegjësi sipas Shtojcës A të kësaj Marrëveshjeje.
- (4) Nën menaxhimin indirekt nga Përfituesi IPA II, nëse personave dhe/apo subjekteve specifike iu janë ngarkuar përgjegjësi për një aktivitet në lidhje me menaxhimin, zbatimin, kontrollin, mbikëqyrjen, monitorimin, vlerësimin, raportimin apo auditimin e programeve, Përfituesi IPA II iu mundëson këtyre personave dhe/ose subjekteve ushtrimin e detyrave që shoqërojnë këtë përgjegjësi. Këtu përfshihen veçanërisht rastet kur nuk ka lidhje hierarkike ndërmjet këtyre personave dhe/ose subjekteve dhe organeve pjesëmarrëse në atë aktivitet. Përfituesi IPA II iu garanton këtyre personave dhe/ose subjekteve autoritetin për të miratuar:
  - a) marrëdhënie formale pune ndërmjet tyre dhe organeve në fjalë;
  - b) një sistem të mjaftueshëm për shkëmbimin e informacionit ndërmjet tyre dhe organeve në fjalë, përfshirë kompetencën për të kërkuar informacion dhe të drejtën e aksesit në dokumentacion dhe të personelit në terren, nëse është e nevojshme;
  - c) standardet që duhen përmbushur dhe procedurat që duhen ndjekur.

TITULLI II DISPOZITA SPECIFIKE PËR T'I BESUAR PËRFITUESIT IPA II DETYRA TË ZBATIMIT TË BUXHETIT

Neni 12 Kushtet për t'i besuar Përfituesit IPA II detyrat e zbatimit të buxhetit

- (1) Komisioni ia beson Përfituesit IPA II detyrat e zbatimit të buxhetit, duke lidhur një Marrëveshje Financimi.
- (2) Gjatë menaxhimit të fondeve IPA II, Përfituesi IPA II respekton parimet e menaxhimit të qëndrueshëm financiar⁹, transparencës dhe mos-diskriminimit, si dhe garanton vizibilitet

⁹ Parimi i menaxhimit të qëndrueshëm financiar përfshin parimet e ekonomisë, efikasitetit dhe efektivitetit. Parimi i ekonomisë kërkon që burimet të përdoren në kohën e duhur, në sasinë dhe cilësinë e duhur, si edhe me çmimin më të mirë. Parimi i efikasitetit kërkon marrëdhënien më të mirë midis burimeve që shfrytëzohen dhe rezultateve që arrihen. Parimi i efektivitetit kërkon arritjen e objektivave specifike të vendosura, si edhe arritjen e rezultateve të synuara.

të asistencës IPA II. Përfituesi IPA II garanton shkallë mbrojtjeje të interesave financiare të Bashkimit Evropian në masën që e kërkon Rregullorja Financiare, duke pasur mirë parasysh:

- a) natyrën e detyrave që i janë besuar dhe shumat përkatëse;
- b) rreziqet financiare;
- c) nivelin e sigurisë të sistemeve, rregullave dhe procedurave të tyre, bashkë me masat e ndërmarra nga Komisioni, me qëllim mbikëqyrjen dhe mbështetjen e zbatimit të detyrave që iu janë ngarkuar.

(3) Për mbrojtjen e interesave financiare të Bashkimit Evropian, Përfituesi IPA II ka detyrimet e mëposhtme:

- a) ngre një sistem kontrolli të brendshëm funksional, efikas dhe eficient;
- b) përdor sistem kontabël që jep informacion të saktë, të plotë dhe të besueshëm në kohën dhe mënyrën e duhur, i cili dallon qartë kostot e pranuar nga pagesat e kryera;
- c) garanton që strukturat dhe autoritetet e përmendura në nenin 10(1) dhe (2) të jenë objekt auditimi të jashtëm të pavarur, që respekton standardet e auditimit të pranuar ndërkombëtarisht dhe që realizohet nga një autoritet auditimi funksionalisht i pavarur nga këto struktura dhe autoritete;
- d) zbaton rregullat dhe procedurat e duhura për të garantuar financim nga asistenca IPA II nëpërmjet granteve, prokurimit dhe instrumenteve financiare.

(4) Përfituesi IPA II ka edhe këto detyrime:

- a) në bazë të nenit 23, garanton publikimin *ex-post* të informacionit për marrësit e asistencës IPA II;
- b) garanton mbrojtje të arsyeshme të të dhënave personale sipas Direktivës 95/46/KE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit¹⁰ si dhe Rregullores (KE) Nr. 45/2001 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit¹¹.

(5) Nëse kryhen ndryshime thelbësore në sistemet apo rregullat e Përfituesit IPA II ose procedurave që lidhen me menaxhimin e fondeve të BE-së që i është besuar Përfituesit

¹⁰ Direktiva 95/46/KE e Parlamentit Evropian dhe Këshillit e datës 24 tetor 1995 për mbrojtjen e individëve në lidhje me trajtimin e të dhënave personale dhe qarkullimin e lirë të këtyre të dhënave (GZ L 281, 23 nëntor 1995, faqe 31).

¹¹ Rregullorja (KE) Nr. 45/2001 e Parlamentit Evropian dhe Këshillit e datës 18 dhjetor 2010 për mbrojtjen e individëve në lidhje me trajtimin e të dhënave personale nga institucionet dhe organet e Komunitetit, si edhe qarkullimin e lirë të këtyre të dhënave (GZ L 8, 12 janar 2001, faqe 1).

IPA II, ky i fundit informon menjëherë Komisionin pa asnjë vonesë. Komisioni shqyrton marrëveshjet e financimit të lidhura me Përfituesin IPA II, me qëllim që të garantojë përmbushje të vazhdueshme të kërkesave të përcaktuara në paragrafin 3.

Neni 13 Besimi i detyrave të zbatimit të buxhetit

- (1) ZKA, në emër të Përfituesit IPA II, ka detyrimin që t'i dorëzojë Komisionit një kërkesë për të marrë detyrat e zbatimit të buxhetit në kuadrin e një programi apo mase.
- (2) Para dorëzimit të kërkesës së përmendur në paragrafin 1, ZKA garanton që struktura menaxhuese dhe struktura(t)operuese përkatëse të përmbushin kërkesat e pikave (a), (b) dhe (d) të nenit 12(3), si dhe ato të Shtojcës B të kësaj Marrëveshjeje. Për këtë qëllim, ZKA mund të bazohet në rezultatet e një vlerësimi *ex-ante* të kryer në kuadrin e akreditimit kombëtar që kërkon Rregullorja e Këshillit (KE) Nr. 1085/2006¹² apo një Marrëveshje e mëparshme Financimi.

Nëse ZKA nuk mund të bazohet në ndonjë vlerësim të mëparshëm *ex-ante*, kërkesa mbështetet nga një opinion auditi për strukturën menaxhuese dhe strukturën(at) operuese, i cili hartohet nga një auditues i jashtëm i pavarur nga strukturat dhe autoritetet e përmendura në nenin 10(1) dhe (2) dhe bazohet në shqyrtimet e kryera sipas standardeve të auditimit të pranuar ndërkombëtarisht.

- (3) Kërkesa shoqërohet me një konfirmim të kryer prej ZKA-së, KKIPA-s dhe titullarit të autoritetit auditues, se ata janë gati të realizojnë funksionet dhe përgjegjësitë që iu janë ngarkuar në Shtojcën A të kësaj Marrëveshjeje.
- (4) Para se të besojë detyra zbatimi të buxhetit të asistencës IPA II, Komisioni shqyrton kërkesën e përmendur në paragrafin 1 të këtij neni, si edhe strukturat dhe autoritetet e përmendura në nenin 10 dhe, për qëllime të vlerësimit *ex-ante* sipas nenit 61(1) të Rregullores Financiare, siguron prova për t'u bindur se janë përmbushur kërkesat e pikave (a) deri në (d) të nenit 12(3) dhe ato të Shtojcës B të kësaj Marrëveshjeje. Për këtë shqyrtim, Komisioni mund të kryejë verikime në terren.

Për të besuar detyra zbatimi të buxhetit të asistencës IPA II, Komisioni mund të bazohet në vlerësimin *ex-ante* të kryer në kuadrin e një Marrëveshjeje të mëparshme Financimi me Përfituesin IPA apo një vlerësimi *ex ante* të kryer për dhënien e kompetencave të menaxhimit sipas Rregullores së Këshillit (KE) Nr. 1085/2006. Me kërkesë të Komisionit, Përfituesi IPA II paraqet të dhëna shtesë, nëse këto vlerësime nuk përmbushin të gjitha kërkesat.

¹²

Rregullorja e Këshillit (KE) Nr. 1085/2006 e datës 17 korrik 2016 për krijimin e Instrumentit për Asistencën e Parë-anëtarësimin (IPA) (GZ L 2010, 31 korrik 2006, faqe 82).

Neni 14 Masat nëse struktura menaxhuese dhe strukturat operuese nuk përmbushin dispozitat e pikave (a), (b) dhe (d) të nenit 12(3) dhe ato të Shtojcës B të kësaj Marrëveshjeje

- (1) Pasi Komisioni i beson detyrat e zbatimit të buxhetit, ZKA monitoron respektimin në vazhdim nga struktura menaxhuese dhe struktura(t) operuese, të kërkesave përkatëse të parashikuara në pikat (a), (b) dhe (d) të nenit 12(3) dhe ato të Shtojcës B të kësaj Marrëveshjeje. Nëse nuk respektohen këto kërkesa, ZKA informon Komisionin pa vonesë dhe vë në dijeni KKIPA-n, si dhe merr masat e duhura garantuese për pagesat e kryera dhe kontratat e nënshkruara.
- (2) Përveç kësaj, ZKA merr masat e nevojshme për të garantuar ri-përmbushjen e kërkesave të përmendura në paragrafin 1.

Neni 15 Pezullimi ose anulimi i disa pjesëve të Marrëveshjes së Financimit në lidhje me detyrat e besuara për zbatimin e buxhetit

- (1) Komisioni monitoron respektimin e neneve 12(3) dhe 53(1) dhe mund të marrë në çdo kohë masa korigjuese, përfshirë pezullimin apo anulimin e pjesëve të Marrëveshjes së Financimit, nëse këto kërkesa nuk respektohen më.
- (2) Nëse Komisioni pezullon apo anulon pjesë të Marrëveshjes së Financimit në lidhje me besimin e detyrave të zbatimit të buxhetit, zbatohen dispozitat e mëposhtme:
  - a) Komisioni mund të ndërpresë transferimin e fondeve të Përfituesit IPA II;
  - b) angazhimet ligjore që struktura operuese kërkon pas njoftimit për pezullimin apo anulimin, konsiderohen të papranueshme për asistencën IPA II;
  - c) pa cenuar mundësinë e korigjimeve financiare të mëtejshme, Komisioni mund të bëjë korigjime financiare sipas nenit 43 për transaksionet që preken prej mosrespektimit të mëparshëm të kërkesave që lidhen me detyrat e besuara për zbatimin e buxhetit.
- (3) Marrëveshja Sektoriale apo e Financimit mund të përcaktojë dispozita të hollësishme për pezullimin apo anulimin e pjesëve që lidhen me detyrat e besuara për zbatimin e buxhetit.

SEKSIONI III RREGULLAT E PROGRAMIMIT

Neni 16 Programimi i asistencës

- (1) Asistenca IPA II jepet mbi bazën e dokumenteve strategjike të hartuara për kohëzgjatjen e Kuadrit Financiar Shumëvjeçar të BE-së nga Komisioni, në bashkëpunim me Përfituesin IPA II. Kjo asistencë zbatohet nëpërmjet programeve dhe masave të përcaktuara në nenet 2 dhe 3 të Rregullave të Përbashkëta Zbatuese. Si rregull, zbatimi kryhet mbi baza njëvjeçare ose shumëvjeçare, mbi bazë vendi ose programi shumëvendësh, si edhe mbi bazën e programeve të bashkëpunimit ndërkufitar të ngritur në përputhje me dokumentet strategjike dhe të hartuar nga Përfituesi IPA II dhe/ose Komisioni, sipas rastit, dhe të miratuar nga Komisioni.
- (2) Programet kombëtare apo shumëvendëshe vjetore apo shumëvjeçare bazohen në dokumente masash/aksionesh, përveç kur parashikohet ndryshe në këtë Marrëveshje. Dokumentet e masave përgatiten në nivel kombëtar nga autoritetet përkatëse të ngarkuara prej Përfituesit IPA II, përveç rastit të programeve shumëvendëshe që përgatiten nga Komisioni në konsultim me përfituesit IPA. KKIPA garanton që objektivat e vendosura në aksionet apo programet e propozuara nga Përfituesi IPA II të jenë në koherencë me objektivat e dokumenteve strategjike kombëtare dhe marrin parasysh strategjitë makrorajonale dhe ato të baseneve detare. Nëse dokumentet e programimit përgatiten nga Përfituesi IPA II, KKIPA bashkërendon përgatitjen e dokumenteve dhe ia dorëzon Komisionit.
- (3) Në zbatim të nenit 5(6) të Rregullores IPA II, Komisioni nxit bashkërendimin midis grupeve të interesit gjatë përgatitjes së asistencës. Në zbatim të parimit të pronësisë të parashikuar në nenin 6 të kësaj Marrëveshjeje, Përfituesi IPA garanton konsultimin e duhur dhe aksesin në informacionin përkatës të grupeve të interesit, përfshirë organizatat e shoqërisë civile dhe autoritetet vendore, për t'iu mundësuar që të luajnë rol domethënës në procesin e programimit, në bashkëpunim me Komisionin kur është e nevojshme.
- (4) Asistenca mund të mbështetë pjesëmarrjen e Përfituesit IPA në programet dhe agjencitë e BE-së. Pjesëmarrja e Përfituesit IPA II në programet e BE-së bëhet në varësi të kriterëve dhe kushteve specifike që parashikohen për secilin program të tillë në një marrëveshje që lidhet ndërmjet Komisionit dhe Përfituesit IPA II, në përputhje me marrëveshjet që parashikojnë parimet e përgjithshme të pjesëmarrjes së përfituesve IPA II në programet e BE-së.
- (5) Asistenca IPA II në kuadrin e programeve të bashkëpunimit ndërkufitar në fushën “bujqësia dhe zhvillimi rural” jepet mbi bazën e prioritetëve përkatëse të përcaktuara në dokumentet strategjike kombëtare, nëpërmjet një grupi masash të paracaktuara që specifikohen më hollësisht në Marrëveshjen Sektoriale. Zbatimi ka formën e programeve shumëvjeçare për zhvillimin rural me angazhime financiare të ndara, sipas nenit 189(3) të Rregullores Financiare, hartuar në nivel kombëtar dhe që mbulon të gjithë periudhën e zbatimit të IPA II. Programi përgatitet nga Autoriteti Menaxhues, siç parashikohet në pikën (i) të nenit 10(1)(c) të kësaj Marrëveshjeje dhe i dorëzohet Komisionit pas konsultimit me grupet e interesit.

Asistenca për programet e zhvillimit rural duhet të kontribuojë në arritjen e këtyre objektivave:

- a) rritja e sigurisë ushqimore e Përfituesit IPA II dhe aftësimi i sektorit agro-ushqimor që të përballojë presionet e konkurrencës, si edhe përafrimi gradual i sektorit me standardet e BE-së, veçanërisht ato të higjienës dhe mjedisit, ndërsa ruhet zhvillimi territorial i balancuar i zonave rurale, gjithmonë duke pasur parasysh prioritetet e BE-së për zhvillimin rural duke zhvilluar kapitalin njerëzor dhe fizik.
- b) Kanalizimi i mbështetjes për investime përmes sistemeve të menaxhimit dhe kontrollit që përmbushin standardet e qeverisjes së mirë të një administrate publike moderne dhe kur strukturat kombëtare përkatëse zbatojnë standarde të barasvlershme me standardet e ngjashme të organizatave në Shtetet Anëtare të BE-së.

Neni 17   Miratimi i programeve dhe ndryshimet

- (1) Pas miratimit të programit, nëse është e nevojshme, programit mund t'i bëhen ndryshime sipas nenit 2 të Rregullores së Përbashkët Zbatuese, me qëllim që aty të pasqyrohet informacion dhe rezultate të reja në lidhje me zbatimin e aksioneve në fjalë, përfshirë rezultatet e monitorimit dhe vlerësimit, si edhe nevojën për të rregulluar shumatat e asistencës në dispozicion. Propozimet për ndryshime që mund të dorëzojë Përfituesi IPA II duhet të jenë të argumentuara siç duhet dhe të kenë të paktën këtë informacion: tekstin e programit të ndryshuar, arsyet për ndryshimin e propozuar, efektet e pritshme të ndryshimit, si edhe tabelat financiare dhe të masave /aksioneve /aktiviteteve të ndryshuara, kur ndryshimet e propozuara janë të natyrës financiare.
- (2) Përfituesi IPA II propozon ndryshime në programe, kurdo që është e nevojshme, për të pasqyruar ndryshimet e ndodhura në legjislacionin e BE-së ose kurdo që e kërkojnë ndryshimet në kushtet për zbatimin e asistencës IPA II.
- (3) Dispozitat e hollësishme për përgatitjen, miratimin dhe ndryshimet në programe, zbatohen siç parashikohet në dokumentet dhe udhëzimet përkatëse të përgatitura nga Komisioni.

SEKSIONI IV   RREGULLAT E ZBATIMIT

TITULLI I   RREGULLAT E PËRGJITHSHME DHE PARIMET E ZBATIMIT

Neni 18   Rregullat për prokurimin dhe dhënien e granteve

- (1) Asistenca në kuadrin e të gjitha fushave të IPA II menaxhohet sipas rregullave për aksionet e jashtme që parashikohen në Titullin IV të Pjesës Dy të Rregullores Financiare dhe Rregullat e Zbatimit të saj.

- (2) Të gjitha kontratat e shërbimeve, furnizimeve dhe punimeve si edhe marrëveshjet e grantit jepen dhe zbatohen në përputhje me procedurat dhe dokumentet standard të përcaktuar dhe të publikuar prej Komisionit për zbatimin e aksioneve të jashtme që janë në fuqi në momentin e shpalljes së procedurës në fjalë, përveç kur parashikohet ndryshe në Marrëveshjen Sektoriale apo atë të Financimit.
- (3) Rezultatet e procedurave të tenderimit, si edhe të dhënies së granteve dhe çmimeve publikohen sipas rregullave të përcaktuara në paragrafin 1 dhe siç përcaktohet më hollësisht në nenin 25.
- (4) Në rast menaxhimi indirekt nga Përfituesi IPA II, brenda një muaji pas hyrjes në fuqi të Marrëveshjes përkatëse të Financimit, ZKA i dorëzon Komisionit një plan prokurimesh/parashikime financiare për programin apo aksionin që zbatohet në kuadrin e Marrëveshjes së Financimit. Ky detyrim nuk zbatohet për asistencën IPA II në kuadrin e programeve të zhvillimit rural në fushën 'bujqësia dhe zhvillimi rural'.
- (5) Për sa i përket prokurimit, legjislacioni i brendshëm i Përfituesit IPA II që transponon Direktivën 2014/24/BE konsiderohet i barasvlershëm me rregullat që zbaton Komisioni në zbatim të Rregullores Financiare. Komisioni mund të pranojë aplikimin e këtij legjislacioni të brendshëm për zbatimin e asistencës IPA II, me kusht që të respektohen kushtet e dispozitave përkatëse të Marrëveshjes së Financimit.

Neni 19 Rregullat e shtetësisë dhe origjinës për prokurimin publik, grantet dhe procedurat e tjera të kontraktimit

- (1) Pjesëmarrja në procedurat e prokurimit, granteve dhe procedurave të tjera për shpalljen e fituesit për masat e financuara në kuadrin e IPA II është e hapur për të gjithë personat që janë shtetas dhe persona juridikë që janë të vendosur efektivisht në vendet e mëposhtme (më poshtë të referuar si "vendet përfituese") dhe për Organizatat Ndërkombëtare¹³.
  - (a) Shtetet Anëtare, Përfituesit IPA II, palët e Marrëveshjes për Zonën Ekonomike Evropiane dhe vendet partnere të përfshira në Instrumentin Evropian të Fqinjësisë, dhe
  - (b) vendet për të cilat aksesi i ndërsjellë në asistencën e jashtme përcaktohet nga Komisioni. Aksesi i ndërsjellë mund të jepet për periudha të kufizuara të paktën njëvjeçare, kurdo që një vend akordon të drejtë pjesëmarrje me të drejta të barabarta për subjektet e BE-së dhe për vendet përfituese në kuadër të IPA II. Komisioni konsultohet me Përfituesin IPA II para se të vendosë për aksesin e ndërsjellë dhe kohëzgjatjen e tij.

¹³

Organizatat Ndërkombëtare janë organizata ndërkombëtare të sektorit publik, të ngritura në kuadrin e marrëveshjeve ndërshtetërore, agjenci të specializuara të ngritura prej organizatave të tilla, si dhe organizata të tjera jofitimprurëse të asimiluara nën organizata ndërkombëtare me vendim të Komisionit.

Persona juridikë mund të jenë organizatat e shoqërisë civile, siç janë organizatat jofitimprurëse joqeveritare, si edhe fondacione politike të pavarura, organizata me bazë komunitare si edhe agjenci jofitimprurëse, institucione, organizata dhe rrjete të tyre të sektorit privat në nivel vendor, kombëtar, rajonal dhe ndërkombëtar, me kusht që të kenë të drejta dhe detyra ligjore në përputhje me legjislacionin e brendshëm përkatës.

- (2) Nëse aksionet bashkëfinancohen me një partner ose donator tjetër, ose përmes një fondi besimi të ngritur prej Komisionit, mund të përfitojnë edhe vendet që janë të pranueshme sipas rregullave të atij partneri, donatori, Shteti Anëtar apo që janë të përcaktuar në aktin e themelimit të fondit të besimit.

Nëse aksionet zbatohen me menaxhim indirekt përmes një prej organeve të besuara që renditen në pikat (ii) deri (vii) të nenit 58(1)(c) të Rregullores Financiare, mund të përfitojnë edhe vendet që janë të pranueshme sipas rregullave të atij organi.

Nëse aksionet financohen bashkërisht nga IPA II dhe një instrument tjetër për aksionet e jashtme të BE-së, përfshirë Fondin Evropian për Zhvillim, vendet e identifikuar si në IPA II edhe në instrumentin tjetër konsiderohen të pranueshme për qëllime të këtyre aksioneve.

Në rastin e aksioneve me natyrë globale, rajonale apo ndërkufitare të financuara nga IPA II, vendet, territoret dhe rajonet që mbulon aksioni mund të konsiderohen të pranueshme për qëllimet e atij aksioni.

- (3) Të gjitha furnizimet e blera në zbatim të një kontrate prokurimi ose sipas një marrëveshjeje granti të financuar nga IPA II, duhet ta kenë origjinën nga një vend i pranueshëm.

Megjithatë, ato mund ta kenë origjinën nga çfarëdo vend, nëse sasia e furnizimeve që blihet është nën pragun për përdorimin e procedurës konkurruese me negociata. Për qëllime të këtij neni, termi "origjinë" përcaktohet në nenin 23 dhe 24 të Rregullores së Këshillit (KEE) nr. 2913/92 të 12 tetorit 1992 që krijon Kodin Doganor Komunitar dhe legjislacionin shtesë Komunitar që disiplinon origjinën jopreferenciale¹⁴.

- (4) Rregullat e këtij neni nuk zbatohen dhe nuk vendosin kufizime shtetësie për personat fizikë të punësuar ose të kontraktuar ligjërisht nga një kontraktues i pranueshëm ose, sipas rastit, nga një nënkontraktues i pranueshëm.

- (5) Për të promovuar kapacitetet, tregjet dhe blerjet vendore, prioritet i jepet kontraktuesve vendorë dhe rajonalë kur Rregullorja Financiare parashikon dhënien e kontratave mbi

---

¹⁴

Rregullorja e Këshillit (KEE) nr. 2913/92 e 12 tetorit 1992 që përcakton Kodin Doganor Komunitar dhe legjislacionin shtesë Komunitar që disiplinon origjinën jopreferenciale (GZ L 302, 19 tetor 1992, faqe 1).

bazën e një tenderi të vetëm. Në të gjitha rastet, pjesëmarrja e kontraktuesve vendorë dhe rajonale nxitet sipas dispozitave përkatëse të Rregullores Financiare.

- (6) Pranueshmëria, siç është përcaktuar në këtë nen, mund të kufizohet nga Marrëveshja e Financimit në lidhje me shtetësinë, vendndodhjen gjeografike apo natyrën e aplikantëve, kur këto kufizime kërkohen nga natyra specifike dhe objektivat e aksionit dhe kur ato janë të nevojshme për zbatimin efikas, veçanërisht për pjesëmarrjen në procedurat e tenderimit për aksione bashkëpunimi ndërkufitar.
- (7) Ofertuesit, aplikantët dhe kandidatët nga vendet e papranueshme apo mallrat me origjinë të papranueshme mund të konsiderohen të pranueshëm prej Komisionit në rast se urgjenca apo mungesa e produkteve dhe shërbimeve në tregjet e vendeve përkatëse apo në situata të tjera të justifikuara ku aplikimi i rregullave të pranueshmërisë do ta bënte realizimin e projektit, programit apo aksionit të pamundur ose tejet të vështirë.
- (8) Personat fizikë dhe juridikë që janë fituar nga kontratat respektojnë legjislacionin mjedisor të zbatueshëm, përfshirë marrëveshjet mjedisore shumëvendëshe, si edhe standardet bazë të punës të miratuara ndërkombëtarisht¹⁵.

Neni 20 Pjesëmarrja në programet dhe agjencitë e BE-së

Në rast pjesëmarrjeje në programet dhe agjencitë e BE-së, Përfituesi IPA II duhet të paguajë në buxhetin e programit apo agjencisë. Programi kombëtar ose shumëvendësh mund të parashikojë kontribute për koston e pjesëmarrjes së Përfituesit IPA II në programet dhe agjencitë e BE-së.

Neni 21 Parimet e zbatimit të mbështetjes buxhetore për Përfituesin IPA II

- (1) Komisioni mund të vendosë t'i japë mbështetje buxhetore Përfituesit IPA. Kjo mbështetje zbatohet me menaxhim direkt. Mbështetje plotësuese mund të jepet krahas mbështetjes buxhetore në kuadrin e menaxhimit direkt, menaxhimit indirekt me Përfitues IPA II, ose menaxhimit indirekt me subjekte të ndryshme nga Përfituesi IPA II, sipas rastit.
- (2) Kusht për lëvrimin e mbështetjes buxhetore është arritja e progresit të kënaqshëm në përmbushjen e objektivave të miratuara me Përfituesin IPA II dhe të parashikuara në Marrëveshjen e Financimit.
- (3) Dispozitat e hollësishme mbi kriteret e pranueshmërisë për kuadrin e qëndrueshëm makroekonomik, menaxhimin e qëndrueshëm publik financiar, transparencën dhe mbikëqyrjen e buxhetit, politikave kombëtare/sectoriale dhe reformave, si edhe vlerësimi i riskut dhe përgatitjet, zbatimi dhe ndjekja e mbështetjes financiare janë të parashikuara

¹⁵

Standardet bazë të punës të ILO-s, konventat për lirinë e tubimit dhe kontratave kolektive, eliminimi i punës së detyrueshme e me dhunë, eliminimi i diskriminimit në lidhje me punësimin dhe profesionin, si edhe shfuqizimi i punës së fëmijëve.

në dokumentet përkatëse dhe udhëzimet që Komisioni përgatit me qëllim zbatimin e IPA II përmes mbështetjes buxhetore.

Neni 22 Parimet e zbatimit për binjakëzimin

(1) Masat mund të zbatohen me binjakëzim kur administrata e Shtetit Anëtare të përzgjedhur pranon të japë ekspertizën e kërkuar për sektorin publik. Binjakëzimi strukturohet në formën e grantit për të rimbursuar shpenzimet e kryera nga Shteti (et) Anëtar(e) në fjalë, si edhe mund të parashikojë atashimin afatgjatë të një këshilltari para-anëtarësimi i caktuar që të këshillojë me kohë të plotë administratën e Përfituesit IPA II, më poshtë i referuar si "këshilltar binjakëzimi rezident" (KBR/RTA). Përfituesi IPA II i vë në dispozicion KBR-së mjediset e mjaftueshme për zyrë.

Granti i binjakëzimit përcaktohet sipas dispozitave përkatëse të Pjesës Një, Titullit VI për grantet e Rregullores Financiare dhe Rregullave të saj të Zbatimit.

(2) Komisioni ka hartuar një manual binjakëzimi për të gjitha llojet e binjakëzimit, të cilin e përditëson periodikisht.

TITULLI II TRANSPARENCA DHE VIZIBILITETI

Neni 23 Informimi, publiciteti dhe transparenca

(1) Përfituesi IPA II angazhohet të rritë transparencën dhe llogaridhënien në dhënien e asistencës, përfshirë edhe bërjen publike të informacionit mbi vëllimin dhe akordimin e asistencës, garanton krahasueshmëri ndërkombëtare të të dhënave si edhe lehtëson aksesin, përcjelljen dhe publikimin e tyre. Çdo aktor që zbaton asistencën IPA II respekton kërkesat për informimin, publicitetin dhe transparencën, si edhe garanton vizibilitetin e duhur të aksioneve të BE-së.

(2) Në menaxhim indirekt nga Përfituesi IPA II, strukturat operuese publikojnë informacione për marrësit e asistencës IPA II në mënyrën e mëposhtme:

a) Publikimi bëhet sipas një prezantimi standard në një rubrikë të dedikuar dhe lehtësisht të aksesueshme në faqen e internetit të Përfituesit IPA II. Nëse publikimi i tillë në faqe interneti është i pamundur, informacioni publikohet me çfarëdo mjeti tjetër të përshtatshëm, përfshirë edhe Fletoren Zyrtare të Përfituesit IPA II.

b) Informacionet publikohen jo më vonë se 30 qershor i vitit që pason vitin financiar kur fondet janë akorduar.

c) Përfituesi IPA II i komunikon Komisionit adresën e faqes së internetit ku është publikuar informacioni. Nëse informacioni është publikuar me mjete tjera të përshtatshme, Përfituesi IPA i jep Komisionit hollësitë e plota mbi mjetin e përdorur.

Faqja e internetit e Komisionit tregon vendin/rubrikën e dedikuar për publikimin e këtij informacioni.

- d) Strukturat operuese garantojnë informimin e marrësit të asistencës se do të figurojë në listën e publikuar për këtë qëllim. Të dhënat personale që shpallen në këtë listë trajtohen në përputhje me kërkesat e Rregullores (KE) Nr. 45/2001 dhe duke respektuar kërkesat mbi konfidencialitetin dhe sigurinë e të dhënave.

Përfituesi IPA II publikon emrin dhe vendndodhjen e marrësit të asistencës, shumën, natyrën e qëllimit të kontratës së dhënë. Vendndodhja e personit juridik është adresa e tij. Vendndodhja e personit fizik është një rajon në nivel NUTS 2¹⁶.

Informacionet e përcaktuara në nënparagrafin e dytë botohen vetëm për çmimet, grantet dhe kontratat që janë dhënë përmes konkurrimeve, procedurave të dhënies së granteve apo prokurimeve publike. Informacioni nuk publikohet në rastin e kontratave me vlerë nën pragun e përcaktuar në nenin 137(2) të Rregullave të Zbatimit të Rregullores Financiare.

Për sa i përket të dhënave që iu referohen personave fizikë, emrat zëvendësohen nga "personi fizik" dy vjet pas mbarimit të vitit financiar në të cilin janë dhënë fondet. Kjo zbatohet edhe për të dhënat personale të personave juridikë, për të cilat titulli zyrtar identifikon një ose më shumë persona fizikë.

Publikimi i emrave të personave fizikë nuk lejohet, nëse ky publikim rrezikon t'iu cenojë të drejtat themelore apo dëmton interesat e tyre tregtare.

Përfituesi IPA II i paraqet Komisionit listën e të dhënave që do të publikohen në lidhje me personat fizikë, si edhe argumentimin për kërkesat e mospublikimit, listë e cila duhet të miratohet paraprakisht nga Komisioni. Kur është e nevojshme, Komisioni cakton vendndodhjen e personit fizik në një rajon të nivelit NUTS 2.

Publikimi i kontratave nuk mund të bëhet, nëse ky publikim rrezikon të cenojë interesat tregtare të kontraktuesve apo përfituesve të granteve. Përfituesi IPA II i paraqet një listë me arsye të tilla Komisionit, i cili duhet të japë miratimin paraprak për këtë mospublikim.

- (3) Në rastin e menaxhimit indirekt nga Përfituesi IPA II, organet përkatëse, në përputhje me procedurat dhe dokumentet standarde të përcaktuara dhe të publikuara nga Komisioni për zbatimin e veprimeve të jashtme, në fuqi në momentin e shpalljes së procedurës në fjalë, përgatitin një njoftim për kontratën e dhënë sapo kjo të jetë nënshkruar, dhe ia dërgojnë Komisionit për publikim, nëse nuk parashikohet ndryshe në Marrëveshjet Sektoriale apo të Financimit. Ky njoftim për kontratën e dhënë mund të publikohet nga Përfituesi IPA II në mediat përkatëse.

¹⁶ NUTS do të thotë Nomenklatura e Njësive Territoriale për Statistikat dhe niveli NUTS 2 do të thotë klasa e njësive administrative me përmasa mesatare popullore ndërmjet 800 000 dhe 3 milion banorë.

- (4) Programet dhe dokumentet strategjike bashkë me ndryshimet e tyre janë dokumente publike dhe i vihen në dispozicion publikut të gjerë dhe shoqërisë civile.

Neni 24 Vizibiliteti dhe komunikimi

- (1) Komisioni dhe Përfituesi IPA II miratojnë një plan koherent me aktivitetet për vizibilitetin dhe komunikimin, me qëllim që në mënyrë aktive të përgatitet dhe publikohet informacion mbi programet dhe masat në kuadrin e asistencës IPA II në Republikën e Shqipërisë. Procedurat për zbatimin e aktiviteteve të tilla specifikohen në Marrëveshjet Sektoriale apo të Financimit.
- (2) Në rastin e menaxhimit direkt, zbatimi i aktiviteteve të përmendura në paragrafin (1) është përgjegjësi e Komisionit, me ndihmën e Përfituesit IPA II.
- (3) Në rastin e menaxhimit indirekt nga Përfituesi IPA II dhe për programet e bashkëpunimit ndërkuftar të përcaktuara në pikat (b) dhe (c) të nenit 63(2), zbatimi i aktiviteteve të përmendura në paragrafin (1) më lart është përgjegjësi e strukturës(ave) operuese të Përfituesit(ve) IPA II.
- (4) Aktivitetet e vizibilitetit dhe komunikimit demonstrojnë sesi një aksion i caktuar kontribuon në arritjen e objektivave të programit dhe në procesin e aderimit, si edhe synojnë forcimin e ndërgjegjësimit të përgjithshëm publik dhe mbështetjen e aksioneve të financuara dhe të objektivave të përcaktuara. Aktivitetet e vizibilitetit dhe komunikimit synojnë të theksojnë për audiencat e evidentuara vlerën e shtuar dhe ndikimin e BE-së. Aktivitetet e vizibilitetit gjithashtu nxisin transparencën dhe llogaridhënien në përdorimin e fondeve.
- (5) Përfituesi IPA II raporton tek Komitetit Monitorues IPA dhe komitetet monitoruese sektoriale në lidhje me aktivitetet e vizibilitetit dhe komunikimit.

TITULLI III MBROJTJA E TË DHËNAVE DHE KONFIDENCIALITETI

Neni 25 Mbrojtja e të dhënave

- (1) Përfituesi IPA II garanton mbrojtje të arsyeshme të të dhënave personale. Të dhëna personale do të thotë çdo e dhënë e lidhur me një person fizik. Për çdo operacion të kryer me të dhënat personale, si mbledhja, regjistrimi, organizimi, ruajtja, përshtatja apo ndryshimi, nxjerrja, konsultimi, përdorimi, zbulimi, fshirja apo shkatërrimi, respektohen

rregullat dhe procedurat e Përfituesit IPA II dhe shtrihet në masën e nevojshme për zbatimin e asistencës së IPA II.

- (2) Në veçanti, Përfituesi IPA merr të gjitha masat e duhura teknike dhe organizative për sigurinë, në raport me të gjitha rreziqet e qenësishme të operacioneve të tilla dhe natyrën e informacionit që lidhet me personin në fjalë, me qëllim:
- (a) të parandalojë aksesin e paautorizuar të çdo personi në sistemet kompjuterike për të kryer operacione të tilla, dhe, veçanërisht leximin, kopjimin, ndryshimin ose heqjen e paautorizuar të medias ruajtëse; hedhjen e paautorizuar të të dhënave, si dhe çdo zbulim të paautorizuar, tjetërsim apo fshirje të informacionit të ruajtur;
  - (b) të sigurojë që përdoruesit e autorizuar të një sistemi TI që kryen operacione të tilla të kenë akses vetëm në informacionin që u takon sipas të drejtave të tyre të aksesit;
  - (c) të hartojë strukturën organizative në mënyrë që të plotësojë kërkesat e mësipërme.

Neni 26 Konfidencialiteti

- (1) Përfituesi IPA II pranon se dokumentet e tij të zotëruara nga një subjekt i përcaktuar në pikat (ii) deri (iii) të nenit 58 (1)(c) të Rregullores Financiare të cilit Komisioni i ka besuar detyra zbatimi të buxhetit, mund t'i përcillen Komisionit nga ky subjekt vetëm për qëllimin e monitorimit të zbatimit të këtyre detyrave. Komisioni respekton modalitetet e konfidencialitetit që kanë miratuar bashkërisht Përfituesi IPA dhe ky subjekt, në përputhje me dispozitat e kësaj Marrëveshjeje.
- (2) Pa cenuar nenin 50, Përfituesi IPA II dhe Komisioni ruajnë konfidencialitetin e çdo dokumenti, informacioni apo materiali tjetër që lidhet drejtpërdrejt me zbatimin e asistencës së IPA II që është klasifikuar si konfidencial.
- (3) Para publikimit të informacionit të tillë, Palët marrin pëlqimin me shkrim të njëra-tjetrës.
- (4) Palët zbatojnë dispozitat e konfidencialitetit deri pesë vjet pas përfundimit të periudhës së ekzekutimit.

TITULLI VI OFRIMI I LEHTËSIRAVE DHE TAKSIMI

Neni 27 Ofrimi i lehtësirave për zbatimin e programeve dhe ekzekutimin e kontratave

- (1) Për të garantuar zbatimin efikas të programeve në kuadrin e IPA II, Përfituesi IPA II merr të gjitha masat e nevojshme që:
- (a) për procedura tenderimi për shërbime, furnizime apo punime, si edhe për kontrata granti apo binjakëzimi, personat fizikë dhe juridikë që kanë të drejtë të marrin pjesë

- në procedurat e konkurrimit sipas nenit 19, kanë të drejtë vendosjeje dhe vendbanimi të përkohshëm kur këtë e kërkon rëndësia ose kohëzgjatja e kontratës. Kjo e drejtë fitohet vetëm pasi procedura shpallet dhe ushtrohet nga personeli drejtues dhe teknik, duke përfshirë KBR-të e nevojshme për të kryer studime dhe masa të tjera përgatitore për hartimin e ofertave/aplikimeve/propozimeve. Kjo e drejtë skadon një muaj pas vendimit për shpalljen e fituesit të kontratës;
- (b) ofertuesit dhe aplikantët në mënyrë efektive të dorëzojnë ofertat/ aplikimet / propozimet pa hasur ndonjë pengesë si kërkesa ligjore, administrative ose doganore shtesë që cenojnë trajtimin e barabartë ndërmjet ofertuesve ose aplikantëve, përveç rasteve kur këto kërkesa janë reflektuar në një dokument themelor të programit të miratuar nga Komisioni;
- (c) personelit që merr pjesë në zbatimin e asistencës IPA II dhe rrethit të ngushtë familjar të tyre t'u akordohen përfitime, privilegje dhe përjashtime jo më pak të favorshme sesa ato që zakonisht iu akordohen stafit ndërkombëtar apo të jashtëm të punësuar në Republikën e Shqipërisë në kuadrin e ndonjë marrëveshjeje tjetër dypalëshe apo shumëvendëshe, apo marrëveshjeje për asistencë dhe bashkëpunim teknik;
- (d) personeli që merr pjesë në zbatimin e asistencës IPA II dhe rrethi i ngushtë familjar i tyre të lejohen të hyjnë në Republikën e Shqipërisë, të vendosen në Republikën e Shqipërisë, të punojnë aty dhe të dalin nga Shqipëria, siç justifikohet nga natyra e kësaj kontrate;
- (e) të merren lejet e nevojshme për importimin e mallrave, veçanërisht pajisjet profesionale që nevojiten për ekzekutimin e kontratës në fjalë, në respektim të ligjeve ekzistuese, rregullave dhe akteve normative të Përfituesit IPA II;
- (f) importet e kryera në kuadrin e IPA II të përjashtohen nga detyrimet doganore, tarifat e importit dhe tarifa të tjera, përfshirë akcizat;
- (g) të merren lejet e nevojshme për ri-eksportimin e mallrave më lart, pas përfundimit të ekzekutimit të kontratës në fjalë;
- (h) të merren autorizimet për importin ose blerjen e valutës së nevojshme për zbatimin e kontratës në fjalë dhe zbatimin e akteve normative për kontrollin e kursit të këmbimit kombëtar në mënyrë jo-diskriminuese për kontraktuesit, pavarësisht shtetësisë apo ku kanë selinë.
- (i) të merren të gjitha lejet e nevojshme për riatdhesimin e fondeve të marra për kryerjen e aksionit të financiar nga IPA II, në zbatim të akteve normative për kontrollin e kursit të këmbimit kombëtar që është në fuqi në Republikën e Shqipërisë;

- (j) që transaksionet e nevojshme për realizimin e kontratave të financuara nga IPA II të përjashtohen nga procedurat që kërkojnë kryerjen e pagesës për mallrat dhe/ose shërbimet tek kontraktuesit e tyre jashtë shtetit, përmes bankave apo institucioneve financiare që zhvillojnë aktivitetin në Republikën e Shqipërisë.
- (2) Përfituesi IPA II garanton bashkëpunim të plotë të të gjitha autoriteteve përkatëse. Gjithashtu, u garanton akses ndërmarrjeve shtetërore dhe institucioneve të tjera shtetërore që janë të përfshira ose të nevojshme në zbatimin e një programi ose në ekzekutimin e kontratës.
- (3) Pas hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje, Përfituesi IPA II miraton ose ndryshon legjislacionin dhe/ose aktet normative të nevojshme për t'iu dhënë fuqi ligjore procedurave të parashikuara në këtë ligj, ndërsa i mban këto procedura të thjeshta, të arsyeshme dhe sa më pak kohëshpenzuese.

Neni 28 Rregullat për taksat, tarifat doganore dhe ato fiskale

- (1) Përveç kur parashikohet ndryshe në një Marrëveshje Sektoriale ose Financimi, taksat dhe tarifat doganore dhe tarifat e importit apo tarifa që kanë efekt të barasvlershëm me to, nuk janë të shpenzime të pranueshme për IPA II. Ky rregull vlen edhe për bashkëfinancimin që i jepet Përfituesit IPA II dhe marrësve të ndihmës IPA II.
- (2) Dispozitat e mëposhtme janë të zbatueshme:
- (a) Të gjitha importet nga kontraktuesit e BE-së lejohen të hyjnë në Republikën e Shqipërisë pa paguar tarifa doganore, tarifa importi, taksën e vlerës së shtuar (TVSH), ose tarifë tjetër me efekt të barasvlershëm me to. Ky përjashtim zbatohet vetëm për importet ose tarifat për mallrat e furnizuar dhe/ose shërbimet e kryera, si dhe/ose punimet që kryhen nga kontraktues të BE-së në kuadrin e një kontrate të financuar prej BE-së. Republika e Shqipërisë garanton që të gjitha importet t'i dorëzohen në pikën e hyrjes kontraktuesve të BE-së siç e kërkojnë dispozitat e kontratës përkatëse dhe për përdorim të menjëhershëm, siç kërkon zbatimi normal i kontratës, pavarësisht nëse ka vonesa apo mosmarrëveshje për tarifat dhe taksat e lartpërmendura;
- (b) Kontraktuesit e BE-së përjashtohen nga TVSH për çdo shërbim që japin dhe/ose mallra që furnizojnë dhe/ose punime që kryejnë në kuadrin e kontratës së financuar prej BE-së. Edhe mallrat e furnizuara, shërbimet e ofruara apo punimet e kryera nga një kontraktues për një kontraktues të BE-së përjashtohen nga TVSH në atë masë që shërbejnë për të përmbushur objektivat dhe aktivitetet në kuadrin e kontratës të financuar prej BE-së.
- (c) Përjashtimi i parashikuar në paragrafin (b) fiton efektet e kryhet parimisht, me përjashtim *ex-ante*. Kur kjo është teknikisht dhe/ose praktikisht e pamundur, përjashtimi kryhet përmes rimbursimit/zbritjes së shumave.

Nëse aplikohet përjashtim *ex-ante*, kontraktuesi i BE-së apo kontraktuesi që furnizon mallrat dhe/ose ofron shërbimet dhe/ose kryen punime për një kontraktues të BE-së, lëshon një faturë ekskluzive TVSH-je për të cilën Përfituesi IPA garanton paraprakisht se ekzistojnë procedura dhe mekanizma efikasë për përjashtimin *ex-ante* nga TVSH.

Nëse zbatohet procedura e rimbursimit, kontraktuesit e BE-së dhe kontraktuesit e kontraktuesve të BE-së përfitojnë rimbursim TVSH direkt nga administrata doganore sapo i dorëzojnë administratës tatimore një kërkesë me shkrim të shoqëruar me dokumentacionin e nevojshëm që kërkohet nga legjislacioni i Republikës së Shqipërisë për rimbursimin e TVSH-së.

Kontraktuesit e BE-së dhe kontraktuesit e kontraktuesve të BE-së gëzojnë të drejtën të zbesin shumën e TVSH-së të paguar për mallrat e furnizuara dhe/ose shërbimet e kryera dhe/ose punimet e bëra në kuadrin e asistencës IPA II që përfitojnë përjashtim nga TVSH, siç parashikon kjo Marrëveshje, zbritje kjo që bëhet nga TVSH e grumbulluar prej tyre për transaksione biznesi të zakonshme jashtë kuadrit të IPA II.

Administrata tatimore plotëson çdo kërkesë për përjashtim, rimbursim tatimor dhe zbritje shumash brenda jo më shumë se 30 ditësh kalendarike, pa ndonjë kosto shtesë përveç tarifës administrative minimale dhe të arsyeshme.

- (d) Fitimet ose të ardhurat që lindin nga kontratat e financuara prej BE-së taksohen në Republikën e Shqipërisë sipas regjimit tatimor kombëtar/vendor. Sidoqoftë, personat fizikë dhe juridikë, përfshirë stafin e riatdhesuar, KBR-të, rezidentë ose me seli në Shtetet Anëtare të Bashkimit Evropian në një vend tjetër përfitues në kuadrin e IPA II dhe të ndryshëm nga Përfituesi IPA II, ekzekutimi i kontratave të financuara prej BE-së dhe kontraktuesit e përfituesve të granteve (pavarësisht shtetësisë apo vendbanimit të tyre përjashtohen nga tatim fitimi dhe tatimi mbi të ardhurat në Republikën e Shqipërisë, përfshirë tatimin në burim apo taksat e përkohshme.

Granti që BE-ja i jep përfituesit të grantit nuk përbën fitim apo të ardhur për këtë përfitues. Kur gjenerohen fitime nga një kontratë granti, Komisioni gëzon të drejtën të kompensojë përqindjen e fitimit sipas kushteve të kontratës përkatëse. Pjesa e mbetur e fitimit mund të taksohet sipas regjimit tatimor kombëtar/vendor.

- (e) Shpenzimet e kontraktuesve lirohen nga taksat e konsumit apo ndonjë taksë tjetër apo tarifë me efekt të barasvlershëm për shpenzimet që kryhen në lidhje me mallrat e furnizuara dhe/ose shërbimet e kryera dhe/ose punimet e realizuara prej kontraktuesit të BE-së në kuadrin e kontratës së financiar nga BE-ja.
- (f) Ata që përfitojnë nga aksione dhe/ose kontrata dhe/ose aktivitete që kryhen në kuadër të IPA II përjashtohen nga "taksa e trashëgimisë dhe transferimit" apo çdo taksë apo

- tarifë tjetër me efekt të barasvlershëm që rezultojnë nga mallrat dhe/ose të drejtat, dhe/ose objektet e ndërtuara dhe/ose fondet e transferuara atyre në kuadrin e IPA II.
- (g) Sendet personale dhe familjare të importuara për përdorim personal nga personat (dhe rrethi i ngushtë familjar), me përjashtim të atyre të rekrutuar në Shqipëri, që kryejnë detyra të përcaktuara në kontrata shërbimi dhe/ose pune dhe/ose granti dhe/ose binjakëzimi apo marrëveshje, përjashtohen nga tarifatat doganore, tarifatat e importit, taksat dhe tarifatat e tjera që kanë efekt të barasvlershëm me to dhe/ose kritere tejet shtrënguese kolaterali; këto sende personale apo familjare ri-eksportohen ose asgjësohen në vendin përfitues në përfundim të kontratës, në përputhje me aktet normative në fuqi të Republikës së Shqipërisë,
- (h) Kontratat e BE-së, kontratat e nënshkruara prej kontraktuesve të BE-së, si dhe ortakët e një konsorciumi apo sipërmarrjeje me kapital të përbashkët ose bashkëfinancues dhe shoqëritë e ndërlidhura në grante, nuk paguajnë taksën e vulës apo regjistrimit, si edhe asnjë taksë me efekt të barasvlershëm, në Republikën e Shqipërisë. Ky përjashtim vlen për transaksionet (përfshirë dhënien e të drejtave) dhe dokumentet që lidhen me pagesa që iu bëhen kontraktuesve të BE-së, përfshirë kontratat e lidhura ndërmjet përfituesve të grantit/huasë (përfshirë ortakët e tyre, shoqëritë e ndërlidhura, ose përfituesit e nën-granteve/huave) dhe kontraktuesit e tyre (përfshirë personelin e tyre dhe ekspertët që kontraktohen) dhe kontratat e lidhura për shpenzime të rastit dhe të përkohshme për përkatësisht kontrata shërbimi dhe kontrata pune.
- (i) Për qëllime të kësaj Marrëveshjeje, termi "kontraktues i BE-së" nënkupton çdo person fizik ose juridik që ofron shërbime dhe/ose furnizon mallra dhe/ose ekzekuton punime në kuadrin e një kontrate të BE-së. Termi "kontraktues i BE-së" nënkupton edhe përfituesit e granteve/huave (përfshirë ortakët, shoqëritë e ndërlidhura dhe përfituesit e nën-granteve/huave, si edhe kontraktuesit e binjakëzimit), ortakët e një konsorciumi apo sipërmarrjeje me kapital të përbashkët, kontraktuesit dhe KBR-të në kuadrin e kontratave të binjakëzimit, si edhe kontraktuesit në kuadrin e Instrumentit për Asistencën Teknike dhe Shkëmbimin e Informacionit (TAIEX).
- (j) Termi "*kontratë e BE-së*" nënkupton çdo kontratë ose kontratë granti, përfshirë kontratat e nën-granteve/huave dhe marrëveshjet e delegimit në kuadrin e menaxhimit indirekt, përmes të cilës një aktivitet financohet në kuadrin e IPA II, përfshirë bashkëfinancimin nga Përfituesi IPA II dhe marrësve të asistencës IPA II dhe që nënshkruhet nga Komisioni Evropian ose Përfituesi IPA II ose një përfitues granti. Termi "*kontratë e BE-së*" përfshin edhe dispozitat e asistencës në kuadrin e TAIEX-it dhe pjesëmarrjen në programet e BE-së, përfshirë grantet e marra në kuadrin e programeve të BE-së dhe bashkëfinancimin për grante të tilla.
- (k) Kontraktuesit që zbatojnë një kontratë të financuar prej BE-së përjashtohen edhe nga këto tarifa:

- i. taksa e veçantë e komunikimit;
  - ii. taksat për mjetet motorike
  - iii. tarifa të veçanta që aplikohen nga autoritete rajonale apo vendore ose borde të veçanta në kontekstin e ekzekutimit të kontratës jo-proporcional me koston e ekzekutimit ose që kanë efekt të barasvlershëm me këto taksa.
- (3) Kurdo që është e nevojshme, Përfituesi IPA II miraton ose ndryshon aktet nënligjore dhe/ose miraton aktet e nevojshme për t'i dhënë fuqi dispozitive tatimore në këtë Marrëveshje menjëherë pas hyrjes së saj në fuqi.
- (4) Rregullat dhe procedurat e parashikuara në këtë nen zbatohen për çdo taksë apo tarifë tjetër të ngjashme ose me efekt të barasvlershëm, të cilat mund të miratohen pas datës së hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje, që janë ndryshime apo zëvendësime të atyre ekzistuese.
- (5) Në rast konflikti të dispozitat të këtij neni dhe legjislacionit të brendshëm të Përfituesit IP II, do të kenë përparësi dispozitat e Marrëveshjes. Në rast aderimi në BE, Përfituesi IPA II vazhdon të zbatojë dispozitat e neneve 27 dhe 28, përveç kur janë të papajtueshme me detyrimet e tij në kuadrin e *acquis* përkatës.

SEKSIONI V RREGULLAT PËR MENAXHIMIN FINANCIAR TË ASISTENCËS IPA II

TITULLI I DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 29 Pranueshmëria e shpenzimeve

- (1) Çdo zë shpenzimi i financuar në kuadrin e Rregullores IPA II nuk përfiton financim tjetër në kuadrin e buxhetit të BE-së.
- (2) Para lidhjes së Marrëveshjes së Financimit përkatëse, kontratat dhe ndryshimet e nënshkruara, shpenzimet e kryera nga marrësit dhe pagesat e bëra nga Përfituesi IPA II nuk përfitojnë financim në kuadrin e Rregullores IPA II.
- (3) Shpenzimet e mëposhtme nuk pranohen për financim në kuadrin e Rregullores IPA II:
  - (a) blerja e tokës ose e godinave ekzistuese, përveç kur justifikohet nga natyra e operacionit në vendimin e financimit;
  - (b) shpenzime të tjera që mund të parashikohen në Marrëveshjet Sektoriale apo të Financimit.
- (4) Afati për pranueshmërinë e shpenzimeve përcaktohet në Marrëveshjet e Financimit.

Neni 30 Intensiteti i ndihmës dhe norma e kontributit të BE-së

- (1) Asistenca IPA II mbështet zbatimin e reformave të Përfituesit IPA II, siç parashikohet në nenin 1 të Rregullores IPA II. Programet specifike dhe aksionet e veçanta mund të kërkojnë kontribute financiare si nga Përfituesit IPA II, ashtu edhe nga BE-ja.
- (2) Kur kërkohet bashkë-kontribut financiar i Përfituesit IPA II dhe i BE-së, kontributi i BE-së llogaritet në raport me shpenzimet e pranueshme, siç përcaktohet në Marrëveshjet Sektoriale apo të Financimit.

TITULLI II RREGULLAT QË LIDHEN ME MENAXHIMIN INDIREKT NGA PËRFITUESI IPA II**Neni 31 Pranueshmëria e shpenzimeve në kuadrin e menaxhimit indirekt**

Në kuadrin e programeve të zhvillimit rural për fushën "bujqësia dhe zhvillimi rural", janë të zbatueshme këto dispozita specifike:

- (a) Shpenzimet e asistencës teknike për të mbështetur përgatitjen e programeve të zhvillimit rural dhe ngritjen e sistemeve të menaxhimit dhe të kontrollit mund të jenë të pranueshme para datës së nxjerrjes së vendimit të Komisionit për miratimin e programit të zhvillimit rural por jo më parë se 1 janari 2014;
- (b) Projektet e investimeve në kuadrin e programeve të zhvillimit rural mbeten të pranueshme për financimin e BE-së, me kusht që të mos i nënshtrohen ndonjë modifikimi thelbësor brenda pesë vjetësh nga pagesa përfundimtare e strukturës operuese;
- (c) Në rast të kostove për njësi, pagesa të njehershme që nuk i kalojnë 100 000 EURO të kontributit publik dhe financimit me normë fikse, që përcaktohen nga aplikimi i një përqindjeje ndaj një ose disa kategori shpenzimesh të caktuara, BE-ja mbulon vetëm shumat e përcaktuara për secilën masë të programit dhe siç ka përcaktuar Agjencia IPARD përkatëse para shpalljes së ftesës për aplikime.

Neni 32 Gjurma e auditit

ZKA garanton, në çdo kohë, vënien në dispozicion të të gjithë informacionit përkatës që garanton gjurmë auditit mjaftueshëm të hollësishme. Ky informacion përfshin evidenca të dokumentuara për autorizimin e kërkesë-pagesave, për kontabilitetin dhe pagesën e kërkesave të tilla, si edhe trajtimin e paradhënieve, garancive dhe borxheve.

Neni 33 Pagesat e kontributit të BE-së

- (1) Pagesat e kontributit të Bashkimit Evropian kryhen brenda kufijve të fondeve në dispozicion.
- (2) Pagesat jepen në formë para-financimi, pagesash të ndërmjetme dhe ekzekutim bilanci përfundimtar. Në rastin e programeve specifike dhe veprimeve të veçanta, vete, pagesat e kontributit të BE-së për financimin e aksioneve në fjalë llogariten duke aplikuar normën e bashkëfinancimit - të përcaktuara në vendimin për financim - në shpenzimet e pranueshme të certifikuara në përputhje me pikën (a) të Klauzolës 2 (3) të Shtojcës A të kësaj Marrëveshjeje, me kusht që të mos tejkalohet shuma e kontributit të BE-së të përcaktuar në vendimin për financim.
- (3) Më 15 janar dhe 15 korrik të çdo viti, Përfituesi IPA II i dërgon Komisionit një parashikim të kërkesë-pagesave të mundshme për vitin financiar në fjalë dhe për vitin financiar pasardhës, në lidhje me të gjitha fushat dhe programet IPA II. Komisioni mund të kërkojë përditësim të këtij parashikimi, sipas rastit.
- (4) Pagesat e Komisionit për Fondin Kombëtar bëhen brenda 90 ditësh pas përmbyshjes së kushteve të përcaktuara në nenet 34, 35 ose 37. Komisioni mund ta ndërpresë këtë afat kohor për kërkesë-pagesat për të kërkuar të gjitha dokumentet themelore të nevojshme për të shpjeguar ndonjë element përkatës të pasqyrës së shpenzimeve të certifikuar, përfshirë informacion mbi raportimin e parregullsive në pajtim me nenin 51(2) dhe Shtojcën H të kësaj Marrëveshjeje.
- (5) Shumat e paraqitura në programet e dorëzuara prej Përfituesit IPA II në pasqyrën e shpenzimeve të certifikuar, në kërkesë-pagesat dhe shpenzimet e përmendura në raportet e zbatimit shprehen në Euro. Përfituesi IPA II garanton që, për flukset e thesarit ndërmjet Komisionit dhe Përfituesit IPA II, norma e regjistruar për konvertimin në Euro të monedhës kombëtare të jetë norma mujore kontabël e Euros e përcaktuar nga Komisioni për muajin në të cilin shpenzimi i paguar regjistrohet në llogarinë e Fondit Kombëtar ose të strukturës operuese përkatëse të përcaktuar në Marrëveshjen e Financimit.
- (6) Pagesat e Komisionit për Fondin Kombëtar bëhen në Euro në llogarinë në Euro, me kusht që të ketë fonde buxhetore, në përputhje me dispozitat e përcaktuara në nenet 34, 35 ose 37 si dhe në marrëveshjet sektoriale apo marrëveshjet e financimit. Për çdo program hapet një llogari në Euro, e cila përdoret vetëm për transaksionet që lidhen me atë program.
- (7) Përfituesi IPA II garanton që përfituesit të marrin shumën totale të kontributit publik në kohën e duhur dhe të plotë. Nuk vendoset asnjë tarifë specifike apo pagesë tjetër me efekt të njëjtë që redukton këto shuma për marrësit dhe kontributin publik, ndërsa pasuritë e financuara në këtë mënyrë nuk i nënshtrohen asnjë konfiskimi administrativ apo gjyqësor, sekuestrimi apo zbritjeve të ngjashme.

- (8) Nëse bilanci i llogarisë IPA në Euro i parashikuar në nenin 6 është i pamjaftueshëm për të mbuluar kërkesë-pagesat e dorëzuara nga përfituesit në pritje të marrjes së pagesës nga Komisioni, Përfituesi IPA II përdor fondet kombëtare për të parafinancuar kontributin e BE-së. Në këto raste, fondet kombëtare trajtohen si fonde të BE-së dhe paragrafi 6 zbatohet në momentin kur bëhet pagesa e plotë e kontributit kombëtar, nëse ka, dhe kontributi i BE-së i parafinancuar prej fondeve kombëtare regjistrohet në llogaritë e Fondit Kombëtar.
- (9) Asistenca IPA II mbulon vetëm shpenzimet e kryera dhe të paguara nga Përfituesi II IPA II në përputhje me rregullat e pranueshmërisë të parashikuara në Rregulloren Financiare, Rregullat e saj të Zbatimit, Rregulloren e Përbashkët Zbatuese, Rregulloren Zbatuese IPA II dhe nenet 29, 30 dhe 31, si dhe siç përcaktohet në secilin aksion në kuadër të programeve.
- (10) Shkëmbimi i informacionit në lidhje me transaksionet financiare ndërmjet Komisionit dhe strukturave e autoriteteve të përmendura në nenin 10 bëhen në mënyrë elektronike, kur është e mundur, duke ndjekur procedurat e rëna dakord ndërmjet Komisionit dhe Përfituesit IPA II.

Neni 34 Parafinancimi

- (1) Kushtet bazë për kërkesë-pagesën e parafinancimit janë si më poshtë:
- (a) ZKA/NAO e ka njoftuar Komisionin për hapjen e llogarisë përkatëse në Euro;
  - (b) Marrëveshja e Financimit është nënshkruar dhe është në fuqi.
- (2) Dispozitat e hollësishme për llogaritjen e pagesave të parafinancimit për programet njëvjeçare dhe shumëvjeçare parashikohen në Marrëveshjet Sektoriale dhe/ose të Financimit.
- (3) Shuma totale e parafinancimit paguhet jo më vonë se data e mbylljes së programit, me përjashtim të rasteve kur parashikohet ndryshe në Marrëveshjen Sektoriale apo atë të Financimit.

Neni 35 Pagesat e ndërmjetme

- (1) Kushtet bazë për pagesë të ndërmjetme janë si më poshtë:
- (a) ZKA t'i ketë dërguar Komisionit kërkesë-pagesën shoqëruar me pasqyrën e shpenzimeve ku renditen me hollësi shpenzimet e bëra dhe të paguara si edhe informacion për parafinancimin, nëse është e zbatueshme. Kërkesë-pagesa përmban

- informacion përkatës për zbatimin siç parashikohet hollësisht në Marrëveshjen Sektoriale apo atë të Financimit;
- (b) të jenë respektuar tavanet për kontributin e BE-së, siç përcaktohet në vendimin për financim;
  - (c) KKIPA t'i ketë dërguar Komisionit raportin vjetor të zbatimit, sipas nenit 59(1), përfshirë atë më të fundit;
  - (d) Autoriteti Auditues t'i ketë dërguar Komisionit opinionin vjetor të auditit më të fundit, si dhe raportin vjetor të aktivitetit auditues, sipas pikës (b) të Klauzolës 5(3) të Shtojcës A të kësaj Marrëveshjeje.
  - (e) Marrëveshja përkatëse e Financimit të jetë në fuqi;
  - (f) Komisionit t'i jetë vënë në dispozicion çdo informacion i kërkuar;
- (2) Pa cenuar opinionin vjetor të auditit dhe vendimin për shqyrtimin dhe miratimin e llogarive, nëse konstatohet se nuk janë respektuar rregullat përkatëse apo se fondet nuk janë përdorur siç duhet, pagesat mund të pezullohen ose ndërpriten sipas nenit 60(4) të Rregullores Financiare dhe procedurës së parashikuar në nenet 39 dhe 40.

Neni 36   Procedura e shqyrtimit dhe pranimit të llogarive

- (1) Procedura e shqyrtimit dhe pranimit të llogarive synon të garantojë se shpenzimet e bëra dhe të paguara nga Përfituesi IPA II në kontekstin e menaxhimit indirekt dhe që i ngarkohen buxhetit të BE-së të jenë në përputhje me rregullat e zbatueshme të Bashkimit Evropian dhe se llogaritë janë të plota, të sakta dhe të vërteta.
- (2) Procedura e shqyrtimit dhe pranimit të llogarive përbëhet nga:
- (a) analiza e pasqyrës së shpenzimeve siç dorëzohet nga ZKA;
  - (b) analiza e raportit përfundimtar të zbatimit, sipas nenit 59(4);
  - (c) analiza e opinionit që dërgon Autoriteti Auditues për pasqyrën e shpenzimeve të mbështetur nga një raport aktiviteti auditues, sipas rastit;

- (d) analiza e dokumenteve përkatëse, siç përcaktohet në Marrëveshjen Sektoriale apo atë të Financimit dhe, sipas rastit, ose kontrollet në vend të Komisionit, pa kufizime, në përmbajtjen e këtyre deklaratave dhe raporteve financiare dhe në transaksionet përkatëse, përfshirë kontrollet e kryera me marrësit e asistencës;
  - (e) caktimi nga Komisioni i shumës së shpenzimeve të njohur si e pranuar në buxhetin e BE-së, në vijim të një procedure rakordimi, kur është e nevojshme, dhe pasi njoftohen Përfituesit IPA II;
  - (f) llogaritja e korigjimit financiar që lind nga diferenca midis shpenzimeve të deklaruara dhe shpenzimeve të njohura si pranohen në buxhetin e BE-së;
  - (g) rikuperimin ose shlyerjen nga Komisioni të bilancit që lind nga diferencat ndërmjet shpenzimeve të pranuar në buxhetin e BE-së dhe shumat që i janë paguar Përfituesit IPA II.
- (3) Procedura e shqyrtimit dhe pranimit të llogarive e parashikuar në paragrafin 2 nuk cenon mundësinë që Komisioni të rikuperojë shpenzimet e papranueshme në një kohë të mëvonshme, mbi bazën e auditeve apo inspektimeve të kryera gjatë apo pas zbatimit të programit.

Neni 37   Pagimi i bilancit përfundimtar

- (1) Kushtet bazë për pagimin e bilancit përfundimtar janë si më poshtë:
- (a) ZKA t'i ketë dërguar Komisionit një kërkesë-pagesë përfundimtare, sipas rastit, dhe një pasqyrë shpenzimesh përfundimtare;
  - (b) KKIPA t'i ketë dërguar Komisionit raportin përfundimtar të zbatimit sipas nenit 59(4);
  - (c) Autoriteti Auditues t'i ketë dërguar Komisionit, sipas pikës (iii) të Klauzolës 5(3)(b) të Shtojcës A të kësaj Marrëveshjeje, opinionin për pasqyrën e shpenzimeve përfundimtare, të mbështetur sipas rastit nga një raport përfundimtar aktiviteti auditues;
  - (d) Marrëveshja Financiare përkatëse të jetë në fuqi;

- (e) Komisioni të ketë përfunduar procedurën e shqyrtimit dhe pranimit të llogarive të parashikuar në nenin 36;
- (2) Kur nuk ka kërkesë për pagesë përfundimtare, ZKA i paraqet Komisionit një pasqyrë financiare përfundimtare.

Neni 38 Anulimi i fondeve të papërdorura në rastin e programeve shumëvjeçare me buxhet të ndarë

- (1) Komisioni anulon automatikisht çdo fond buxhetor të akorduar për një program që, deri më 31 dhjetor të vitit të pestë pas vitit buxhetor kur është akorduar, nuk është përdorur për qëllimin e parafinancimit apo kryerjen e pagesave të ndërmjetme ose për të cilën ZKA nuk ka paraqitur pasqyrë shpenzimesh të certifikuar apo kërkesë-pagesë. Në Marrëveshjen Sektoriale ose në atë të Financimit mund të specifikohet një afat më i hershëm.
- (2) Komisioni informon Përfituesin IPA II në kohën e duhur sa herë që ka rrezik anulimi fondesh të akorduara si në paragrafin 1.

Neni 39 Ndërprerja e pagesave

- (1) Pavarësisht afateve për pagesat e parashikuara në nenin 33(4), Komisioni mund të ndërpresë pagesat për Përfituesin IPA II plotësisht ose pjesërisht, me qëllim që të kryejë kontrole të mëtejshme kur:
- (a) Komisioni vihet në dijeni të informacioni të besueshëm që tregon mangësi të konsiderueshme në funksionimin e sistemit të kontrollit të brendshëm, ose që shpenzimet e certifikuara nga subjekti në fjalë kanë lidhje me një parregullsi të rëndë dhe nuk është korrigjuar;
- (b) ndërprerja është e nevojshme për të parandaluar dëmin e konsiderueshëm ndaj interesave financiare të BE-së.
- (2) Komisioni mund të ndërpresë vetëm një pjesë të shpenzimeve që figurojnë në kërkesë-pagesën e cenuar nga elementët e përcaktuar në paragrafin 1. Komisioni informon Përfituesin IPA II menjëherë për arsyen e ndërprerjes dhe i kërkon të korrigjojë situatën, nëse nevojitet. Komisioni eliminon ndërprerjen sapo të jenë marrë masat e nevojshme.

Neni 40   Pezullimi i pagesave

- (1) Komisioni mund të pezullojë pagesat për Përfituesin IPA II, veçanërisht kur zbulohen gabime sistemike që vënë në dyshim besueshmërinë e sistemeve të kontrollit të brendshëm të subjektit në fjalë apo ligjshmërinë dhe rregullsinë e transaksioneve përkatëse.
- (2) Përfituesit IPA II i jepet mundësia që të paraqesë komentet brenda një periudhe dymujore para se Komisioni të vendosë për pezullimin sipas paragrafit 1.
- (3) Komisioni e ndërpret pezullimin kur Përfituesi IPA II i ka marrë masat e nevojshme për ndreqjen e gabimeve sistemike.

Nëse Përfituesi IPA II nuk i ka marrë këto masa, Komisioni mund të vendosë të anulojë plotësisht ose pjesërisht kontributin IPA II të programit sipas nenit 43.

Neni 41   Rikuperimi i fondeve

- (1) Çdo situatë e përcaktuar në nenin 51(5) që ndodh kurdo gjatë zbatimit të asistencës IPA II ose që rezulton nga një audit, mund të çojë në rikuperimin e fondeve nga Komisioni prej Përfituesit IPA II.
- (2) ZKA rikuperon kontributin e BE-së që i është paguar Përfituesit IPA II prej atyre që kanë qenë në situatën e përcaktuar në nenin 51(5) apo që kanë përfituar prej saj sipas procedurave kombëtare për rikuperimin e fondeve publike. Edhe nëse ZKA nuk arrin të rikuperojë plotësisht apo pjesërisht këto fonde, Komisioni gëzon të drejtën të rikuperojë këto fonde duke ia marrë Përfituesit IPA II.

Neni 42   Rregullimet financiare nga Përfituesi IPA II

ZKA, i cili fillimisht mban përgjegjësinë për shqyrtimin e parregullsive, kryen rregullimet financiare kur në aksionet apo programet zbulohet një nga situatat e përcaktuara në nenin 51(5), duke anuluar të gjithë ose pjesërisht kontributin e BE-së për ato aksione apo programe. ZKA merr parasysh natyrën dhe shkallën e parregullsive, si dhe humbjen financiare që i është shkaktuar kontributit të BE-së.

Neni 43   Korrigjimet financiare nga Komisioni

- (1) Për të garantuar përdorim të fondeve IPA II në përputhje me rregullat e zbatueshme, Komisioni ndjek procedurën e shqyrtimit dhe pranimit të llogarive të specifikuar në nenin

36 si edhe mekanizmat e korrigjimit financiar sipas nenit 17 të Rregullores Zbatuese IPA II, si edhe siç parashikohet hollësisht në Marrëveshjet Sektoriale ose Marrëveshjet Financiare.

(2) Nevoja për korrigjim financiar lind nga situatat e mëposhtme:

(a) identifikimi i ndonjë situatë të parashikuar në nenin 51(5);

(b) identifikimi i ndonjë dobësie apo mangësie në sistemet e menaxhimit dhe kontrollit të Përfituesit IPA II;

(c) ndjekje e situatës nga Komisioni në vijim të raporteve apo opinioneve të Autoritetit Auditues.

(3) Nëse Komisioni konstaton se shpenzimet në kuadrin e programit që mbulon IPA II janë bërë dhe paguar në shkelje të rregullave të zbatueshme, vendos se cilat shuma të përjashtohen nga financimi i BE-së.

(4) Komisioni bën llogaritjen dhe kryerjen e korrigjimeve të tilla, si edhe rikuperimet përkatëse, duke zbatuar kriteret dhe procedurat që përcaktohen në paragrafët 5 deri 7 të këtij neni, si edhe në nenet 36 dhe 44.

(5) Korrigjimet financiare kryhen mundësisht me kompensim, në situatat e përcaktuara në paragrafin 2.

(6) Komisioni kryen korrigjimet financiare pasi identifikohen shumat e paguara padrejtësisht dhe implikimet financiare për buxhetin. Nëse është e pamundur që këto shuma të identifikohen me saktësi me qëllim që të kryhen korrigjime individuale, Komisioni mund të aplikojë korrigjime me normë fikse ose korrigjime bazuar në ekstrapolim të konstatimeve.

(7) Kur vendos për shumën e korrigjimit, Komisioni merr parasysh natyrën dhe shkallën e situatës së përcaktuar në nenin 51(5) dhe/ose shtrirjen dhe implikimet financiare të dobësive apo mangësive të konstatuara në sistemin e menaxhimit dhe kontrollit të programit në fjalë.

Neni 44   Procedura për korrigjimet financiare dhe pranimin e llogarive

- (1) Para marrjes së një vendimi për një korrigjim financiar, përfshirë ato që bëhen në bazë të procedurës për shqyrtimin dhe pranimin e llogarive, Komisioni informon ZKA-në për përfundimet e parakohshme dhe i kërkon që brenda dy muajsh të japë komentet e veta.

Nëse Komisioni propozon një korrigjim financiar mbi bazë ekstrapolimi të konstatimeve apo një norme fikse sipas nenit 43(6), Përfituesit IPA II i jepet mundësia të ofrojë informacion që i mundëson Komisionit të vlerësojë situatën sipas nenit 51(5), nëpërmjet një shqyrtimi të dokumentacionit përkatës. Me pëlqimin e Komisionit, Përfituesi IPA II mund të kufizojë objektin e këtij shqyrtimi në një sasi apo model dokumentacioni përkatës. Përveç se në rastet e justifikuara siç duhet, ky shqyrtim nuk zgjat më shumë se dy muaj nga periudha dymujore e përcaktuar në nënparagrafin e parë. Rregulla më të hollësishme mund të parashikohen në Marrëveshjen Sektoriale ose në Marrëveshjen e Financimit.

- (2) Komisioni merr vendimin pasi merr parasysh ndonjë të dhënë që ia paraqet Përfituesi IPA II.

Neni 45   Ripërdorimi i kontributit të BE-së

- (1) Fondet e anuluar prej kontributit të BE-së në vijim të korrigjimeve financiare sipas nenit 43, derdhen në buxhetin e BE-së.
- (2) Kontributi i anuluar ose i rikuperuar nga përfituesi IPA II sipas nenit 42 nuk mund të ripërdoret për aktivitetin apo aktivitetet që kanë qenë objekt rikuperimi apo rregullimi, as nëse rikuperimi apo rregullimi ka ardhur pas një parregullsie sistematike, për aktivitete në vazhdim brenda të gjithë apo një pjese të programit apo aksionit në të cilin është konstatuar parregullsia sistematike.

Neni 46   Shlyerja

- (1) Përfituesi IPA II kryen çfarëdo shlyerje në buxhetin e përgjithshëm të BE-së para datës së përcaktuar në urdhrin e rikuperimit të hartuar sipas nenit 79 të Rregullores Financiare. Afati është dita e fundit e muajit të dytë pas nxjerrjes së këtij urdhri.
- (2) Vonesat në shlyerje shkaktojnë kamatëvonesë që fillon nga dita kur skadon afati, deri në datën kur kryhet pagesa. Norma e kamatës është 1,5 pikë përqindje mbi normën e zbatuar nga Banka Qendrore Evropiane në operacionet kryesore ri-financuese në ditën e parë të punës të muajit kur bie data në fjalë.

TITULLI III MBYLLJA E PROGRAMIT**Neni 47 Mbyllja e programit me menaxhim indirekt nga Përfituesi IPA II**

- (1) Komisioni njofton me shkrim Përfituesin IPA II për mbylljen e programit.
- (2) Komisioni nuk e mbyll programin dhe nuk ia paguan bilancin përfundimtar Përfituesit IPA II pa kryer paraprakisht shqyrtimin dhe pranimin e llogarive siç e parashikon neni 36.
- (3) Mbyllja e programit nuk i cenon të drejtën Komisionit për të ndërmarrë korrigjime financiare në një fazë të mëvonshme.
- (4) Rregulla më të hollësishme për mbylljen e programeve mund të parashikohen në Marrëveshjen Sektoriale ose në atë të Financimit.

Neni 48 Mbyllja e programit me menaxhim direkt dhe indirekt me subjekte të ndryshme nga Përfituesi IPA II

- (1) Programi mbyllet pasi të mbyllen të gjitha kontratat dhe grantet e financuara nga ky program.
- (2) Komisioni njofton me shkrim Përfituesin IPA II për mbylljen e programit.
- (3) Mbyllja e programit nuk i cenon të drejtën Komisionit për të ndërmarrë korrigjime financiare në një fazë të mëvonshme.
- (4) Rregulla më të hollësishme për mbylljen e programeve mund të parashikohen në Marrëveshjen Sektoriale ose në atë të Financimit.

Neni 49 Ruajtja e dokumenteve

Përfituesi IPA II ruan për gjashtë vjet, nga afati përfundimtar për zbatimin operacional të marrëveshjes së financimit, të gjitha dokumentet që lidhen me procedurat e prokurimit dhe shpalljes së fituesit të grantit, kontratat, shtesat, korrespondencat përkatëse dhe të gjitha dokumentet përkatëse që lidhen me pagesat dhe rikuperimet.

Periudha kohore e përcaktuar në pikën (1) të këtij neni ndërpritet në rast procedimi ligjor ose me kërkesë të justifikuar siç duhet nga Komisioni.

TITULLI IV MBIKËQYRJA, KONTROLLI, AUDITI DHE MBROJTJA E INTERESAVE FINANCIARE**Neni 50 Mbikëqyrja, kontrolli dhe auditimi nga Komisioni dhe Gjykata Evropiane e Auditëve**

(1) Të gjitha Marrëveshjet e Financimit si edhe programet, aksionet dhe kontratat në zbatim të tyre janë objekt mbikëqyrjeje, kontrolli dhe auditimi nga Komisioni, përfshi Zyrën Evropiane Anti-Mashtrim (OLAF) dhe auditet e Gjykatës Evropiane të Auditëve.

Nën menaxhim indirekt nga Përfituesi IPA II, kjo përfshin edhe të drejtën e Komisionit dhe Delegacionit të BE-së në Republikën e Shqipërisë që të marrë masa të përshtatshme, si për shembull:

- (a) verifikim *ex-ante* i tenderimit dhe kontraktimit të kryer nga strukturat operuese përkatëse;
- (b) kontrolle *ex-post* të tenderimit, kontraktimit, ekzekutimit të kontratës, përfshirë menaxhimin financiar të tyre, si edhe aktivitetet e programit të kryera nga strukturat operuese përkatëse;
- (c) mbikëqyrje në lidhje me funksionimin e sistemeve të menaxhimit dhe kontrollit.

Agjentët e autorizuar dhe përfaqësuesit e Komisionit dhe të OLAF-it kanë të drejtë të kryejnë çfarëdo verifikimi teknik dhe financiar që Komisioni apo OLAF-i e çmon të nevojshme për mbikëqyrjen apo rishikimin e zbatimit të programit, aksionit apo kontratës, përfshirë vizita në terren dhe në ambientet ku po zbatohen aktivitetet e financuara prej IPA II. Komisioni njofton paraprakisht autoritetet kombëtare për këto misione.

(2) Përfituesi IPA II ngre një strukturë (shërbim bashkërendimi Anti-mashtrim)¹⁷ për të lehtësuar bashkëpunimin efikas dhe shkëmbimin e informacionit me OLAF-in, përfshirë informacionin me natyrë operacionale.

Nën menaxhimin indirekt, këtij shërbimi i ngarkohet bashkërendimi i aktiviteteve dhe detyrimeve operacionale dhe administrative, si edhe të propozojë ndryshime në legjislacionin e brendshëm sipas rastit, me qëllim që të mbrohen interesat financiare të BE-së. Ndër të tjera, struktura ka për detyrë të orientohet drejt hartimit/zbatimit të strategjive kombëtare në mbrojtje të interesave financiare të BE-së, duke identifikuar dobësitë e mundshme në sistemet kombëtare për menaxhimin e fondeve të BE-së, përfshirë lëvrimin e asistencës IPA II, të garantojë kapacitete e mjaftueshme njerëzore për këto detyra, përfshirë trajnimin e stafit për parandalimin e mashtrimit, të mbështetë bashkëpunimin ndërmjet administratës kombëtare, autoriteteve të prokurorisë dhe OLAF-

¹⁷ Kjo strukturë nuk bën pjesë në strukturat e përcaktuara në nenin 10 dhe ngritja e saj nuk është parakusht për ngarkimin e detyrave për ekzekutimin e buxhetit.

it, të shkëmbejë informacion mbi parregullsitë dhe mashtrimet e dyshuara me autoritetet kombëtare dhe OLAF-in, si edhe të garantojë përmbushjen e detyrimeve në kuadrin e Rregullores (KE, Euratom) nr. 883/2013 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit¹⁸, Rregulloren e Këshillit (KE, Euratom) nr. 2988/1995¹⁹ si dhe Rregulloren e Këshillit 2185/1996²⁰.

- (3) Përfituesi IPA II vë në dispozicion të gjithë dokumentacionin dhe informacionin e kërkuar, përfshirë të dhëna kompjuterike, si edhe merr të gjitha masat e duhura për të lehtësuar punën e personave të udhëzuar për të realizuar audite dhe inspektime.
- (4) Përfituesi IPA II mban të dhëna dhe kontabilitet të mjaftueshëm që evidentojnë shërbimet, furnizimet, punimet dhe grantet e financuara në kuadrin e Marrëveshjes së Financimit përkatëse, në përputhje me standardet kontabël të pranuar ndërkombëtarisht. Përfituesi IPA II garanton edhe që agjentët apo përfaqësuesit e Komisionit, përfshirë ata të OLAF-it, të kenë të drejtën të inspektojnë të gjitha dokumentet dhe llogaritë përkatëse që i përkasin zërave të financuar në kuadrin e Marrëveshjes së Financimit përkatëse dhe ndihmon Gjykatën Evropiane të Auditëve për realizimin e auditeve me objekt përdorimin e asistencës IPA II.
- (5) Për të garantuar mbrojtjen efikase të interesave financiare të BE-së, Komisioni dhe OLAF-i mund të kryejnë kontrole në terren dhe dokumentare, si edhe inspektime sipas Rregullores nr. (EU, Euratom) 883/2013 dhe Rregullores (KE, Euratom) nr. 2185/199. Këto kontrole dhe inspektime përgatiten dhe kryhen në bashkëpunim të ngushtë me Përfituesin IPA II, që njoftohet në kohën e duhur për objektin, qëllimin dhe bazën ligjore të kontroleve dhe inspektimeve, me qëllim që të ofrojë të gjithë ndihmën e kërkuar. Përfituesi IPA II identifikon një shërbim që të asistojë, me kërkesën e OLAF-it, në kryerjen e hulumtimeve sipas Rregullores nr. (EU, Euratom) 883/2013 dhe Rregullores (KE, Euratom) nr. 2185/1996. Nëse Përfituesi IPA II dëshiron, kontrollin në terren dhe inspektimet mund të kryhen bashkërisht. Nëse pjesëmarrësit në aktivitetet e financuara nga IPA II kundërshtojnë kontrollin në terren apo inspektimin, Përfituesi IPA II që vepron në përputhje me rregullat kombëtare, u siguron inspektorëve të Komisionit/OLAF-it ndihmën e nevojshme që ata të kryejnë detyrën e tyre në kryerjen e kontrollit në terren dhe inspektimit. Komisioni/OLAF-i i raporton sa më shpejt Përfituesit IPA II për ndonjë të dhënë apo dyshim në lidhje me një mashtrim apo parregullsi për të cilat është vënë në dijeni gjatë kryerjes së kontrollit në terren apo inspektimit. Në çdo rast, Komisioni/OLAF-i ka detyrimin të informojë autoritetin e sipërcituar mbi rezultatin e këtyre kontroleve dhe inspektimeve.

¹⁸ Rregullorja (BE, Euratom) nr. 883/2013 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 11 shtator 2013 në lidhje me hetimet që kryen Zyra Evropiane Anti-Mashtrim dhe që shfuqizojnë Rregulloren (KE) nr. 1073/1999 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, si edhe Rregulloren e Këshillit (Euratom) nr. 1074/1999, (GZ L 248, 18 shtator 2013, faqe 1).

¹⁹ Rregullorja e Këshillit (Euratom, KE) nr. 2988/1995 e 18 dhjetorit 1995 për mbrojtjen e interesave financiare të Komuniteteve Evropiane (GZ L 312, 23 dhjetor 1995, faqe 1).

²⁰ Rregullorja e Këshillit (Euratom, KE) nr. 2185/96 e 11 nëntorit 1996 në lidhje me kontrollin në terren dhe inspektimet që kryen Komisioni në mbrojtje të interesave financiare të Komuniteteve Evropiane kundër mashtrimit dhe parregullsisë të tjera (GZ L 292, 15 nëntor 1996, faqe 2).

- (6) Kontrolllet dhe auditet e përshkruara më lart janë të detyrueshme për të gjithë marrësit dhe nënkontraktuesit që kanë përfituar fonde të asistencës IPA II, si dhe përfshijnë të gjitha informacionet përkatëse që ndodhen në dokumentet e Fondit Kombëtar të Përfituesit IPA II në lidhje me kontributin kombëtar, nëse ka,
- (7) Pa cenuar përgjegjësitë e Komisionit dhe të Gjykatës Evropiane të Auditëve, Komisioni gëzon të drejtën të kontrollojë llogaritë dhe operacionet e Fondit Kombëtar dhe, sipas rastit, të strukturave operuese, nga vetë ai ose nëpërmjet një audituesi të jashtëm të ngarkuar prej Komisionit.

Neni 51   Mbrojtja e interesave financiare të BE-së

- (1) Në përputhje me nenin 60(3) të Rregullores Financiare, Përfituesi IPA II të cilit i janë besuar detyrat e ekzekutimit të buxhetit të asistencës IPA II, parandalon, zbulon dhe korrigjon parregullsitë dhe mashtrimet gjatë kryerjes së këtyre detyrave. Për këtë qëllim, Përfituesi IPA II kryen kontrole *ex-ante* dhe *ex-post*, në përputhje me parimin e proporcionalitetit, përfshirë kontrolllet në terren mbi baza modelesh transaksionesh përfaqësuese dhe/ose me bazë risku, që të garantohet se aksionet e financuara prej buxhetit janë kryer me efektivitet dhe zbatuar me korrektësi. Përfituesi IPA II rikuperon fondet e paguara padrejtësisht dhe ngre padi gjyqësore kur është e nevojshme.
- (2) Përfituesi IPA II siguron hetim dhe trajtim efikas të rasteve të dyshuara për mashtrim, konflikt interesi apo parregullsi dhe garanton funksionimin e një mekanizmi kontrolli dhe raportimi, siç parashikohet në nenin 16 të Rregullores Zbatuese IPA II. Përfituesi IPA II raporton pa vonesë tek Komisioni për mashtrimet e dyshuara dhe parregullsitë e tjera që kanë qenë objekt shqyrtimi administrativ apo gjyqësor të shkallës së parë, si dhe e mban të informuar Komisionin për ecurinë e procedimeve administrative dhe ligjore. Përveç dispozitave të Shtojcës H të kësaj Marrëveshjeje, klauzola më të hollësishme mund të parashikohen në Marrëveshjen Sektoriale apo atë të Financimit.
- (3) Gjithashtu, Përfituesi IPA II merr të gjitha masat e nevojshme për të parandaluar apo zbuluar çdo praktikë korrupsioni aktiv apo pasiv në cilëndo fazë të procedurës së tenderimit apo të shpalljes së fituesit të grantit, ose gjatë zbatimit të kontratave korresponduese.
- (4) Përfituesi IPA II, përfshirë personelin përgjegjës për zbatimin e detyrave të aktiviteteve të financuara nga IPA II, merr masat e duhura paraprake për të shmangur ndonjë rrezik konflikti interesi dhe informon menjëherë Komisionin për ndonjë konflikt të tillë interesi ose situatë që mund të çojë në konflikt të tillë.
- (5) Për qëllime të këtij neni, zbatohen përkufizimet e mëposhtme:

- (a) *Gabim* do të thotë gabime të paqëllimshme administrative dhe teknike nga Përfituesi IPA II ose marrësi i asistencës IPA II;
- (b) *Parregullsi* do të thotë çfarëdo shkelje të një dispozite të rregullave të zbatueshme dhe kontratave që rezulton nga një veprim apo mosveprim i një operatori ekonomik që ka ose do të kishte efektin e cenimit të buxhetit të përgjithshëm të Bashkimit Evropian, duke ngarkuar një zë pajustificuar shpenzimesh në buxhetin e përgjithshëm.
- (c) *Operator ekonomik* do të thotë çfarëdo personi fizik apo juridik ose subjekt tjetër që merr pjesë në zbatimin e asistencës IPA II;
- (d) *Parregullsi sistemike* do të thotë çfarëdo parregullsie me natyrë përsëritëse, me probabilitet të lartë të ndodhë në lloje të ngjashme operacionesh, që rezulton nga mangësi serioze në funksionimin efikas të sistemeve të menaxhimit dhe kontrollit, përfshirë mosvendosjen e procedurave të përshtatshme sipas rregullave të zbatueshme;
- (e) *Mashtrim* do të thotë çfarëdo veprimi apo mosveprimi i paqëllimshëm që lidhet me: përdorimin ose paraqitjen e dokumenteve apo pasqyrave të rreme, të pasakta apo të paplota, që ka për efekt përvetësimin apo mbajtjen e padrejtë të fondeve nga buxheti i përgjithshëm i BE-së apo buxhetet e menaxhuara nga apo për llogari të Bashkimit Evropian, moszbulimin e informacionit në shkelje të një detyrimi specifik me të njëjtin efekt apo keqpërdorimi i këtyre fondeve për qëllime të tjera nga ato për të cilat janë dhënë fillimisht;
- (f) *Mashtrim i dyshuar* do të thotë një parregullsi që çon në nisjen e një procedimi administrativ apo gjyqësor në nivel kombëtar, me qëllim që të përcaktohet nëse ka pasur paramendim, veçanërisht në lidhje me mashtrimin, siç parashikohet më lart;
- (g) *Korrupsion aktiv* do të thotë veprimi i qëllimshëm i kujtdo që premtos ose jep një favor të çfarëdo lloji, drejtpërdrejtë ose nëpërmjet një ndërmjetësi, nëpunësi apo vetes ose një pale të tretë për të, që të veprojë apo të mos veprojë në zbatim të detyrës së vet apo në ushtrim të funksioneve të veta, duke shkelur funksionet zyrtare në mënyrë të tillë që dëmton ose ka gjasa të dëmtojë interesat financiare të BE-së;
- (h) *Korrupsion pasiv* do të thotë veprim i qëllimshëm i një nëpunësi civil, i cili, drejtpërdrejtë ose nëpërmjet një ndërmjetësi, kërkon ose merr favore të çfarëdo lloji për vete apo për një palë të tretë, ose pranon premtimin për një favor të tillë, që të veprojë apo të mos veprojë në zbatim të detyrës së vet apo në ushtrim të funksioneve të veta, duke shkelur funksionet zyrtare në mënyrë të tillë që dëmton ose ka gjasa të dëmtojë interesat financiare të BE-së;
- (i) *Konflikt interesi* do të thotë kur cenohet ushtrimi i paanshëm dhe objektiv i funksioneve të një aktori financiar apo personi tjetër për arsye që përfshijnë familjen, jetën

emocionale, politike apo përkatësinë kombëtare, interesat ekonomike apo interesa të tjera të përbashkëta me një përfitues fondesh;

- (j) Konstatim administrativ apo gjyqësor parësor do të thotë një vlerësim paraprak me shkrim nga një autoritet kompetent, qoftë administrativ apo gjyqësor, që mbi bazën e fakteve specifike arrin në përfundimin se është kryer një parregullsi, pa cenuar mundësinë që ky përfundim mund të rishikohet ose revokohet si rezultat i fakteve të procedurës administrative apo gjyqësore.

Përkufizimet më lart në këtë nen nuk konsiderohen sikur shtojnë vepra penale të reja në Kodin Penal të Republikës së Shqipërisë bashkë me ndryshimet e tij.

SEKSIONI VI MONITORIMI, VLERËSIMI DHE RAPORTIMI

TITULLI I MONITORIMI

Neni 52 Komiteti Monitorues IPA

- (1) Brenda gjashtë muajve pas hyrjes në fuqi të Marrëveshjes së parë të Financimit, Komisioni dhe Përfituesi IPA II ngrenë një Komiteti Monitorimi IPA. Ky Komitet përmbush përgjegjësitë e Komitetit të Monitorimit IPA, siç parashikon Rregullorja nr. 1085/2006.
- (2) Komiteti Monitorues IPA shqyrton efikasitetin, cilësinë, koherencën, bashkërendimin dhe përputhshmërinë e zbatimit të të gjitha aksioneve drejt përmbushjes së objektivave të parashikuar në Marrëveshjet e Financimit dhe në dokumentet strategjike të vendit. Për këtë qëllim, ky Komitet bazohet sipas rastit në informacionin e marrë prej komiteveve sektoriale të monitorimit.
- (3) Komiteti monitorues IPA mund t'i paraqesë propozime Komisionit, KKIPA-s dhe ZKA-së për të garantuar koherencë dhe bashkërendim më të mirë të asistencës IPA II, siç parashikohet në dokumentet strategjike të vendit, dhe, sipas rastit, në dokumentet strategjike shumëvendëshe apo në Rregulloren IPA II, si dhe për të forcuar eficientë, efektivitetin, ndikimin dhe qëndrueshmërinë e përgjithshme të kësaj asistence. Gjithashtu, Komiteti Monitorues IPA mund t'iu rekomandojë masa korrigjuese Komiteteve Monitoruese Sektoriale, me qëllim që të garantohet përmbushja e objektivave të IPA II dhe të forcohet efikasiteti dhe efektshmëria e asistencës IPA II. Për këtë qëllim, sipas rastit, merr parasysh përfundimet dhe rekomandimet e nxjerra nga monitorimet dhe vlerësimet e kryera si nga Komisioni, ashtu edhe nga Përfituesi IPA II.
- (4) Komiteti Monitorues IPA miraton rregulloren e vet të brendshme bashkërisht me KKIPA-n, ZKA-në dhe Komisionin.

- (5) Komiteti Monitorues IPA përbëhet nga përfaqësues të Komisionit, KKIPA-s dhe organeve të autoriteteve kombëtare përkatëse të Përfituesit IPA II dhe, sipas rastit, organizatave ndërkombëtare, përfshirë institucionet financiare ndërkombëtare dhe grupe interesi si shoqëria civile dhe organizatat e sektorit privat. Përfaqësuesit e grupeve të interesit zgjidhen sipas rregullave dhe kritereve të përcaktuara në rregulloren e brendshme të Komitetit Monitorues IPA dhe bashkërisht me Komisionin. Mbledhjet e Komitetit Monitorues IPA bashkëkryesohen nga një përfaqësues i Komisionit dhe një përfaqësues i KKIPA-s.
- (6) Komiteti Monitorues IPA mbledhet të paktën një herë në vit. Takime të posaçme mund të zhvillohen me nismën e Komisionit apo të Përfituesit IPA II, veçanërisht mbi bazë tematike.
- (7) Në rastin e menaxhimit direkt, kur Komitetet Monitoruese Sektoriale ende nuk janë ngritur sipas nenit 53, Komiteti Monitorues IPA kryen të gjitha funksionet e renditura në paragrafin 3 të këtij neni.

Neni 53 Komiteti Monitorues Sektorial

- (1) Në kuadrin e menaxhimit indirekt nga Përfituesi IPA II, ai në konsultim me Komisionin ngre Komitete Monitoruese Sektoriale për çdo fushë apo program, përfshirë në nivel sektori sipas rastit, jo më vonë se gjashtë muaj nga hyrja në fuqi e të parës Marrëveshje Financimi në lidhje me fushën apo programin përkatës, pas konsultimeve me Komisionin. Kur është e nevojshme, mund të ngrihen Komitete Monitoruese Sektoriale të posaçme që funksionon me metoda zbatimi të tjera.
- (2) Secili Komitet Monitorues Sektorial shqyrton efikasitetin, efektshmërinë, cilësinë, koherencën, bashkërendimin dhe përputhshmërinë e zbatimit të aksioneve në fushën apo programin përkatës, si edhe qëndrueshmërinë e tyre me strategjinë kombëtare dhe përkatëse, kur është e nevojshme. Ai e mat progresin në përmbushjen e objektivave të masave dhe *produkteve*, rezultateve dhe ndikimeve të pritshme të tyre, duke përdorur tregues që nisen nga skenarë bazë, si edhe progresin e bërë në ekzekutimin financiar.
- (3) Bazuar në raportet që marrin prej strukturave operuese, Komitetet Sektoriale Monitoruese kryejnë veçanërisht këto detyra:
  - (a) shqyrtojnë progresin e bërë në arritjen e objektivave dhe *produkteve* dhe rezultateve të planifikuara, si dhe në vlerësimin e ndikimit dhe qëndrueshmërisë së aksioneve dhe programeve në vazhdim, ndërsa garantohet koherenca me dialogun politik të vazhdueshëm, strategjitë kombëtare dhe rajonale sektoriale përkatëse dhe aktivitetet shumëvendëshe dhe/ose rajonale në vend;
  - (b) shqyrtojnë raportet vjetore të zbatimit, përfshirë ekzekutimin financiar të aksioneve;

- (d) shqyrtojnë konstatimet dhe përfundimet përkatëse, si edhe propozimet për masa korrigjuese që lindin prej kontrolleve në terren, monitorimit dhe vlerësimit, nëse ka;
- (e) diskutojnë mbi aspektet përkatëse të funksionimit të sistemeve të menaxhimit dhe kontrollit;
- (f) diskutojnë mbi çështjet problematike dhe aksionet;
- (g) nëse nevojitet, marrin në konsideratë ose bëjnë propozime për ndryshime në programe, si edhe masa të tjera korrigjuese për të garantuar përmbushjen e objektivave të masave dhe për të forcuar efikasitetin, efektshmërinë, ndikimin dhe qëndrueshmërinë e asistencës IPA II;
- (h) shqyrtojnë masat për informimin, reklamat, vizibilitetin dhe komunikimin e marra, në përputhje me nenet 23 dhe 24;
- (4) Konkluzionet operacionale, përfshirë rekomandimet nëse ka, hartohen në fund të mbledhjeve të komiteteve monitoruese sektoriale. Këto përfundime janë objekt ndjekjeje të mjaftueshme dhe shqyrtimi në mbledhjet pasardhëse të komitetit, si dhe përbëjnë bazën e raportimit pranë komitetit monitorues IPA për progresin e bërë sipas nenit 52(2).
- (5) Secili komitet monitorues sektorial miraton vetë rregulloren e brendshme, e cila hartohet në konsultim me strukturën operuese, KKIPA-n dhe Komisionin.
- (6) Komiteti monitorues sektorial përbëhet nga përfaqësues të organeve dhe autoriteteve kombëtare përkatëse, grupet e tjera të interesit siç janë partnerët ekonomikë, socialë dhe mjedisorë, si edhe organizatat ndërkombëtare, sipas rastit, përfshirë institucionet financiare ndërkombëtare dhe shoqërinë civile. Komisioni merr pjesë në mbledhjen e komitetit. Përfaqësuesit e grupeve të interesit përzgjidhen mbi bazën e rregullave dhe kritereve të përcaktuara në rregulloren e brendshme. Mbledhjet e komitetit monitorues IPA kryesohen nga një përfaqësues i lartë i Përfituesit IPA II. Në varësi të fushës apo programit, mbledhjet e komitetit mund të bashkëkryesohen me Komisionin.
- (7) Komitetet monitoruese sektoriale mblidhen të paktën dy herë në vit. Mund të zhvillohen edhe mbledhje të posaçme
- (8) Gjatë zbatimit të programeve dhe aksioneve në zbatim të Rregullores nr. 1085/2006 dhe Rregullores IPA II, komitetet monitoruese sektoriale të ngritura sipas nenit 19 të Rregullores Zbatuese IPA II marrin parasysh punën e kryer nga komitetet monitoruese sektoriale të ngritura në zbatim të Rregullores nr. 1085/2006, veçanërisht në lidhje me programet dhe aksionet që përmban komponenti, fusha apo sektoriali përkatës IPA.

Neni 54   Aktivitete monitoruese të tjera

- (1) Përfituesi IPA II aplikon procedura shqyrtimi transparente, jo-diskriminuese dhe të efektshme në lidhje me zbatimin aktual të detyrave të besuara, si dhe angazhohet për të kryer monitorim të planifikuar *ex-post* periodik, sistematik dhe të duhur, me qëllim që të vlerësojë efikasitetin, efektshmërinë, ndikimin dhe qëndrueshmërinë e asistencës IPA II.
- (2) Platforma të tjera monitorimi mund të ngrihen sipas rastit. Aktivitetet dhe rezultatet e tyre i raportohen komitetit monitorues IPA.

TITULLI II VLERËSIMI

Neni 55 Parimet e përgjithshme për vlerësimin e asistencës IPA II

- (1) Asistenca IPA II është objekt i vlerësimeve sipas nenit 30(4) të Rregullores Financiare, me qëllim përmirësimin e relevancës, koherencës, cilësisë, efikasitetit, efektshmërisë, vlerës së shtuar të BE-së, qëndrueshmërisë dhe sinergjisë me dialogun politik përkatës.
- (2) Objektivat e vlerësimit janë si më poshtë:
  - (a) vlerësimi i kushteve për zbatimin e asistencës, performancës së saj, si aktuale ashtu edhe në vazhdim, si edhe qëndrueshmëria e asistencës me objektivat e politikave të përcaktuara për arritjen e ndikimeve dhe objektivave afatgjata;
  - (b) vlerësimi i relevancës së treguesve të rezultateve dhe ndikimit të rënë dakord, për përmbushjen e ndikimeve dhe objektivave globalë afatgjatë;
  - (c) vlerësimi i procesit të programimit dhe i sistemit të monitorit si edhe, sipas rastit, i modaliteteve të zbatimit;
  - (d) arritja e llogaridhënies për asistencën ndaj institucioneve të BE-së dhe publikut, në lidhje me efikasitetin (*vlera e parasë*) dhe përdorimin e fondeve;
  - (e) nxjerrja e mësimave të dobishme që synojnë përmirësimin e cilësisë dhe hartimin e politikave dhe ndërhyrjeve të ardhshme.

Për këto qëllime, vlerësimet kryhen në kohën e duhur dhe konstatimet e nxjerra merren parasysh gjatë ciklit pasues të programimit dhe zbatimit, si edhe në vendimin për akordimin e burimeve financiare.

- (3) Vlerësimet mund të kryhen në nivel politikash, strategjik, tematik, sektorial, programi dhe operacional, si edhe në nivel vendi dhe rajonal.
- (4) Mund të kryhen vlerësime *ex ante*. Këto vlerësime synojnë të optimizojnë alokimin e burimeve buxhetore në kuadrin e programeve, si edhe të përmirësojnë cilësinë e programit. Ato identifikojnë dhe llogarisin pabarazitë, boshllëqet dhe potencialin për

zhvillim, synimet që do të arrihen, rezultatet e pritshme, objektiva të kuantifikuar, koherencën - nëse nevojitet - të strategjisë së propozuar dhe cilësinë e procedurave për zbatimin, monitorimin, vlerësimin dhe menaxhimin financiar.

- (5) *Vlerësimet e ndërmjetme* kryhen, kur është e nevojshme, në përputhje me nenin 18 të Rregullave të Zbatimit të Rregullores Financiare. Vlerësimi i ndërmjetëm vlerëson performancën e asistencës, rezultatet e arritura dhe mësimet e nxjerra për sa i përket burimeve njerëzore dhe financiare të akorduara, me qëllim që të verifikohet se janë në përputhje me objektivat e vendosura. Gjithashtu, Komisioni mund të kryejë vlerësime të dokumenteve strategjike në nivel vendi ose rajonal.
- (6) Vlerësimet *ex post* vlerësojnë relevancën, vlerën e shtuar të BE-së, efikasitetin, efektshmërinë, ndikimin dhe qëndrueshmërinë e asistencës IPA II në drejtim të arritjes së objektivave të vendosura.
- (7) Vlerësimet marrin parasysh objektivin e zhvillimit të qëndrueshëm dhe legjislacionin përkatës të BE-së. Ndikimet afatgjata dhe qëndrueshmëria e efekteve të asistencës IPA II vlerësohen në përputhje me rregullat dhe procedurat e zbatueshme në atë kohë.
- (8) Rezultatet e vlerësimeve merren parasysh nga komiteti monitorues IPA dhe komitetet monitoruese sektoriale.
- (9) Komisioni harton metodat e vlerësimit, përfshirë standardet e cilësisë, objektivat dhe treguesit e matshëm. Përfituesi IPA II ndjek këto metoda për kryerjen e vlerësimeve.

Neni 56 Vlerësimet nga Komisioni

Kur Komisioni ndërmerr vlerësime sipas nenit 12 dhe 17 të Rregullave të Përbashkëta Zbatuese, Përfituesi IPA mbështet Komisionin duke ofruar të gjitha të dhënat dhe informacionin e nevojshëm, sipas angazhimeve ndërkombëtare për efektshmërinë e ndihmës, për të mundësuar monitorimin dhe vlerësimin e aksioneve në fjalë, përfshirë treguesit për të matur progresin në nivel vendi, siç parashikohet në dokumentet strategjike të vendit.

Neni 57 Vlerësimet nga Përfituesi IPA II në kuadrin e menaxhimit indirekt

- (1) Përfituesi IPA II të cilit i janë besuar detyra zbatimi të buxhetit të asistencës IPA II, mban përgjegjësi për kryerjen e vlerësimeve të programeve që menaxhon sipas nenit 55.
- (2) Përfituesi IPA II, në konsultim me Komisionin, harton një plan vlerësimi ku paraqet aktivitetet vlerësuese që synon të realizojë në faza të ndryshme të zbatimit.

TITULLI III RAPORTIMI**Neni 58 Kërkesat bazë për raportimin pranë Komisionit**

Deri më 15 shkurt të vitit financiar pasardhës, KKIPA i dorëzon Komisionit një raport vjetor mbi zbatimin e asistencës IPA II. Raporti ndjek modelin e bashkëlidhur Marrëveshjes së Financimit dhe tregon kryesisht:

- (a) përfshirjen e Përfituesit IPA në programim, monitorim, vlerësim, komunikim dhe aktivitetet e vizibilitetit;
- (b) problemet e hasura në përmbushjen e kushteve dhe garantimin e qëndrueshmërisë, masat përkatëse të marra/planifikuara, problemet kryesore horizontale të hasura dhe masat zbutëse të marra, problemet e hasura gjatë zbatimit të aktiviteteve;
- (c) informacion mbi treguesit e përcaktuar në dokumentet strategjike të vendit dhe në dokumentet e programimit të specifikuar në Seksionin III të Marrëveshjes Kuadër.

Kërkesa më specifike për raportimin mund të parashikohen në Marrëveshjen Sektoriale ose në atë të Financimit.

Neni 59 Kërkesat e raportimit pranë Komisionit në kuadrin e menaxhimit indirekt nga Përfituesi IPA II sipas nenit 60(5) të Rregullores Financiare

(1) Përveç kërkesave të përcaktuara në nenin 58, KKIPA i dorëzon Komisionit një raport vjetor mbi zbatimin e detyrave të besuara për ekzekutimin e buxhetit, deri më 15 shkurt të vitit financiar pasardhës. Raporti bazohet në informacionin që kanë dërguar Strukturat Operuese, përpilohet sipas modelit bashkëlidhur Marrëveshjes së Financimit dhe përmban domozdoshmërisht:

- (a) një përmbledhje të arritjeve kryesore;
- (b) një përmbledhje të problemeve kryesore të hasura gjatë kryerjes së detyrave të ekzekutimit të buxhetit, si edhe gjatë masave vijuese;
- (c) informacion cilësor dhe sasior për progresin e bërë në zbatimin e objektivave, rezultateve, treguesve të përcaktuar në dokumentet strategjike të vendit, si dhe në dokumentet e programimit të specifikuar në Seksionin III;
- (d) rekomandime për masa korrigjuese/të mëtejshme.

(2) Deri më 15 shkurt të vitit financiar pasardhës, ZKA i dorëzon Komisionit si edhe një

kopje KKIPA-s, sa më poshtë:

(a) pasqyra apo raporte financiare vjetore me bazë akruale, siç specifikohet në Marrëveshjen e Financimit, të përpiluara sipas formatit të pasqyrave apo raporteve financiare vjetore bashkëlidhur Marrëveshjes së Financimit, ku përcaktohen qartë kostot e pranuar dhe pagesat e bëra;

(b) një deklaratë vjetore menaxhimi e përpiluar sipas udhëzimeve të Shtojcës C të kësaj Marrëveshjeje që mbulon:

- i) përgjegjësinë e përgjithshme për menaxhimin financiar të fondeve të BE-së në Republikën e Shqipërisë, si dhe për ligjshmërinë dhe rregullsinë e transaksioneve përkatëse;
- ii) përgjegjësinë për funksionimin efikas të sistemeve të menaxhimit dhe kontrollit të brendshëm në kuadër të IPA II;

Nëse nuk ekzistojnë konfirmimet e kërkuara sipas Shtojcës C të kësaj Marrëveshjeje, ZKA informon Komisionin për arsyet dhe pasojat e mundshme bashkë me masat e marra ose të planifikuara për të korrigjuar situatën, si edhe për të mbrojtur interesat Bashkimit Evropian; dhe

(c) një përmbledhje të raporteve për auditet dhe kontrollet e kryera nga struktura e menaxhimit, që ofron një bazë të qëndrueshme për deklaratën e menaxhimit. Kjo përmbledhje përfshin një analizë për natyrën dhe shkallën e gabimeve dhe dobësive të identifikuara në sistem, masat korrigjuese të marra apo të planifikuara, si edhe për punën ndjekëse në vijim të raporteve që ka nxjerrë Autoriteti Auditues.

(3) Deri më 15 mars të vitit financiar pasardhës, Autoriteti Auditues i dorëzon Komisionin dhe Republikës së Shqipërisë dhe me kopje KKIPA-n dhe NAO-n, një Opinion Auditivi i shoqëruar me raportin vjetor të aktiviteteve audituese, siç përshkruhet në pikën (ii) të Klauzolës (5)(3)(b) të Shtojcës A dhe në Shtojcat D dhe E të kësaj Marrëveshjeje.

(4) Në fund të zbatimit të secilit program dhe deri në afatin e vendosur në Marrëveshjen e Financimit, KKIPA, bazuar në raportet e strukturave operuese të përcaktuara në nenin 60(1), dorëzon një raport përfundimtar për të gjithë periudhën e zbatimit ku mund të përfshijë raportin vjetor të fundit.

(5) KKIPA dorëzon një raport përfundimtar për zbatimin e asistencës IPA II për të gjithë periudhën e zbatimit të programeve të miratuara nga 1 janari 2014 deri më 31 dhjetor 2020.

(6) Përfituesi IPA II raporton rregullisht për të dhënat në lidhje me zbatimin financiar, duke përdorur transmetimin elektronik të të dhënave. Në Marrëveshjet e Financimit përcaktohet dispozita e hollësishme për shpeshësinë, formatin dhe tipin e të dhënave që do të transmetohen.

Neni 60 Raportet nga strukturat operuese në kuadrin e menaxhimit indirekt nga Përfituesi IPA II

- (1) Strukturat Operuese i vënë në dispozicion KKIPA-s dhe ZKA-së të gjithë informacionin e nevojshëm për qëllimet e raporteve të përcaktuara në nenet 58 dhe 59.
- (2) Struktura Operuese, në varësi të aksionit apo programit që ka nën përgjegjësi, mund të duhet të hartojë një raport vjetor gjithëpërfshirës për vitin e plotë financiar, të cilin KKIPA ia dorëzon Komisionit, pasi shqyrtohet prej Komitetit Monitorues Sektorial përkatës. Çdo kërkesë raportimi shtesë ndaj atyre të përcaktuara në paragrafin 1 parashikohet në Marrëveshjen Sektoriale ose në atë të Financimit.

Neni 61 Gjuha

Të gjitha raportet, vlerësimet dhe dokumentet e tjera që lidhen me përgatitjen dhe zbatimin e programeve IPA që i dorëzohen Komisionit, hartohen në gjuhën angleze.

SEKSIONI VII DISPOZITAT PËR PROGRAMET ME AKSIONE SHUMËVJEÇARE ME ANGAZHIME FINANCIARE TË NDARA**Neni 62 Parimet e zbatimit për programet me aksione shumëvjeçare me angazhime financiare të ndara të zbatuara me menaxhim indirekt nga Përfituesi IPA II**

- (1) Asistenca IPA II mund të zbatohet me menaxhim indirekt nëpërmjet programeve me aksione shumëvjeçare me angazhime financiare të ndara, sipas nenit 189(3) të Rregullores Financiare dhe nenit 6(3) të Rregullave të Përbashkëta Zbatuese. Programet e tilla përgatiten prej Komisionit mbi bazën e programeve operacionale sektoriale ose dokumenteve strategjike me aksione, sipas rastit, që hartohen nga strukturat operuese përkatëse. Programet operacionale sektoriale ose dokumentet strategjike me aksione përcaktohen në konsultim të ngushtë me Komisionin dhe grupet e interesit.

Programet operacionale sektoriale përmbajnë të gjithë informacionin e kërkuar sipas udhëzimeve të Komisionit, përfshirë ndër të tjera:

- (a) një vlerësim të nevojave dhe objektivave afatmesme;
- (b) një përmbledhje të konsultimeve me grupet e interesit;
- (c) një përshkrim të aksioneve strategjike që janë përzgjedhur;
- (d) një tabelë financiare ku specifikohet për çdo vit, për çdo aksion dhe, në mënyrë indikative për çdo aktivitet, shuma totale e kontributit të BE-së;

- (e) modalitetet e propozuara për vlerësimin dhe monitorimin;
- (f) një listë indikative të projekteve madhore, nëse ka;
- (g) sipas rastit, një përshkrim të strukturave dhe autoriteteve kombëtare për menaxhimin dhe kontrollin e programit operacional, sipas nenit 10 dhe Shtojcës A të kësaj Marrëveshjeje;
- (2) Si pjesë e programeve me aksione shumëvjeçare me angazhime financiare të ndara siç përcakton paragrafi 1, asistenca mund të financojë edhe projekte madhore. Për qëllime të këtij neni, "projekt madhor" do të thotë një projekt që përfshin një sërë punimesh, aktiviteteve apo shërbimesh që synon në vetvete të përmbushë një detyrë të përcaktuar dhe të pandashme të një natyrë plotësisht ekonomike apo teknike, i cili ka synime të identifikuarra qartë dhe kosto totale që tejkalojnë 10 milion EURO.
- (3) Projektet madhore i dorëzohen Komisionit për miratim nga Përfituesi IPA II. Vendimi që miraton projektin përcakton objektin fizik dhe shpenzimet e pranueshme. Ai pasohet nga një marrëveshje dypalëshe me Përfituesin IPA II ku përcaktohen këta elementë.
- (4) Kur i dorëzon një projekt madhor Komisionit, Përfituesi IPA II jep të gjithë informacionin e kërkuar sipas udhëzimeve të Komisionit, përfshirë ndër të tjera:
- (a) informacion mbi subjektin përgjegjës për zbatimin;
  - (b) informacion mbi natyrën e investimit;
  - (c) kalendarin e zbatimit;
  - (d) vlerësimin e përgjithshëm të bilancit socio-ekonomik të operacionit;
  - (e) analizën e ndikimit mjedisor;
  - (f) planin e financimit.
- (5) Për qëllime të këtij neni, "aktivitet" do të thotë një komponent i një aksioni që mund të identifikohet lehtë nga kostoja e tij dhe kontributi i BE-së, si edhe nga lloji i financimit (p.sh. prokurimi, granti, etj.) i përzgjedhur nga strukturat operuese të programeve në fjalë, ose nën përgjegjësinë e tyre, që kontribuon në arritjen e objektivave të një aksioni. Në kontekstin e instrumenteve financiare, një aktivitet konsiston nga kontributet financiare të programit për instrumentet financiare, si edhe mbështetja financiare pasuese që jepet nga këto instrumente financiare.
- (6) Në rastin e projekteve madhore siç përcaktohen në paragrafin 3, shpenzimet janë të pranueshme vetëm pas Vendimit të Komisionit që miraton projektin madhor.
- (7) Në kuadrin e programeve shumëvjeçare me angazhime financiare të ndara, Komisioni gëzon të drejtën të kërkojë dorëzimin paraprak të propozimeve edhe për aktivitetet që nuk bien nën përkufizimin e projekteve madhore. Në lidhje me këto aktivitete, shpenzimet janë të pranueshme vetëm pasi Komisioni i komunikon zyrtarisht Përfituesit

IPA II se aktiviteti është miratuar.

- (8) Për sa i përket aktiviteteve që financohen në kuadrin e asistencës IPA II në programet me aksione shumëvjeçare me angazhime financiare të ndara siç përcaktohen në paragrafin 1 që gjenerojnë të ardhura neto pas përfundimit të tyre, shpenzimet e pranueshme zvogëlohen paraprakisht duke pasur parasysh potencialin e aktivitetit për të gjeneruar të ardhura neto gjatë një periudhe specifike që përfshin si zbatimin e aktivitetit, ashtu edhe periudhën pa përfundimit të tij.

Për qëllime të këtij paragrafi, "të ardhura neto" do të thotë flukse hyrëse paraje që paguhen drejtpërdrejt nga përdoruesit për mallra apo shërbime që jepen nga aktiviteti, si për shembull tarifat e paguara nga përdoruesit e infrastrukturës, shitja apo qiradhënia e tokës apo godinave, ose pagesat për shërbime minus kostot operacionale dhe të mirëmbajtjes të pajisjeve jetëshkurtra që përballohen gjatë periudhës korresponduese. Kursimet e kostos operacionale të gjeneruara nga aktiviteti trajtohen si të ardhura neto, përveç kur zbriten nga një reduktim i barabartë në operim. Kur jo të gjitha kostot e investimeve direkte dhe të nevojshme për aktivitetin janë të pranueshme për financim në kuadrin e asistencës IP II, të ardhurat neto akordohen *proporcionalisht* për pjesët e pranueshme dhe të papranueshme të kostove të investimit. Dispozitat e hollësishme për llogaritjen e të ardhurave neto parashikohen në Marrëveshjen e Financimit përkatëse.

- (9) Ky nen nuk zbatohet për programet shumëvjeçare për zhvillimin rural me angazhime financiare të ndara.

SEKSIONI VIII DISPOZITAT PËR PROGRAMET E BASHKËPUNIMIT NDËRKUFITAR

TITULLI I DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 63 Format e bashkëpunimit ndërkufitar

- (1) Asistenca në kuadrin e këtij Seksioni synon të promovojë marrëdhëniet e fqinjësisë së mirë, të nxitë integrimin në BE dhe të promovojë zhvillimin socio-ekonomik nëpërmjet nismave të përbashkëta vendore dhe rajonale.
- (2) Bashkëpunimi ndërkufitar jep asistencë për:
- (a) Bashkëpunimin ndërkufitar ndërmjet një ose më shumë Shteteve Anëtare dhe një ose më shumë Përfituesve IPA II;
  - (b) Bashkëpunimin ndërkufitar ndërmjet dy ose më shumë Përfituesve IPA II;
  - (c) Bashkëpunimin ndërkufitar ku vendet përfituese të Instrumentit Evropian të

Fqinjësisë marrin pjesë në programe të bashkëpunimit ndërkufitar IPA II.

- (3) Ky Seksion zbatohet për bashkëpunimin ndërkufitar të përcaktuar në pikat (b) dhe (c) të paragrafit 2. Rregullat e zbatueshme për bashkëpunimin ndërkufitar të caktuara në pikën (a) të paragrafit 2 specifikohen në marrëveshjet e financimit që do të lidhen në zbatim të nenit 8 të kësaj Marrëveshjeje.

Neni 64 Përkufizime shitesë për bashkëpunimin ndërkufitar

Për qëllimet e këtij Seksioni vlejné këto përkufizime:

- (a) "operacion" do të thotë një projekt, kontratë, aksion ose grup projektesh të përzgjedhura nga Autoriteti Kontraktues i programit në fjalë, ose nën përgjegjësinë e tij, që kontribuon në arritjen e objektivave të një prioriteti tematik apo prioriteteve tematike të cilave u përket;
- (b) "përfitues" do të thotë një organ publik ose privat përgjegjës për nisjen ose nisjen dhe zbatimin e operacioneve;
- (c) "shpenzime publike" do të thotë çdo kontribut publik për financimin e operacioneve që burojnë nga buxheti i autoriteteve publike kombëtare, rajonale ose vendore, buxheti i BE-së që lidhet me asistencën IPA II, buxheti i shoqatave të autoriteteve publike apo organeve të të drejtës publike me mision shërbimi publik,

Neni 65 Intensiteti i ndihmës dhe norma e asistencës IPA II

- (1) Vendimi i Komisionit që miraton një program bashkëpunimi ndërkufitar cakton normën e bashkëfinancimit dhe shumën maksimale të asistencës IPA II, bazuar në:
- (a) totalin e shpenzimeve të pranueshme, përfshirë shpenzimet publike dhe private;
- (b) shpenzimet publike të pranueshme.
- (2) Norma e bashkëfinancimit e BE-së në nivelin e çdo prioriteti tematik është të paktën 20% dhe jo më shumë se 85% e shpenzimeve të pranueshme. Norma e bashkëfinancimit për asistencën teknike të përcaktuar në nenin 72 është 100%.

TITULLI II RREGULLAT PËR PROGRAMIMIN

Neni 66 Prioritetet tematike dhe përqendrimi i bashkëpunimit ndërkufitar IPA

- (1) Për çdo program bashkëpunimi ndërkufitar, vendet pjesëmarrëse përzgjedhin maksimumi katër prioritetet tematike, siç renditen në Shtojcën J të kësaj Marrëveshjeje

- (2) Programet e bashkëpunimit ndërkufitar kanë një buxhet specifik për operacionet e asistencës teknike, siç përcaktohet në nenin 72.

Neni 67 Shtrirja gjeografike

Vendet pjesëmarrëse dhe Komisioni bashkërisht miratojnë një listë rajonesh përfituese që t'i përfshijnë në programin e bashkëpunimit ndërkufitar.

Neni 68 Përgatitja, vlerësimi, miratimi dhe ndryshimet në programet e bashkëpunimit ndërkufitar

- (1) Programet e bashkëpunimit ndërkufitar hartohen sipas programit model të dhënë prej Komisionit dhe përgatiten bashkërisht nga vendet pjesëmarrëse.
- (2) Për çdo prioritet tematik të përzgjedhur, vendet pjesëmarrëse bien dakord për objektivat specifike, rezultatet e pritshme, synimet, treguesit dhe llojet e aktiviteteve që do të mbështeten, si edhe identifikojnë grupet e synuara dhe përfituesit përfundimtarë.
- (3) Programi i bashkëpunimit ndërkufitar i dorëzohet Komisionit për miratim me rrugë elektronike nga Përfituesi IPA II, ku është i vendosur Autoriteti Kontraktues.
- (4) Komisioni vlerëson qëndrueshmërinë e programeve të bashkëpunimit ndërkufitar me Rregulloren Zbatuese IPA II dhe kontributin e tyre efikas në përzgjedhjen e prioriteteve tematike të përcaktuara në Shtojcën J të kësaj Marrëveshjeje, si edhe objektivat e vendosura në dokumentet strategjike.
- (5) Komisioni jep komentet e veta brenda tre muajve nga data e dorëzimit të programit të bashkëpunimit ndërkufitar. Vendet pjesëmarrëse i japin Komisionit të gjithë informacionin shtesë të nevojshëm dhe, sipas rastit, rishikojnë programin e bashkëpunimit ndërkufitar të propozuar.
- (6) Gjatë miratimit të programit të bashkëpunimit ndërkufitar pas dorëzimit të tij zyrtarisht, Komisioni sigurohet që të gjitha komentet e veta janë pasqyruar në shkallë të mjaftueshme.
- (7) Programet e bashkëpunimit ndërkufitar mund të ndryshohen me nismën e vendeve pjesëmarrëse, ose të Komisionit me pëlqimin e vendeve pjesëmarrëse.
- (8) Kërkesat për ndryshime në programet e bashkëpunimit ndërkufitar të dorëzuara nga vendet pjesëmarrëse analizohen siç duhet dhe përcaktojnë veçanërisht ndikimin e pritshëm të ndryshimeve në programin e bashkëpunimit ndërkufitar për arritjen e objektiveve. Këto kërkesa shoqërohen me programin e rishikuar. Paragrafët (3) deri (6) zbatohen për ndryshimet në programet e bashkëpunimit ndërkufitar.

Ndryshimet mund të kërkojnë në një ose më shumë prej rasteve të mëposhtme:

- (a) në vijim të shqyrtimit afatmesëm të dokumenteve strategjike që çojnë në ndryshime në strategjitë që ndikojnë ndjeshëm në programet e bashkëpunimit ndërkufitar, përfshirë ndryshimet në vendndodhjen e Autoritetit Kontraktues apo planit financiar;
- (b) në vijim të ndryshimeve socio-ekonomike në zonën e programit;
- (c) për të pasqyruar ndryshimet në prioritetet rajonale, kombëtare ose të BE-së;
- (d) në vijim të rezultateve të vlerësimeve të përcaktuara në nenin 55.

Neni 69   Marrëveshjet dypalëshe ndërmjet vendeve pjesëmarrëse për menaxhimin e programeve të bashkëpunimit ndërkufitar të zbatuara me menaxhim indirekt

Në kuadrin e menaxhimit indirekt, vendet pjesëmarrëse lidhin një marrëveshje dypalëshe për të gjithë kohëzgjatjen e programit të bashkëpunimit ndërkufitar, ku parashikohen përgjegjësitë përkatëse për zbatimin e programit të bashkëpunimit ndërkufitar. Marrëveshjet dypalëshe përmbajnë ndër të tjera:

- (a) përshkrimin e strukturave kryesore zbatuese dhe roleve e përgjegjësisë të tyre;
- (b) përshkrimin e modaliteteve menaxhuese, financiare, kontrollit dhe auditit për programin e bashkëpunimit ndërkufitar;
- (c) modalitetet për procedurat kryesore të zbatimit, përfshirë procesin për përzgjedhjen e operacioneve dhe modaliteteve për programin e bashkëpunimit ndërkufitar dhe monitorimin në nivel operacionesh;
- (d) modalitetet për të garantuar ligjshmërinë dhe rregullsinë e shpenzimeve të bëra prej përfituesve, si edhe për të garantuar kryerjen e verifikimeve të përcaktuara në Klauzolën 4(3)(b)(x) të Shtojcës A të kësaj Marrëveshjeje;
- (e) masa korrigjuese në rastin e vështirësive në zbatim;
- (f) modalitetet për të garantuar menaxhimin e qëndrueshëm financiar të fondeve të akorduara për programin e bashkëpunimit ndërkufitar, përfshirë rikuperimin e shumave të paguara padrejtësisht.
- (g) modalitet për përjashtimin nga taksat që parashikon neni 28.

TITULLI III OPERACIONET**Neni 70 Përzgjedhja e operacioneve**

- (1) Operacionet e përzgjedhura në kuadrin e programit të bashkëpunimit ndërkufitar sjellin ndikime ndërkufitare dhe përfitime të qarta.
- (2) Operacionet në kuadrin e bashkëpunimit ndërkufitar përzgjidhen nga Autoriteti Kontraktues përmes ftesave për propozime që mbulojnë të gjithë zonën përfituese;
- (3) Vendet pjesëmarrëse mund të identifikojnë operacione jashtë ftesës për propozime. Në këtë rast, operacionet përmenden specifikisht në programin e bashkëpunimit ndërkufitar të përcaktuar në nenin 68.
- (4) Operacionet e përzgjedhura për bashkëpunimin ndërkufitar përfshijnë përfitues të paktën nga dy vende pjesëmarrëse. Përfituesit bashkëpunojnë në zhvillimin dhe zbatimin e operacioneve. Gjithashtu, ato bashkëpunojnë ose në plotësimin me staf, ose në financimin e operacioneve, ose me të dyja.
- (5) Një operacion mund të kryhet në vetëm një vend përfitues, me kusht që të përcaktohen ndikimet dhe përfitimet ndërkufitare.

Neni 71 Përfituesit

- (1) Për programet e bashkëpunimit ndërkufitar të përcaktuar në pikën (b) të nenit 63(2), përfituesit duhet të jenë të vendosur në një nga vendet pjesëmarrëse IPA II të programit. Për programet e bashkëpunimit ndërkufitar të përcaktuara në pikën (c) të nenit 63(2), përfituesit duhet të jenë të vendosur në një Përfitues IPA II, ose në një vend që bën pjesë në Instrumentin Evropian të Fqinjësisë dhe pjesëmarrës në program.
- (2) Një nga përfituesit e një operacioni në një program bashkëpunimi ndërkufitar caktohet nga përfituesit e grantit si përfitues kryesor.
- (3) Përfituesi kryesor merr përgjegjësinë për të garantuar zbatimin financiar të të gjithë operacionit, monitoron që operacioni të zbatohet sipas kushteve të parashikuara në kontratë dhe përcakton modalitetet me përfituesit e tjerë për të garantuar menaxhimin e qëndrueshëm financiar të fondeve të akorduara për operacionin, përfshirë modalitetet për rikuperimin e shumave të paguara padrejtësisht.

Neni 72 Asistenca teknike

- (1) Secili program bashkëpunimi ndërkufitar ka një buxhet specifik të akorduar për operacionet e asistencës teknike.

- (2) Shuma e asistencës IPA II që akordohet për asistencën teknike është jo më shumë se 10% e shumës totale të akorduar për programin e bashkëpunimit ndërkufitar.
- (3) Operacionet e asistencës teknike përfshijnë ndër të tjera:
- (a) përgatitjen, menaxhimin, monitorimin, vlerësimin, informimin, komunikimin, formimin e rrjeteve, zgjidhjen e ankesave, aktivitetet e kontrollit dhe auditit që lidhen me zbatimin e programit të bashkëpunimit ndërkufitar;
  - (b) aktivitete për forcimin e kapaciteteve administrative për zbatimin e programit të bashkëpunimit ndërkufitar;
  - (c) masa për zvogëlimin e barrës administrative për përfituesit, përfshirë sistemin e shkëmbimit të të dhënave elektronike, si edhe aksionet për të forcuar kapacitetet dhe për të shkëmbyer praktikat më të mira ndërmjet autoriteteve në vendet përfituese IPA në lidhje me administrimin dhe përdorimin e asistencës IPA II. Këto aksione mund të prekin periudha programimi të mëparshme dhe të mëvonshme.
- (4) Me derogim nga neni 31, shpenzimet ose asistencë teknike në mbështetje të përgatitjeve për një program bashkëpunimi ndërkufitar dhe ngritja e sistemeve të menaxhimit dhe kontrollit mund të jenë të pranueshme për financim para datës së nxjerrjes së Vendimit të Komisionit për miratimin e programit të bashkëpunimit ndërkufitar, por jo më herët se data 1 janar 2014.

TITULLI IV ZBATIMI

Neni 73 Modalitetet e zbatimit

- (1) Programet e bashkëpunimit ndërkufitar zbatohen me menaxhim direkt ose indirekt.
- (2) Programet e bashkëpunimit ndërkufitar menaxhohen nga një Autoritet Kontraktues siç përcakton Vendimi i Komisionit që miraton programin e bashkëpunimit ndërkufitar përkatës.

TITULLI V STRUKTURAT DHE AUTORITETET E PROGRAMIT DHE PËRGJEGJËSITË E TYRE

Neni 74 Strukturat dhe autoritetet për menaxhimin e BNK-së

- (1) Strukturat e mëposhtme të parashikuara në nenin 10 përfshihen në menaxhimin e programeve të bashkëpunimit ndërkufitar në Përfituesit IPA II:
- (a) KKIPA-t e vendeve pjesëmarrëse në programet e bashkëpunimit ndërkufitar dhe, sipas rastit, koordinatorët e bashkëpunimit territorial;

- (b) ZKA dhe struktura menaxhuese e Përfituesit IPA II pjesëmarrës ku ka vendndodhjen Autoriteti Kontraktues kur programi ndërkufitar zbatohet me menaxhim indirekt;
  - (c) strukturat operuese në të gjitha vendet pjesëmarrëse që do të bashkëpunojnë ngushtë në programimin dhe zbatimin e programit të bashkëpunimit ndërkufitar përkatës. Në rastin e menaxhimit indirekt, struktura operuese përfshin një Autoritet Kontraktues.
  - (d) Autoriteti Auditues, kur programi ndërkufitar zbatohet me menaxhim indirekt.
- (2) Vendet pjesëmarrëse ngrenë Komitetin e Përbashkët Monitorues (më poshtë i referuar si "KPM") që përmbush edhe rolin e komitetit monitorues sektorial të parashikuar në nenin 53.
- (3) Sekretariati i Përbashkët Teknik (më poshtë i referuar si "SPT") ngrihet për të ndihmuar Komisionin, strukturat operuese dhe KPM-në.

Neni 75   KKIPA

KKIPA-t e vendeve pjesëmarrëse mbajnë përgjegjësi të përbashkët për të garantuar qëndrueshmërinë e objektivave të programeve të bashkëpunimit ndërkufitar të propozuar me objektivat e dokumenteve strategjike të IPA II.

Neni 76   Strukturat operuese

- (1) Strukturat operuese ngrihen brenda administratës së secilit vend pjesëmarrës që të zbatojë dhe të menaxhojë programet e bashkëpunimit ndërkufitar. E njëjta strukturë operuese mund të përdoret për më shumë se një program bashkëpunimi ndërkufitar.
- (2) Në menaxhimin indirekt, struktura operuese e vendit të cilit i janë besuar detyra ekzekutimi të buxhetit për një program ndërkufitar, përfshin edhe një Autoritet Kontraktues.
- (3) Strukturat operuese të vendeve pjesëmarrëse bashkëpunojnë ngushtë në detyrat me interes të ndërsjellë. Ato kryejnë bashkërisht këto funksione dhe marrin përsipër këto përgjegjësi si më poshtë:
- (a) përgatisin programet e bashkëpunimit ndërkufitar sipas nenit 68, ose rishikime të tyre;
  - (b) përgatisin marrëveshje dypalëshe sipas nenit 69 në rastin e menaxhimit indirekt dhe garantojnë zbatimin e tij;
  - (c) bashkëpunojnë për të garantuar përmbushjen e detyrave të përcaktuara në paragrafët 4 dhe 5 të kësaj Marrëveshjeje;

- (d) marrin pjesë në mbledhjet e KPM-së dhe në mbledhje të tjera dypalëshe;
  - (e) emërojnë përfaqësuesin(t) e tyre në KPM;
  - (f) ngrenë Sekretariatit e Përbashkët Teknik (SPT) dhe garantojnë plotësimin e tij me stafin e duhur;
  - (g) përgatisin dhe zbatojnë vendimet strategjike të KPM-së;
  - (h) mbështetin punën e KPM-së dhe i japin informacionin e kërkuar për të kryer detyrat e veta, veçanërisht të dhëna mbi progresin e programit operacional në arritjen e objektivave specifike dhe synimeve për çdo prioritet tematik, siç janë përcaktuar në programin e bashkëpunimit ndërkufitar;
  - (i) ngrenë një sistem për mbledhjen e informacionit të besueshëm rreth zbatimit të programit të bashkëpunimit ndërkufitar;
  - (j) hartojnë raportet vjetore dhe përfundimtare të zbatimit, siç përcakton neni 80;
  - (k) përgatisin dhe zbatojnë një plan koherent për komunikimin dhe vizibilitetin;
  - (l) hartojnë një plan pune vjetor për SPT-në, që miratohet nga KPM-ja.
- (4) Nëse programi i bashkëpunimit ndërkufitar zbatohet me menaxhim indirekt, struktura operuese e Përfituesit IPA II ku ka vendndodhjen Autoriteti Kontraktues, përveç detyrave të përcaktuara në Klauzolën 4 të Shtojcës A të kësaj Marrëveshjeje, ka edhe këto detyra:
- (a) emëron anëtarët e komisionit të vlerësimit dhe garanton që komisioni i vlerësimit të ketë edhe një anëtar me të drejtë vote nga vendi ku nuk e ka vendndodhjen Autoriteti Kontraktues; ndërsa Autoriteti Kontraktues gëzon të drejtën të emërojë kryetarin dhe sekretarin e komisionit;
  - (b) kryen ndjekjen operacionale dhe menaxhimin e operacionale në bashkëpunim të ngushtë me vendin tjetër pjesëmarrës.
- (5) Nëse struktura operuese e Përfituesit IPA II ku ka vendndodhjen Autoriteti Kontraktues nuk mund të kryejë verifikimet e parashikuara në Klauzolën 4(3)(b)(x) të Shtojcës A të kësaj Marrëveshjeje në të gjithë zonën e programit, vendet pjesëmarrëse bien dakord sesi të kryejnë këto funksione të verifikimit të menaxhimit. Modalitetet për kryerjen e verifikimeve të tilla parashikohen në marrëveshjen dypalëshe të parashikuar në nenin 69.

Neni 77   Autoriteti Auditues

- (1) Autoriteti Auditues për programin e bashkëpunimit ndërkufitar është nga vendi ku ka vendndodhjen Autoriteti Kontraktues.
- (2) Funkzionet e Autoritetit Auditues janë të parashikuara në Klauzolën 5 të Shtojcës A të kësaj Marrëveshjeje.
- (3) Kur Autoriteti Auditues i parashikuar në paragrafin 1 nuk ka autorizimin për të kryer drejtpërdrejt funksionet në të gjithë territorin që mbulon programi i bashkëpunimit ndërkufitar, ndihmohet nga një grup audituesish që përbëhet nga një përfaqësues prej secilit vend pjesëmarrës në programin e bashkëpunimit ndërkufitar. Grupi i auditëve kryesohet nga Autoriteti Auditues i Përfituesit IPA II ku ka vendndodhjen Autoriteti Kontraktues i programit të bashkëpunimit ndërkufitar. Modalitetet specifike për kryerjen e verifikimeve të tilla parashikohen në marrëveshjen dypalëshe të parashikuar në nenin 69.

Neni 78   Komiteti i Përbashkët Monitorues (KPM)

- (1) Vendet pjesëmarrëse ngrenë një KPM jo më vonë se 6 muaj nga hyrja në fuqi e të parës Marrëveshjeje Financimi.
- (2) Secili vend pjesëmarrës emëron përfaqësuesin e vet në KPM.
- (3) KPM-ja përbëhet nga përfaqësues të Komisionit KKIPA-ve apo koordinatorëve të bashkëpunimit territorial, sipas rastit, dhe përfaqësues të vendeve pjesëmarrëse (autoritete kombëtare, rajonale dhe vendore), përfshirë strukturat operuese BNK dhe, sipas rastit, grupe interesi të tjera si organizatat e shoqërisë civile. Komisioni merr pjesë në punimet e KPM-së me rol këshillimor.
- (4) KPM-në e kryeson vendi pjesëmarrës në të cilin nuk ka vendndodhjen Autoriteti Kontraktues.
- (5) KPM-ja mbledhet të paktën dy herë në vit. Takime të posaçme mund të zhvillohen me nismën e vendeve pjesëmarrëse apo të Komisionit.
- (6) KPM-ja miraton vetë rregulloren e brendshme në konsultim me strukturat operuese dhe Komisionin.
- (7) Vendet pjesëmarrëse kanë të drejta vote të barabarta, pavarësisht numrit të përfaqësuesve që ka emëruar.
- (8) Detyrat e KPM-së janë si më poshtë:

- (a) është përgjegjës për identifikimin e prioriteteve specifike, objektivave specifike përfituesit e synuar dhe fokusin specifik të secilës ftesë për propozime që miratohen nga Komisionit;
- (b) shqyrton dhe jep opinion këshillimor për listën e operacioneve të përzgjedhura përmes ftesave për propozime para vendimit për shpalljen e fituesit të grantit. Autoriteti Kontraktues miraton vendimin përfundimtar për shpalljen e fituesve të granteve;
- (c) shqyrton progresin e bërë në lidhje me arritjen e objektivave specifike, rezultatet e pritshme dhe synimet për çdo prioritet tematik siç përcaktohet në programin e bashkëpunimit ndërkufitar, mbi bazën e informacionit që i japin strukturat operuese të vendeve pjesëmarrëse. Progresi monitorohet kundrejt treguesve të përcaktuar në programin e bashkëpunimit ndërkufitar;
- (d) shqyrton konstatimet dhe përfundimet përkatëse, si edhe propozimet për masa ndjekëse korrigjuese që lindin nga kontrollet në terren, monitorimi dhe vlerësimet, nëse ka;
- (e) miraton propozimet për ndryshime në programin e bashkëpunimit ndërkufitar. Kur është e nevojshme, mund të bëjë propozime për ndryshime në programin e bashkëpunimit ndërkufitar siç parashikon neni 68, për të garantuar arritjen e objektivave të programimit të bashkëpunimit ndërkufitar dhe për të forcuar efikasitetin, efektshmërinë, ndikimin dhe qëndrueshmërinë e asistencës IPA II. KPM-ja mund të japë edhe rekomandime sesi të përmirësohet zbatimi i programit të bashkëpunimit ndërkufitar;
- (f) shqyrton dhe miraton planin e komunikimit dhe vizibilitetit për programin e bashkëpunimit ndërkufitar;
- (g) shqyrton dhe miraton planin e vlerësimit, siç përcaktohet në nenin 57(2);
- (h) shqyrton dhe miraton raportet vjetore dhe përfundimtare të zbatimit, siç përcaktohen në nenin 80;
- (i) shqyrton dhe miraton planin vjetor të punës së Sekretariatit të Përbashkët Teknik.
- (9) KPM-ja raporton tek Komiteti Monitorues IPA i vendit ku ka vendndodhjen Autoriteti Kontraktues.

Neni 79 Sekretariati i Përbashkët Teknik (SPT)

- (1) Për çdo program bashkëpunimi ndërkufitar ngrihet një SPT për të ndihmuar Komisionin, strukturat operuese dhe KPM-në. SPT-ja do ta ketë vendndodhjen në vendin ku ndodhet

edhe Autoriteti Kontraktues. SPT-ja mund të ketë një zyrë antenë në vendin tjetër pjesëmarrës.

- (2) Funksionimi i SPT-së financohet nga buxheti i asistencës teknike.
- (3) Stafi i SPT-së përbëhet nga shtetas të të dy vendeve pjesëmarrëse në programin e bashkëpunimit ndërkufitar.
- (4) SPT-ja menaxhohet nga struktura operuese kur ka vendndodhjen Autoriteti Kontraktues;
- (5) Strukturat operuese përgatitin çdo vit një plan pune për SPT-në që i dërgohet KPM-së për shqyrtim dhe miratim.
- (6) Detyrat e SPT-së janë si më poshtë:
  - (a) organizon mbledhjet e KPM-së, përfshirë mbajtjen, hartimin dhe shpërndarjen e procesverbalit të mbledhjeve;
  - (b) ndihmon aplikantët potencialë në gjetjen e partnerëve dhe zhvillimin e projekteve, duke organizuar ditë informuese dhe tryeza të rrumbullakëta; krijimi dhe mbajtja e një rrjeti me grupe interesi;
  - (c) këshillon përfituesit e grantit mbi zbatimin e projekteve;
  - (d) mbështet punën e komisioneve të vlerësimit;
  - (e) përgatit, kryen dhe raporton për vizitat monitoruese në operacionet e bashkëpunimit ndërkufitar
  - (f) ngre një sistem për mbledhjen e informacionit të besueshëm në lidhje me zbatimin e programit të bashkëpunimit ndërkufitar;
  - (g) kontribuon në hartimin e raporteve vjetore dhe përfundimtare të zbatimit të programit ndërkufitar;
  - (h) planifikon dhe zbaton fushata informimi dhe aktivitete të tjera për sensibilizimin publik mbi programin e bashkëpunimit ndërkufitar, përfshirë publikimin e materialeve publicitare rreth programit ndërkufitar dhe mirëmbajtjen e faqes së internetit të programit të bashkëpunimit ndërkufitar.

TITULLI VI   RAPORTIMI

Neni 80   Raportet vjetore dhe përfundimtare të zbatimit

(1) Në zbatim të nenit 60, strukturat operuese hartojnë një raport vjetor dhe përfundimtar zbatimi për secilin program bashkëpunimi ndërkufitar për qëllime të kërkesave raportuese që parashikohen në nenet 58 dhe 59. Raporti përfundimtar mund të përfshijë raportin vjetor të fundit. Raporti ndjek modelin bashkëlidhur Marrëveshjes së Financimit dhe përmban ndër të tjera:

(a) Progresin e bërë në zbatimin e programit ndërkufitar dhe në veçanti arritjen e objektivave specifike për prioritetet tematike, përfshirë elementët sasiorë dhe cilësorë që tregojnë progresin në raport me objektivat;

(b) Informacion mbi hapat e marra për të garantuar cilësinë dhe efektshmërinë e zbatimit, veçanërisht:

i. masat e monitorimit dhe vlerësimit, përfshirë modalitetet për mbledhjen e të dhënave;

ii. përmbledhje të problemeve kryesore të hasura gjatë zbatimit të programit të bashkëpunimit ndërkufitar dhe të masave korrigjuese që janë marrë;

iii. rekomandime për masa korrigjuese;

(c) masat e marra për të garantuar vizibilitetin dhe publicitetin e programit ndërkufitar;

(d) informacion të hollësishëm për ekzekutimin financiar të programit ndërkufitar.

Informacioni i përcaktuar në pikën (d) jepet nga Autoriteti Kontraktues i programit dhe përfshihet në raporte vetëm kur zbatimi është me menaxhim indirekt.

(2) Pas shqyrtimit dhe miratimit nga KPM-ja, raportet i dërgohen KKIPA-s dhe ZKA-së - sipas rastit – të Përfituesit IPA II ku ka vendndodhjen Autoriteti Kontraktues, që i dorëzohet KKIPA-s të vendit tjetër pjesëmarrës dhe Komisionit në kuadrin e kërkesave të raportimit të përcaktuara në nenet 58 dhe 59.

SEKSIONI IX DISPOZITAT PËRFUNDIMTARE

Neni 81 Komunikimi

Shkëmbimi i informacionit dhe dokumenteve ndërmjet Komisionit dhe Përfituesit IPA II në lidhje me programet, dokumentet e aksioneve dhe ndryshimet e tyre, si edhe dokumentacionit që lidhet me zbatimin e aksioneve, bëhet sa të jetë i mundur me mjete elektronike. Modalitetet që dispijonojnë shkëmbimin e të dhënave miratohen bashkërisht ndërmjet Komisionit dhe Përfituesit IPA II dhe parashikohen në Marrëveshjen Sektoriale apo atë të Financimit.

Neni 82 Konsultimi

- (1) Çdo çështje në lidhje me ekzekutimin apo interpretimin e kësaj Marrëveshjeje është objekt konsultimi ndërmjet Palëve të kësaj Marrëveshjeje që çon, kur është e nevojshme, në ndryshime të kësaj Marrëveshjeje.
- (2) Komisioni mund të pezullojë financimin e aktiviteteve në kuadrin e IPA II, kur nuk arrihet përmbushja e një detyrimi të përcaktuar në këtë Marrëveshje për të cilin nuk janë marrë masat korrigjuese në kohën e duhur.
- (3) Përfituesi IPA II mund të heqë dorë nga zbatimi i plotë apo i pjesshëm i asistencës së IPA II. Për këtë qëllim, Përfituesi IPA II njofton të paktën 6 muaj paraprakisht Komisionin. Palët e kësaj Marrëveshjeje përcaktojnë hollësitë e kësaj dorëheqjeje me anë të shkëmbimit të letrave, ose me anë të miratimit të ndryshimeve në Marrëveshjen e Financimit, sipas rastit.

Neni 83 Zgjidhja e mosmarrëveshjeve, arbitrazhi

- (1) Mosmarrëveshjet që lindin nga interpretimi apo zbatimi i kësaj Marrëveshjeje Kuadër zgjidhen miqësisht me konsultime, siç përcakton neni 82. Palët komunikojnë me shkrim qëndrimet dhe zgjidhjet e mundshme të tyre. Njëra palë i përgjigjet brenda 30 ditësh kërkesës së dërguar nga Pala tjetër për zgjidhje miqësore në nivel të brendshëm. Kur skadon kjo periudhë, ose nëse përpjekjet për arritjen e një zgjidhjeje miqësore nuk japin rezultat brenda 60 ditësh që nga kërkesa e parë, secila Palë mund të njoftojë tjetrën se e konsideron procedurën e zgjidhjes miqësore të dështuar.
- (2) Nëse nuk arrihet zgjidhja miqësore, secila Palë mund ta paraqesë çështjen për arbitrazh pranë Gjykatës së Përhershme të Arbitrazhit, sipas Rregullave të vitit 2012 për Gjykatën e Përhershme të Arbitrazheve në fuqi në datën e hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje.
- (3) Në procedimet e arbitrazhit përdoret gjuha angleze. Autoriteti përgjegjës është Sekretari i Përgjithshëm i Gjykatës së Përhershme të Arbitrazhit pas një kërkesë me shkrim të dorëzuar nga cilado Palë. Vendimi i arbitrazhit është detyrues për të gjitha palët dhe nuk apelohehet.

Neni 84 Mosmarrëveshjet me palët e treta

- (1) Pa cenuar juridiksionin e gjykatës të përcaktuar në një kontratë të financuar nga IPA II, si gjykata përgjegjëse për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve të lindura ndërmjet palëve të kësaj kontrate, Bashkimi Evropian gëzon në territorin e Shqipërisë imunitet nga paditë, përfshirë arbitrazhin, përveç parashikimeve në nenin 83 të kësaj Marrëveshjeje, nga procedimet ligjore për sa i përket çfarëdo mosmarrëveshjeje ndërmjet Komisionit Evropian dhe/ose Përfituesit IPA II dhe një pale të tretë, ose ndërmjet palëve të treta, që lidhet drejtpërdrejt ose tërthorazi me dhënien e asistencës IPA II për Përfituesin IPA II në

kuadrin e kësaj Marrëveshjeje, përveç rasteve kur Bashkimi Evropian heq dorë shprehimisht nga ky imunitet.

- (2) Përfituesi IPA II e evokon në këtë imunitet në çdo procedim gjyqësor apo administrativ para një gjykate apo instance administrative në Shqipëri, si dhe mban një pozicion që merr parasysh plotësisht interesat e Bashkimit Evropian. Kur është e nevojshme, Përfituesi IPA II dhe Komisioni angazhohen në konsultime paraprake në lidhje me qëllimin që do të mbahen.

Neni 85 Njoftimet

- (1) Çdo komunikim në lidhje me këtë Marrëveshje bëhet me shkrim dhe në gjuhën angleze. Çdo komunikim nënshkruhet dhe dorëzohet si dokument origjinal ose si dokument origjinal i skanuar.
- (2) Çdo komunikim në lidhje me këtë Marrëveshje dërgohet në adresat e mëposhtme:

Për Komisionin

European Commission
DG Enlargement /C
Rue de la Loi 15
B-1049 Brussels, Belgium
Faks: +32 229 68727
E-mail: elarg-c@ec.europa.eu

Për Përfituesin IPA II

Znj. Klajda Gjasha
Ministre e Integritimit Evropian
Koordinator Kombëtar IPA
Bul. Dëshmorët e Kombit
Tirana, Albania
Faks +355 4256267
E-mail: info@integrimi.gov.al

Neni 86 Shtojcat

Shtojcat e kësaj Marrëveshjeje janë pjesë e pandashme e kësaj Marrëveshjeje Kuadër.

Neni 87 Hyrja në fuqi

Kjo Marrëveshje hyn në fuqi në ditën kur njëra Palë informon tjetrën me shkrim për miratimin e saj në përputhje me legjislacionin e brendshëm ekzistues ose procedurën e saj.

Neni 88   Zbatueshmëria e Marrëveshjes Kuadër për IPA-n

Marrëveshja Kuadër e lidhur ndërmjet Komisionit dhe Republikës së Shqipërisë ka fuqi për asistencën e miratuar në kuadrin e instrumenteve të mëparshme të para-anëtarësimit, derisa kjo asistencë të plotësohet sipas kushteve të përcaktuara në Marrëveshjet Kuadër përkatëse.

Neni 89   Ndryshimet

Çdo ndryshim i rënë dakord nga Palët bëhet me shkrim dhe është pjesë përbërëse e kësaj Marrëveshjeje. Çdo ndryshim i tillë hyn në fuqi sipas procedurës të përcaktuar në paragrafin 1 të nenit 87.

Neni 90   Afati i Marrëveshjes

- (1) Kjo Marrëveshje ka afat të papërcaktuar dhe mbetet në fuqi derisa njëra Palë e zgjidh duke njoftuar me shkrim Palën tjetër. Marrëveshja pushon efektet 3 muaj nga data e njoftimit me shkrim.
- (2) Në përfundim të kësaj Marrëveshjeje, çfarëdo asistencë që është në ekzekutim e sipër ndërpritet, përveç rastit të të drejtave të fituara në kuadrin e kontratave specifike të financuara nga IPA.

Kjo Marrëveshje hartohet në dy kopje në gjuhën angleze.

E nënshkruar për dhe në emër të Këshillit të Ministrave të Shqipërisë, në Tiranë, në datën

nga .....

Znj. Klajda Gjoshaj
Ministre e Integritimit Evropian dhe
Koordinator Kombëtar IPA

E nënshkruar për dhe në emër të Komisionit, në Bruksel, në datën

nga.....

Z. Jean-Eric Paquet
Drejtor

SHTOJCA A

Funksionet dhe përgjegjësitë e strukturave, autoriteteve dhe organeve sipas nenit 10 të kësaj Marrëveshjeje Kuadër

Shënim paraprak:

Kjo listë përcakton funksionet kryesore dhe përgjegjësitë e përbashkëta të strukturave, autoriteteve dhe organeve përkatëse. Lista nuk duhet të konsiderohet e plotë por plotëson pjesën thelbësore të kësaj Marrëveshjeje.

Klauzola 1 Koordinatori Kombëtar IPA (KKIPA)

KKIPA caktohet nga Përfituesi IPA II. KKIPA duhet të jetë zyrtar i lartë i qeverisë ose i administratës shtetërore të Përfituesit IPA II, me autoritetin e duhur. Përveç funksioneve dhe përgjegjësiave që parashikohen në nenet 6(2), 16(2), 59 dhe 75 të kësaj Marrëveshjeje, kur detyrat e zbatimit të buxhetit i janë besuar Përfituesit IPA II, ka edhe këto detyra:

- (a) merr masa për të garantuar që objektivat e vendosura në aksione apo programe për të cilat janë besuar detyra të zbatimit të buxhetit, të adresohen siç duhet gjatë zbatimit të asistencës IPA II.
- (b) në zbatim të nenit 57 të kësaj Marrëveshjeje, koordinon hartimin e një plani vlerësimi në konsultim me Komisionin, ku paraqiten aktivitetet vlerësuese që do të kryhen në

faza të ndryshme të zbatimit, siç parashikojnë dispozitat e nenit 55 të kësaj Marrëveshjeje

Klauzola 2 Zyrtari Përgjegjës Akreditues (ZPA):

(1) ZKA caktohet nga Përfituesi IPA II. Ai duhet të jetë përfaqësues i lartë i qeverisë ose i administratës shtetërore të Përfituesit IPA II, me autoritetin e duhur.

(2) ZKA mban përgjegjësinë e përgjithshme për menaxhimin financiar të asistencës IPA II në Shqipëri, si edhe garanton ligjshmërinë dhe rregullsinë e shpenzimeve. ZKA është përgjegjës, në veçanti, për:

(a) menaxhimin financiar të fondeve IPA II, si dhe operacioneve financiare;

(b) funksionimin efikas të sistemeve të kontrollit të brendshëm për zbatimin e asistencës IPA II në pajtim me Aneksin B të kësaj Marrëveshjeje.

Gjatë ushtrimit të këtyre funksioneve, ZKA mund të kryejë verifikime në terren.

(3) Për qëllimet e paragrafit 2(a), ZKA, i mbështetur nga Fondi Kombëtar, përmbush në veçanti detyrat e mëposhtme:

(a) harton dhe i paraqet Komisionit pasqyrat e shpenzimeve duke detajuar:

I. shpenzimet e kryera dhe të paguara;

II. dhe kur është e nevojshme, përfshin informacionin për para-financimin në kërkesë-pagesat, vërteton se këto dalin nga sistemet e besueshme të kontabilitetit sipas parimit aktual (rrjedhës) të përcaktuar në përputhje me pikën (b), se janë të sakta dhe bazohen në dokumente mbështetëse të verifikueshme dhe kanë qenë objekt i verifikimit nga strukturat operuese dhe strukturat e menaxhimit. Në përfundim të një programi, ZKA harton pasqyrën përfundimtare të shpenzimeve;

(b) garanton kontabilitetin e bazuar në parimin aktual (rrjedhës), i cili regjistron dhe ruan në formë të kompjuterizuar të dhënat kontabël për çdo veprim/ aktivitet/ operacion dhe mbështet të gjitha të dhënat e nevojshme për hartimin e kërkesë-pagesave dhe raporteve ose pasqyrave financiare vjetore. Ky sistem siguron informacion të saktë, të plotë dhe të besueshëm në kohën e duhur dhe përfshin gjithashtu të dhënat e shumave të

rikuperueshme, shumat e rikuperuara dhe shumat e tërhequra pas anulimit të të gjithë ose një pjese të asistencës IPA II për një program apo veprim;

- (c) siguron transferimin e fondeve tek strukturat operuese ose marrësit;
  - (d) verifikon, kur është e nevojshme, ekzistencën dhe saktësinë e elementeve bashkë-financues dhe garanton burime të mjaftueshme në Fondin Kombëtar për t'u përballur me mungesat e mundshme për shkak të transferimit të vonuar të fondeve nga Komisioni, ose lëshimit të urdhrave të rikuperimit prej tij;
  - (e) kryen rregullimet financiare që kërkohen në lidhje me parregullsitë e konstatuara, në bazë të nenit 51, në përputhje me nenin 17 të Rregullores Zbatuese IPA dhe nenit 42 të kësaj Marrëveshjeje, dhe rikuperon kontributin e Bashkimit Evropian të paguar marrësit në pajtim me procedurat kombëtare të rikuperimit, në rast të situatave të referuara në nenin 51(5) dhe, siç parashikohet në nenin 41 të kësaj Marrëveshjeje;
  - (f) gjatë hartimit dhe dorëzimit të raporteve apo pasqyrave financiare si edhe kërkesë-pagesave sipas pikës (a) të paragrafit (3), mban parasysh rezultatet e auditeve të kryera nga ose nën përgjegjësinë e Autoritetit Auditues;
  - (g) është pikë kontakti për fluksin e informacionit financiar ndërmjet Komisionit dhe Përfituesit IPA II dhe për çdo çështje në lidhje me dispozitat financiare të kësaj Marrëveshjeje.
- (4) Për qëllime të paragrafit 2(b), ZKA, i mbështetur dhe zyra mbështetëse e ZKA-së kryen në veçanti detyrat e mëposhtme:

- (a) jep nivel sigurie për rregullsinë dhe ligjshmërinë e transaksioneve në fjalë;
- (b) vendos masa efikase dhe proporcionale anti-mashtrimi, duke marrë parasysh risqet e identifikuar, si dhe garanton raportim sipas nenit 51(2), duke e mbajtur shërbimin e koordinimit anti-mashtrim të përcaktuar në nenin 50(2) të informuar në lidhje me këtë raportim;
- (c) është përgjegjës për monitorimin e përmbushjes në vijimësi nga struktura menaxhuese dhe strukturat operuese të kërkesave të përcaktuara në pikat (a), (b) dhe (d) të nenit 12(3) dhe Shtojcën B të kësaj Marrëveshjeje, dhe në rast të mosplotësimit të këtyre kërkesave garanton informimin pa vonesë të Komisionit dhe merr masa mbrojtëse të përshtatshme në lidhje me pagesat e bëra ose kontratat e nënshkruara;

- (d) siguron ekzistencën dhe funksionimin efikas të sistemeve të kontrollit të brendshëm për zbatimin e asistencës IPA II;
  - (e) siguron raportimin mbi sistemet e menaxhimit dhe kontrollit, kontrollojnë programimin dhe kapacitetet e stafit në strukturat e përfshira për programimin dhe zbatimin e veprimeve;
  - (f) garanton funksionimin e një sistemi të përshtatshëm raportimi dhe informimi;
  - (g) ndjek konstatimet e raporteve të auditit të kryera nga Autoriteti Auditues, në përputhje me Klauzolën 5(2) të Shtojcës A të kësaj Marrëveshjeje. Gjatë kryerjes së kësaj detyre, ZKA:
    - i. vendos nëse nevojiten përmirësime në sistemet e menaxhimit dhe kontrollit të brendshëm, regjistron vendimet në këtë drejtim dhe garanton zbatimin në kohë të këtyre përmirësimeve;
    - ii. kryen rregullimet e kërkesë-pagesave që i janë dorëzuar Komisionit, nëse është e nevojshme;
  - (h) gjatë përgatitjes së deklaratës së menaxhimit siç parashikon pika (b) e nenit 59(2), mban parasysh rezultatet e auditeve të kryera nga ose nën përgjegjësinë e Autoritetit Auditues;
  - (i) njofton menjëherë Komisionin për ndonjë ndryshim thelbësor në lidhje me sistemet e menaxhimit dhe kontrollit për shqyrtimin dhe miratimin paraprakisht të zbatimit të tyre;
  - (j) bashkërendon, kur është e nevojshme, përgatitjen e planeve të veprimit të konsoliduara që trajtojnë dobësi të vazhdueshme të zbuluara në sistemet e menaxhimit dhe kontrollit
- (5) ZKA harton dhe i paraqet Komisionit deri më 15 shkurt të vitit financiar pasardhës, dokumentet e parashikuara në nenin 59(2) të kësaj Marrëveshjeje Kuadër.

Klauzola 3   Struktura menaxhuese

- (1) Struktura menaxhuese përbëhet nga Fondi Kombëtar (FK) dhe Zyra Mbështetëse e ZKA-së. Detyrat dhe përgjegjësitë e Fondit Kombëtar dhe të zyrës mbështetëse përcaktohen

qartë.

- (2) Fondi Kombëtar (FK) i jep llogari ZKA-së dhe është një organ në nivel ministror në vendin e Përfituesit IPA II me kompetenca qendrore buxhetore dhe vepron si subjekt qendror i thesarit. Ai mbështet ZKA-në në përmbushjen e detyrave të tij/ saj, në veçanti ato të administrimit të llogarive të IPA II dhe operacionet financiare të përcaktuara në Klauzolën 2 (3) të kësaj Shtojce dhe, është i ngarkuar të merret me detyrat e menaxhimit financiar të asistencës IPA II, nën përgjegjësinë e ZKA-së.
- (3) Fondi Kombëtar veçanërisht është përgjegjës për këto detyra:
- (a) mban dhe organizon llogaritë bankare qendrore të IPA-s;
  - (b) kërkon fonde dhe merr të gjitha pagesa nga buxheti i BE-së;
  - (c) autorizon transferimin e fondeve nga Komisioni tek strukturat operuese ose marrësit;
  - (d) kthen fondet në buxhetin e BE-së pas lëshimit të urdhrave të rikuperimit nga Komisioni;
  - (e) mbështet ZKA-në në përgatitjen e raportimit financiar për Komisionin;
  - (f) mban sistem kontabël kompjuterik aktual që jep informacion të saktë, të plotë dhe të besueshëm në kohën e duhur.
- (4) kur është e përshtatshme, shkëmbimi i informacionit me Komisionin, në lidhje me transaksionet financiare, bëhet në mënyrë elektronike, duke përdorur procedurat e rëna dakord ndërmjet Komisionit dhe Përfituesit IPA II.
- (5) Zyra Mbështetëse e ZKA-së mban përgjegjësi të plotë për ZKA-në dhe e ndihmon atë (ZKA) për përmbushjen e detyrave të përmendura në Klauzolën 2(4) dhe (5) të kësaj Shtojce.

Klauzola 4   Struktura(t) operuese

- (1) Struktura(t) operuese krijohen brenda administratës së përfituesit të IPA II që të përgatisin, zbatojnë dhe menaxhojnë asistencën IPA II.
- (2) Struktura operuese është përgjegjëse për zbatimin, informimin dhe vizibilitetin, sipas neneve 23 dhe 24 të kësaj Marrëveshjeje, monitorimin dhe raportimin e programeve, si dhe vlerësimin e tij sa herë që është e përshtatshme, në përputhje me parimin e menaxhimit të qëndrueshëm financiar. Ajo është përgjegjëse për garantimin e ligjshmërisë dhe rregullsinë e shpenzimeve të bëra për zbatimin e programeve nën përgjegjësinë e saj.

(3) Struktura operuese kryen funksionet e mëposhtme dhe merr përsipër përgjegjësitë e mëposhtme:

(a) Për sa i përket menaxhimit të programit, detyrat e saj janë:

- i. monitoron zbatimin e programit, propozon amendamente, sipas nevojës, dhe siguron informacionin për komitetin monitorues sektorial mbi ecurinë e programit në arritjen e objektivave të tij, veçanërisht në bazë të standardeve dhe treguesve që lidhen me (objektivat), si dhe të dhënat financiare;
- ii. jep të gjithë informacionin e nevojshëm për qëllimet e raporteve të hartuara nga KKIPA dhe ZKA dhe të paraqitura Komisionit, siç parashikohet në nenin 59 të kësaj Marrëveshjeje. Mund të jetë e nevojshme të hartojë një raport të hollësishëm vjetor që mbulon vitin e plotë financiar, i cili duhet paraqitur nga KKIPA tek Komisioni, pas shqyrtimit nga komiteti monitorues sektorial përkatës;
- iii. shkëmben brenda strukturës operative çdo informacion që lidhet me kryerjen e detyrave të përcaktuara për zbatimin e veprimeve;
- iv. është përgjegjëse për hartimin e planit të vlerësimit dhe kryerjen, sipas nevojës, vlerësime *ex-ante*, të ndërmjetme dhe *ex-post* të programeve që menaxhon, në zbatim të dispozitave të nenit 55 të kësaj Marrëveshjeje.

(b) Në lidhje me përzgjedhjen dhe kontrollin e aksioneve dhe menaxhimit financiar, struktura operuese në përputhje me nenet përkatëse të kësaj Marrëveshjeje:

- i. garanton që veprimet janë zgjedhur për financim dhe janë miratuar në përputhje me procedurat dhe kriteret e zbatueshme për fushën e politikës ose programit;
- ii. organizon procedurat për prokurimin dhe dhënien e granteve dhe kontraktimit;
- iii. krijon procedura për të garantuar mbajtjen e të gjitha dokumenteve në lidhje me prokurimin, dhënien e granteve, kontraktimin, menaxhimin financiar, kontrolleve dhe auditeve të nevojshme që kërkohen për të siguruar gjurmë të mjaftueshme auditimi;

iv. kryen pagesat për, dhe rikuperimin nga, marrësit e asistencës IPA II;

- v. garanton që të gjitha organet brenda strukturës operative të përfshira në zbatimin e veprimeve të mbajnë ose sistem të veçantë kontabiliteti, ose kodifikim të përshtatshëm kontabiliteti për të gjitha transaksionet në lidhje me një veprim;
- vi. garanton që ZKA merr të gjitha informacionet e nevojshme mbi procedurat dhe verifikimet e menaxhimit të kryera në lidhje me shpenzimet;
- vii. krijon bazën e sistemit të kontabilitetit aktual, e cila regjistron dhe ruan, në formë të kompjuterizuar, të dhënat e kontabilitetit për çdo veprim/ aktivitet dhe mbështet të gjitha të dhënat e nevojshme për hartimin e kërkesë-pagesës dhe raportit ose pasqyrës vjetore financiare, duke bërë zotimet dhe pagesat dhe monitorimin e zbatimit të veprimit;
- viii. krijon sistemin për raportimin në kohë të parregullsive dhe për masat efektive dhe proporcionale të anti-mashtimit, duke marrë parasysh risqet e identifikuar;
- ix. krijon sistemin për njohjen e të gjitha shumave që duhet të paguhen dhe për regjistrimin e tyre në librin e debitorëve, duke përfshirë parregullsitë, para pranimit të tyre;
- x. verifikon që shpenzimet e kryera, të paguara dhe të deklaruara tek ZKA përputhen me legjislacionin e zbatueshëm të brendshëm dhe të BE-së, programin, kushtet për mbështetjen e veprimit dhe kushtet e kontratës, që mallrat ose shërbimet janë dorëzuar, dhe se pagesat e kërkuara nga marrësit janë të sakta.

Këto verifikime të menaxhimit mbulojnë aspektet administrative, financiare, teknike dhe fizike të secilit veprim dhe përfshijnë:

- verifikimin e plotë administrativ të dokumenteve mbështetëse në lidhje me çdo angazhim dhe pagesë;
- verifikimet fizike në vend, shpeshësia dhe shtrirja e të cilëve merr parasysh, ndër të tjera, llojin e aksionit, shumën e shpenzimeve publike të përfshira dhe nivelin e riskut të identifikuar;

- xi. garanton auditin e brendshëm të organeve brenda strukturës operuese;
  - xii. garanton respektimin e kërkesave për informimin, publicitetin, transparencën, vizibilitetin dhe komunikimin, siç parashikojnë nenet 23 dhe 24 të Marrëveshjes Kuadër;
- (c) Organet brenda strukturës operuese regjistrojnë me shkrim modalitetet e punës ndërmjet tyre. Kryetarët e këtyre organeve caktohen qartë dhe mbajnë përgjegjësi për detyrat që iu ngarkohen. Përfituesi IPA II iu mundëson ushtrimin e detyrave dhe përgjegjësive të tyre. Ata mbajnë përgjegjësi ndaj kryetarit të strukturës operuese, sipas rastit.

Klauzola 5 Autoriteti Auditues

- (1) Përfituesi IPA II merr masat e nevojshme për të garantuar një autoritet auditues të jashtëm, i cili është i pavarur nga KKIPA, ZKA, struktura menaxhuese dhe strukturat operuese për të siguruar autonominë e nevojshme financiare dhe, në përputhje me standardet e auditit të pranuar ndërkombëtarisht. Autoriteti Auditues emërohet nga Përfituesi IPA II. Ai/Ajo duhet të zotërojë kompetencë, njohuri dhe përvojë të mjaftueshme në fushën e auditimit për të kryer detyrat e kërkuara.
- (2) Autoriteti Auditues kryen kontrole mbi sistemet e menaxhimit dhe kontrollit, për veprimet, transaksionet dhe llogaritë vjetore në përputhje me standardet e auditit të pranuar ndërkombëtarisht dhe me strategjinë e funksionimit të auditit. Komisioni mund të miratojë udhëzime dhe përcaktime më të hollësishme për këto standarde.
- (3) Autoriteti Auditues, nën përgjegjësinë e kryetarit, kryen veçanërisht funksionet e mëposhtme dhe merr përsipër përgjegjësitë e mëposhtme:
- (a) Përgatit strategjinë trevjeçare të auditit, sipas modelit në Shtojcën G të kësaj Marrëveshjeje, e cila përditësohet çdo vit. Strategjia e auditit përcakton metodologjinë e auditit, metodat e procedurave për auditet e aktiviteteve dhe transaksioneve, si edhe planifikimin e auditeve. Auditet synojnë të verifikojnë:
    - i. plotësinë, saktësinë dhe vërtetësinë e raporteve ose pasqyrave financiare vjetore dhe llogaritë vjetore të tyre;
    - ii. funksionimin efikas të sistemeve të menaxhimit, kontrollit dhe mbikëqyrjes;
    - iii. ligjshmërinë dhe rregullsinë e transaksioneve në fjalë.

Autoriteti Auditues paraqet strategjinë e auditit për tre vitet e ardhshme deri në fund të muajit nëntor të çdo viti tek Komisioni dhe një kopje tek ZKA. Kur përdoret një sistem i përbashkët i menaxhimit dhe kontrollit për më shumë se një program, mund të përgatitet një strategji auditit e vetme për programet apo veprimet në fjalë.

(b) harton dhe paraqet tek Komisioni, KKIPA dhe ZKA raportet dhe opinionet si më poshtë:

- i. deri më 15 mars të çdo viti, paraqet **një opinion vjetor auditit** në përputhje me nenin 60 (5) të Rregullores Financiare dhe sipas modelit të përcaktuar në Shtojcën E të kësaj Marrëveshjeje, për raportet ose pasqyrat financiare vjetore dhe llogaritë vjetore të saj për vitin e kaluar financiar, që mbulojnë plotësinë, saktësinë dhe vërtetësinë e tyre, funksionimin e sistemit të menaxhimit, kontrollit dhe të mbikëqyrjes, si edhe ligjshmërinë dhe rregullsinë e transaksioneve në fjalë;
- ii. deri më 15 mars të çdo viti, së bashku me opinionin vjetor të auditit, paraqet një **raport vjetor të aktiviteteve audituese** sipas modelit në Shtojcën D të kësaj Marrëveshjeje ku përcakton konstatimet nga auditet e kryera në përputhje me strategjinë e auditit gjatë periudhës në fjalë dhe mbështetjen e opinionit vjetor të auditit. Raporti vjetor i aktiviteteve audituese përcakton, ndër të tjera, çdo mangësi të konstatuar në sistemet e menaxhimit, kontrollit dhe mbikëqyrjes, si edhe çdo masë korrigjuese të ndërmarrë apo të planifikuar nga ZKA, Fondi Kombëtar dhe/ ose strukturat operuese në fjalë;
- iii. paraqet një **opinion auditit për deklaratën përfundimtare të shpenzimeve** që i dorëzohet Komisionit nga ZKA për mbylljen e çfarëdo programi ose të ndonjë pjese të tij. Ky opinion adreson vlefshmërinë e aplikimit për pagesën e fundit (përfundimtare) dhe saktësinë e informacionit financiar, dhe kur është e nevojshme, mbështetet nga raporti përfundimtar i aktiviteteve audituese. Ai bëhet sipas modelit të dhënë në Aneksin F të kësaj Marrëveshjeje. Autoriteti Auditues e dërgon opinionin brenda tre muajve pas dorëzimit të pasqyrës përkatëse përfundimtare të shpenzimeve nga ZKA.

(c) Marrëveshja Sektoriale ose Marrëveshja Financiare mund të parashikojë kërkesa më specifike për strategjinë e auditit dhe/ose raportet apo opinionet e parashikuara në shkronjën b).

*SHTOJCA B

KUADRI I KONTROLLIT TË BRENDSHËM

Lista standarde e fushave dhe kërkesave përkatëse sipas pikës (a) të nenit 12(3)

1. Mjedisi i kontrollit

(a) Etika dhe politikat e integritetit:

- demonstroi përkushtim ndaj integritetit dhe vlerave etike,
- garanton kulturën për organizatën, të kërkuar nga drejtuesit e lartë dhe e kuptueshme në të gjithë organizatën,
- garanton procedurat për identifikimin dhe shmangien e konfliktit të interesave.

(b) Mbikëqyrja e detyrave që u delegohen vartësve:

- garanton që procedurat e mbikëqyrjes dhe strukturat janë krijuar, përfshirë edhe raportimin nga aktorët vartës,
- garanton që llogaridhënia mbështetet nga mbikëqyrja proaktive dhe e vazhdueshme.

(c) Krijimi i strukturave, linjave të raportimit, autoritetet dhe përgjegjësitë:

- garanton që strukturat janë përcaktuar dhe krijuar në të gjitha nivelet në mënyrë që të mundësohet arritja e objektivave të caktuara, se detyrat dhe funksionet për subjektet janë përkatësisht të ndara,
- garanton që të gjitha subjektet dhe individët kanë bazën e duhur ligjore dhe aftësi të plota për të kryer detyrat dhe funksionet e tyre të caktuara,
- garanton se linjat e raportimit janë përcaktuar, si brenda ashtu dhe ndërmjet subjekteve, për të garantuar fluksin e nevojshëm të informacionit për menaxhimin e aktiviteteve të secilit subjekt dhe për të mundësuar llogaridhënien në të gjitha nivelet e organizatës,
- garanton që autoriteti dhe niveli i përgjegjësisë është përkufizuar dhe caktuar në bazë të aftësive të demonstruara dhe detyrave të përcaktuara:

- Administrata e lartë - ka autoritetin për vendimet e rëndësishme, rishikon detyrat

e administratës, harton direktiva, udhëzime dhe kontrollin për të mundësuar menaxhimin, dhe stafin për të kuptuar dhe kryer detyrat e kontrollit të brendshëm;

- ii. Menaxhimi – udhëzon dhe lehtëson ekzekutimin e direktivave dhe udhëzimeve të administratës së lartë në nivelin e subjektit përkatës;
- iii. Personeli – nënkupton standardet e sjelljes së subjektit, risqet e vlerësuara të objektivave dhe aktivitetet që lidhen me kontrollin në nivelin e tyre përkatës, të fluksit të informacionit dhe komunikimit të pritshëm, dhe monitorimin e aktiviteve të rëndësishme për arritjen e objektivave të tyre;
- iv. Ofruesit e shërbimit të jashtëm – i përmbahet përcaktimit të menaxhimit të fushës së autoritetit dhe përgjegjësisë për të gjithë ata punonjës që nuk janë të angazhuar në organizatë.

(d) Planifikimi, rekrutimi, mbajtja, trajnimi dhe vlerësimi i stafit:

- garanton se numrat dhe cilësia e stafit funksionojnë në të gjitha nivelet për të arritur objektivat,
- garanton se çdo anëtar i stafit është përgjegjës për sa i përket përgjegjësisë të tyre në lidhje me realizimin e objektivave të përcaktuara,
- garanton se deklaratat e misionit, përshkrimet e punës etj. përditësohen dhe janë të njohura për të gjithë stafin,
- garanton që stafi në “pozicionet e ndjeshme” është i identifikuar dhe se zbatohen kontrollet e duhura (përfshirë, kur është e përshtatshme, politikat e rotacionit) për “pozicionet sensitive”

(e) Llogaridhënia për detyrat e ngarkuara dhe përgjegjësitë:

- vendos masat për performancën, stimujt, dhe shpërblimet e tjera të përshtatshme në të gjitha nivelet, duke konsideruar arritjen e objektivave,
- garanton vlerësimin e rregullt të performancës së stafit në të gjitha nivelet duke ushtruar ndjekjen e duhur, për shembull në aspektin e shpërblimit ose veprimet disiplinore,
- garanton që presioni në organizatë përdoret pozitivisht për të garantuar arritjen e objektivave, ndërsa shmangen presionet negative, për shembull në aspektin e objektivave jo-realiste të objektivave të performancës ose objektivave konfliktuale.

2. Menaxhimi i riskut

(a) Vendosja e objektivave

- garanton vendosjen e objektivave në të gjitha nivelet, me qartësi të mjaftueshme për të mundësuar identifikim dhe vlerësim të risqeve ndaj këtyre objektivave;
- garanton që *objektivat operacionalë* të kenë fokus të qartë për të mundësuar akordimin e burimeve të nevojshme për arritjen e rezultateve të dëshiruara;
- garanton që *objektivat e raportimit të jashtëm dhe të brendshëm* të përfshijnë aspekte të besueshmërisë, kohës dhe transparencës së raporteve;
- garanton që *objektivat e përputhshmërisë* të reflektojnë se të gjitha aktivitetet kryhen sipas rregullave dhe akteve normative në fuqi.

(b) Identifikimi, vlerësimi dhe reagimi ndaj riskut

- garanton identifikimin tërësor të risqeve në të gjitha nivelet dhe se identifikimi i risqeve të përfshijë të gjithë faktorët kryesorë të brendshëm dhe të jashtëm për organizatën;
- garanton kryerjen e vlerësimit të riskut në mënyrë të mjaftueshme, pas identifikimit të riskut, përfshirë llogaritjen e probabilitetit dhe ndikimit të risqeve të identifikuara;
- garanton që administrata të përcaktojë dhe zbatojë reagimin e mjaftueshëm ndaj risqeve të identifikuara dhe të vlerësuara, me qëllim që të zbutet ndikimi negativ ndaj arritjes së objektivave;

(c) Risku i mashtrimit

- garanton peshimin e potencialit për mashtrim dhe parregullsi, gjatë vlerësimit të risqeve ndaj arritjes së objektivave;
- garanton që parregullsitë e zbuluara më poshtë në organizatë të raportohen dhe të ndiqen siç duhet, përfshirë mbrojtjen e “bilbilfryësve”.

(d) Identifikimi dhe vlerësimi i ndryshimeve që prekin sistemin e kontrolleve të brendshme

- garanton që administrata të identifikojë dhe të vlerësojë ndryshimet e mëdha, si të brendshme edhe të jashtme, që mund të cenojnë efektivitetin e kontrolleve të brendshme dhe që kanë ndikim në arritjen e objektivave të organizatës.

3. Aktivitetet e kontrollit

(a) Përzgjedhja dhe zhvillimi i aktiviteteve të kontrollit

- garanton që në të gjitha nivelet e organizatës të identifikohen dhe zhvillohen aktivitetet e kontrollit që kontribuojnë në zbutjen e risqeve ndaj arritjes së objektivave;
- garanton që çdo drejtues është përgjegjës për të gjitha aspektet e transaksioneve në rastet e alokimeve apo pagesave në lidhje me palët e treta;
- garanton që aktivitetet e kontrollit, *ndër të tjera*, të përfshijnë:
  - (i) Para se të autorizohet një transaksion, aspektet e këtij transaksioni duhet të verifikohen nga të paktën një anëtar i stafit përveç atij(atyre) që e ka(në) filluar transaksionin. Për të njëjtin skedar, i njëjti person nuk mund të bëjë edhe fillimin edhe verifikimin (parimi i katër syve-parimi i rishikimit dhe aprovimit).
  - (ii) Rregullat për çdo lloj prokurimi dhe ftesë granti që garantojnë kuadrin e duhur ligjor për të gjitha proceset e angazhimit financiar e teknik;
  - (iii) Procedurat, përfshirë listat e verifikimit, për çdo hap të prokurimit dhe ftesave për grant (p.sh. specifikimet teknike, komisionet e vlerësimit, raportimi i pritshmërive etj), duke garantuar që çdo anëtar i stafit t'i ketë të qarta përgjegjësitë në këto fusha;
  - (iv) Rregullat dhe procedurat e publicitetit që garantojnë përmbushjen e kërkesave normative;
  - (v) Procedurat e pagesës, përfshirë procedurat për konfirmimin e dorëzimit dhe/ose kushtet e pranueshmërisë, procedurat për kontrollet në terren nëse është e nevojshme, duke u siguruar që pagesat të kryhen vetëm për kërkesë-pagesat e justifikuara/të argumentuara që përmbushin të gjitha kërkesat kontraktuale;
  - (vi) Procedurat për monitorimin e dorëzimit të bashkëfinancimit që garantojnë përmbushjen e të gjitha kërkesave ligjore;
  - (vii) Procedurat buxhetore për të garantuar disponimin e fondeve në të gjitha rastet, duke garantuar përmbushjen nga organizata të angazhimeve të saj kontraktuale;

- (viii) Procedurat për vazhdimësinë e operacioneve, duke garantuar që risqet e konsiderueshme ndaj vazhdimësisë (p.sh. humbja e të dhënave, mungesa e individëve etj) të identifikohen dhe miratohen plane kontigjence;
- (ix) Procedurat e kontabilitetit që garantojnë kontabilitet të plotë, të saktë dhe transparent, të cilat respektojnë parimet kontabël të pranura ndërkombëtarisht;
- (x) Procedurat e rakordimit që garantojnë kurdo se bilancet kontabël janë rakorduar me informacion nga palë të treta;
- (xi) Raportimi i përjashtimeve, *ndër të tjera*, përjashtimet ndaj procedurave normale të miratuara në nivelin e duhur, përjashtimet e pamiratuara dhe dështimet e kontrollit kurdo që identifikohen, duke garantuar që devijimet nga praktikat normale të regjistrohen, shënohen dhe shqyrtohen nga nivelet e duhura;
- (xii) Procedurat e arkivimit që garantojnë se dokumentet mund të jenë të disponueshme për rishikim gjatë periudhave të kërkuara që duhen mbajtur;
- (xiii) Ndarja e detyrave, duke garantuar që detyrat e ndryshme në ciklin e të njëjtit operacion i ngarkohen personave të ndryshëm, në mënyrë që të mundësohet kontrolli i kryqëzuar automatik.

(b) Aktivitetet e kontrollit të sigurisë

- garantojnë procedura sigurie (IT dhe të tjera) të mjaftueshme, që asetet dhe të dhënat të jenë të sigurta ndaj ndërhyrjeve të paautorizuara apo dëmtimeve fizike;
- garantojnë ekzistencën e të drejtave të aksesit sipas të gjitha niveleve, si akses fizik ashtu edhe akses elektronik.

(c) Politikat dhe procedurat në lidhje me aktivitetet e kontrollit

- garantojnë ekzistencën e procedurave dhe politikave të shkruara që përcaktojnë se çfarë pritet nga të gjitha nivelet dhe që specifikojnë aksionet hollësisht;
- garantojnë se ekziston përgjegjësi dhe llogaridhënie e qartë për kryerjen e aktiviteteve të kontrollit;
- garantojnë se politikat dhe procedurat përmbajnë edhe kohën se kur duhet të kryhet aktiviteti i kontrollit, si edhe çdo aktivitet korigjues;

- garantojnë se gjatë kryerjes së një aktiviteti kontrolli janë hulumtuar siç duhet çështjet e evidentuara për ndjekje dhe se janë marrë masat korrigjuese përkatëse;
- garantojnë që aktiviteti i kontrollit të kryhet nga personel i aftë, me fokus të vazhdueshëm tek risqet që duhen zbutur prej aktivitetit;
- garantojnë se drejtuesit dhe administrata e lartë, sipas rastit, të rivlerësojë periodikisht politikat dhe procedurat, si edhe aktivitetet e kontrollit, për të garantuar në vazhdimësi rëndësinë dhe efektivitetin e tyre.

4. Informimi dhe komunikimi

(a) Informacioni në mbështetje të funksionimit të kontrolleve të brendshme:

- garanton që ekzistojnë proceset në të gjitha nivelet për të identifikuar informacionin e nevojshëm që pritet të mbështetë funksionimin e komponentëve të tjerë të kontrollit të brendshëm dhe arritjen e objektivave të organizatës;
- garanton që informacioni të merret nga të gjitha burimet përkatëse, përfshirë burimet e brendshme dhe të jashtme;
- garanton që informacioni të merret nga të gjitha burimet përkatëse dhe përpunohet për të përftuar informacion domethënës dhe të saktë për të përmbushur kërkesat e përcaktuara për informacionin;
- garanton që informacioni i përgatitur të jetë në kohë, aktual, i saktë, i vlefshëm, i plotë, i mjaftueshëm, i aksesueshëm, i mbrojtur, i verifikueshëm dhe i ruajtur, me qëllim që të përdoret në vlerësimin e kontrolleve të brendshme dhe arritjen e objektivave.

(b) Komunikimi i brendshëm

- garanton se proceset funksionojnë për të komunikuar informacionin e kërkuar që i mundëson të gjithë stafit, përfshirë edhe drejtuesit, të kuptojnë dhe të kryejnë detyrat e kontrollit të brendshëm;
- garanton se ekziston komunikimi ndërmjet administratës së lartë dhe niveleve të tjera të organizatës, në mënyrë që administrata e lartë të ketë informacionin e nevojshëm për të përmbushur rolin e saj në funksion të objektivave të organizatës;
- garanton se funksionojnë kanale komunikimi të veçanta, si për shembull linjat falas për “bilbilfryrësit”, të cilat shërbejnë si mekanizma sigurie për të mundësuar komunikimin anonim ose konfidencial kur kanalet normale janë jofunksionale ose joefikase;

- garanton se metoda e përzgjedhur e komunikimit ka parasysh kohën, marrësin dhe natyrën e informacionit.

(c) Komunikimi i jashtëm

- garanton që ekzistojnë proceset për t'i komunikuar informacionin e kërkuar palëve të jashtme në formatin dhe kohën e duhur, përfshirë Komisionin Evropian, Gjykatën Evropiane të Auditëve etj.
- garanton kanale komunikimi nga jashtë brenda, të cilat mundësojnë marrjen e mendimit të palëve të jashtme, me qëllim që t'i jepet informacioni përkatës të gjitha niveleve të organizatës, përfshirë administratën e lartë;
- garanton që informacioni relevant nga palët e jashtme, përfshirë Komisionin Evropian, Gjykatën Evropiane të Auditëve etj. të arrijë nivelet relevante të organizatës, përfshirë administratën e lartë;
- garanton se ekzistojnë kanale komunikimi të veçanta, p.sh. në rastin e denoncimeve apo padive nga "bilbilfryrësit", si edhe komunikimin anonim ose konfidencial deri tek niveli i administratës së lartë;
- garanton se metoda e përzgjedhur e komunikimit ka parasysh kohën, marrësin dhe natyrën e informacionit, si edhe pritshmëritë dhe kërkesat normative dhe rregullatore.

5. Monitorimi i kuadrit të kontrollit të brendshëm²¹

(a) Monitorimi i vazhdueshëm dhe specifik

- garanton se monitorimi i vazhdueshëm dhe specifik është zhvilluar dhe kryer, për të verifikuar se komponentët e kontrollit të brendshëm janë të pranishëm dhe funksionalë në të gjitha nivelet;
- garanton që administratës së lartë t'i vihen në dispozicion rezultatet e funksionimit të sistemeve të tyre në nivelet e varësisë;
- garanton që monitorimi i vazhdueshëm të kryhet nga administrata përgjegjëse në nivelin e çdo strukture të organizatës;

²¹

Aktiviteti monitorues vlerëson nëse kontrollet në secilin nga pesë komponentët e kontrollit të brendshëm janë të pranishëm dhe funksionalë siç duhet, ndërsa aktivitetit i kontrollit i përgjigjet risqeve specifike. Në një organizatë, mbikëqyrja nga eprori direkt mund të konsiderohet si aktivitet kontrolli, ndërsa shqyrtimi nga funksioni i kontrollit të cilësisë mund të konsiderohet aktivitet monitorimi.

- garanton që monitorimi specifik periodik të kryhet nga funksioni i auditit të brendshëm për t'i mundësuar administratës së lartë shqyrtim të pavarur të sistemeve të varësisë;

(b) Vlerësimi, regjistrimi dhe komunikimi i mangësive të kontrollit të brendshëm

- garanton që administrata përgjegjëse dhe administrata e lartë, sipas rastit, të vlerësojnë rezultatet e monitorimit të vazhdueshëm dhe specifik;
- garanton që mangësitë t'i komunikohen palëve përgjegjëse për marrjen e masave korrigjuese dhe administratës së lartë, sipas rastit;
- garanton që administrata dhe administrata e lartë, sipas rastit, të gjurmojnë nëse mangësitë janë korrigjuar në masë të mjaftueshme dhe brenda afateve të caktuara.

SHTOJCA C

Model Deklarate e Menaxhimit²²

Unë, i nënshkruari (*emri, mbiemri, titulli zyrtar ose funksioni*), Zyrtar Kombëtar Autorizues i Republikës së Shqipërisë, për programin (*emri i programit dhe CCI*), bazuar në zbatimin e (*emri i programit*) gjatë vitit (*viti*), bazuar në gjykimin tim dhe të gjithë informacionit që më është vënë në dispozicion, përfshirë rezultatet e mbikëqyrjes sime të drejtpërdrejtë dhe punën e auditit të brendshëm; si edhe nga auditet dhe kontrollet në lidhje me shpenzimet e që figurojnë në kërkesë-pagesat e dorëzuara Komisionit gjatë vitit (*viti*), dhe duke marrë parasysh detyrimet e mia në kuadrin e Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014 dhe veçanërisht nenin 9 të saj,

deklaroj se:

- informacioni në raportet apo pasqyrat financiare është paraqitur si duhet, i plotë dhe i saktë, në përputhje me nenin 23(1)(b) të Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014;
- shpenzimet e përfshira në pasqyrat apo raportet financiare vjetore janë përdorur për qëllimet e synuara, në përputhje me Rregulloren Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014 dhe parimin e menaxhimit të qëndrueshëm financiar²³;

²² Në zbatim të nenit 9(4) të Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014.

²³ Parimi i menaxhimit të qëndrueshëm financiar përfshin parimet e ekonomisë, efikasitetit dhe efektshmërisë. Parimi i ekonomisë kërkon që burimet e përdorura të vihen në dispozicion në kohën e duhur, me sasi të cilësinë e duhur, dhe me çmimin më të mirë. Parimi i efikasitetit ka të bëjë me marrëdhënien më të mirë ndërmjet burimeve të angazhuara dhe rezultateve të arritura. Parimi i efektshmërisë lidhet me arritjen e objektivave specifike të përcaktuar për arritjen e rezultateve të synuara (neni 30 I Rregullores (BE AURATOM) nr. 966/2012).

- sistemi i menaxhimit dhe kontrollit²⁴ i ngritur për programin jep garancitë e nevojshme në lidhje me ligjshmërinë dhe rregullsinë e transaksioneve përkatëse;
- Unë kam mbikëqyrur operacionet dhe sistemin e kontrollit të brendshëm²⁵ në lidhje me zbatimin e asistencës IPA II dhe Marrëveshjen përkatëse të Financimit.

Unë konfirmoj se parregullsitë e evidentuara në auditin e fundit apo raportet e kontrollit për vitin financiar sipas Klauzolës 5(2) të Shtojcës A të kësaj Marrëveshjeje Kuadër janë trajtuar siç duhet në zbatim të Klauzolës 2(4)(g) të Marrëveshjes Kuadër. Në rastet kur ka qenë e nevojshme, janë ndjekur në mënyrë të mjaftueshme mangësitë në sistemin e menaxhimit dhe kontrollit të raportuara në këto raporte ose ato janë në ndjekje për sa i përket masave korrigjuese pasuese:..... (nëse është e nevojshme, përcaktoni cilat masa korrigjuese janë në ndjekje, në datën e nënshkrimit të deklaratës).

Unë gjithashtu konfirmoj se shpenzimet që janë objekt vlerësimi në proces për ligjshmërinë dhe rregullsinë e tyre janë përjashtuar nga pasqyra e shpenzimeve dhe pasqyrat financiare deri në daljen e përfundimit të vlerësimit, për përfshirjen e tyre të mundshme në kërkesë-pagesën e vitit pasardhës.

Për më tepër, unë konfirmoj se masat efikase dhe proporcionale anti-mashtrim janë të miratuara dhe mbajnë parasysh risqet e identifikuar, si edhe jam i vetëdijshëm se bërja publike e materialeve që kanë të bëjnë me zbatimin e programit mund të dëmtojë reputacionin apo interesat financiare të BE-së.

(Vendi dhe data e lëshimit)

Nënshkrimi

(Emri dhe titulli apo funksioni zyrtar i Kryetarit të Autoritetit Auditues përgjegjës)

SHTOJCA D

Model Raporti Vjetor të Aktivitetit Auditues²⁶

²⁴ Strukturat dhe autoritetet e parashikuara në nenin 7(1) të Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014 të ngritura prej Përfituesit IPA II dhe struktura menaxhuese e parashikuar në nenin 7(2) të Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014 të ngritura prej ZKA-së.

²⁵ Struktura operuese dhe struktura menaxhuese.

²⁶ Në zbatim të nenit 12(3) të Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014.

Drejtuar:

- Komisionit Evropian, Drejtorisë së Përgjithshme
- Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë
- kopje Koordinatorit Kombëtar IPA (KKIPA) të Republikës së Shqipërisë dhe
- kopje Zyrtarit Kombëtar Autorizues (ZKA) të Republikës së Shqipërisë

1. HYRJE

1.1. Hollësitë e Autoritetit Auditues përgjegjës dhe organet e tjera që janë përfshirë në përgatitjen e raportit.

1.2. Periudha referuese (d.m.th. viti) dhe objekti i auditeve (përfshirë shpenzimet e deklaruara Komisionit për vitin në fjalë).

1.3. Identifikimi i sektorit/fushës(ave) që mbulon raporti dhe i strukturës operuese dhe strukturës menaxhuese.

1.4. Përshkrimi i hapave të marra për përgatitjen e raportit dhe hartimin e opinionit të auditit.

2. NDRYSHIMET THELBËSORE NË SISTEMET E MENAXHIMIT DHE KONTROLLIT

2.1 Hollësitë e ndryshimeve thelbësore në sistemet e menaxhimit dhe kontrollit, dhe konfirmimin e përputhshmërisë së tyre me nenin 7 të Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014 bazuar në punën audituese të kryer nga Autoriteti Auditues në kuadrin e nenit 12 të Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014.

2.2 Qartësimi i datave nga të cilat zbatohen këto ndryshime, data e njoftimit të ndryshimeve pranë Autoritetit Auditues, si edhe ndikimin e këtyre ndryshimeve tek puna audituese.

3. NDRYSHIMET NË STRATEGJINË E AUDITIT

3.1 Hollësitë e ndonjë ndryshimi ndaj Strategjisë së Auditit ose që janë propozuar, si dhe i arsyeve për to. Në veçanti, përcaktoni ndryshimet në metodën e kampionimit të përdorur për auditimin e operacioneve (shihni paragrafin 5 më poshtë).

3.2 Autoriteti Auditues bën dallimin ndërmjet ndryshimeve të bëra ose të propozuara në një fazë të vonë, të cilat nuk ndikojnë në punën e bërë gjatë periudhës referuese si dhe ndryshimet e bëra gjatë periudhës referuese që ndikojnë në punën audituese dhe rezultatet.

Përfshihen vetëm ndryshimet e krahasuara me versionin e mëparshëm të Strategjisë Audituese.

4. AUDITET E SISTEMEVE

4.1 Hollësitë e organeve që kanë kryer audite sistemesh, përfshirë vetë Autoritetin Auditues.

4.2 Tabelë përmbledhëse të auditeve të kryera, duke sqaruar autoritetet/organet e audituara, vlerësimin e kërkesave kyçe për çdo autoritet/organ, çështjet e mbuluara²⁷ dhe një krahasim me planifikimin auditues. Përmbledhja përfshin programin (emrin dhe CCI), autoritetin/organ që ka kryer auditin e sistemeve, datën e auditit, objektin e auditit, përfshirë kufizimet në objekt, si edhe autoritetet/organet e audituar. Edhe auditet tematike horizontale raportohen në këtë seksion.

Periudha audituese	1. Programi (CCI dhe titulli)	2. Organi Auditues ²⁸	3. Organ(et)e audituara	4. Data e auditit ²⁹	5. Objekti i auditit ³⁰	6. Konstatimet dhe përfundimet kryesore	7. Problemet me natyrë sistemike dhe masat e marra	8. Ndikimi financiar i parashikuar (nëse ka)	9. Ndjekja (mbyllur ose jo)

4.3 Përshkrim i bazës për përzgjedhjen e auditeve në kontekstin e Strategjisë së Auditit. Përcaktohet Strategjia e Auditit e zbatuar, veçanërisht metodologjia e vlerësimit të riskut dhe rezultatet që çuan në përpilimin e planit specifik auditues të sistemeve. Në rast se është bërë një përditësim i vlerësimit të riskut, kjo përshkruhet në pikën 3 lart që trajton ndryshimet e Strategjisë së Auditit.

4.4 Nëse nevojitet, ky seksion mund të përmbajë më shumë hollësi përveç atyre që paraqiten në tabelën më lart:

4.4.1 Përshkrim i konstatimeve kryesore dhe konkluzionet e nxjerra nga puna audituese për sistemet e menaxhimit dhe kontrollit si edhe funksionimi i tyre, përfshirë mjaftueshmërinë e kontrolleve të menaxhimit, procedurat e certifikimit dhe gjurmën e auditit, ndarjen e mjaftueshme të funksioneve dhe pajtimin me politikat dhe kërkesat e BE-së dhe;

²⁷ Çështjet duhet të korrespondojnë me ato që figurojnë në Strategjinë e Auditit (por jo ekskluzivisht), si p.sh. cilësia e verifikimeve të menaxhimit, përfshirë në lidhje me respektimin e rregullave të prokurimit publik, rregullave të ndihmës shtetërore, kërkesat mjedisore, mundësitë e barabarta, zbatimin e instrumenteve inxhinierike financiare, efikasitetin e sistemeve TI, raportimin e kthimeve dhe rikuperimeve, zbatimin e vlerësimit të riskut nga mashtrimi; besueshmërinë e të dhënave që lidhen me indikatorët dhe standardet dhe ecuria e programit në arritjen e objektivave.

²⁸ Organet që kanë kryer auditet e sistemeve, përfshirë vetë Autoritetin Auditues.

²⁹ Data e punës audituese në terren.

³⁰ Autoritetet e audituara, auditit tematik horizontal, kufizimet e objektit...

4.4.2 Hollësi nëse ndonjë problem i identifikuar konsiderohet se ka karakter sistemik, dhe të masave të marra, përfshirë kuantifikimin e shpenzimeve të parregullta dhe ndonjë korigjim financiar përkatës.

4.5 Përshkrimi (sipas rastit) i mangësive specifike që lidhen me menaxhimin e instrumenteve financiarë, të zbuluara gjatë auditave të sistemeve dhe ndjekjen e rasteve nga autoritetet kombëtare për të korigjuar këto të meta.

4.6 Niveli i sigurisë së përfutur nga auditet e sistemeve (i ulët /mesatar/i lartë) dhe argumentimi.

5. AUDITET E MODELEVE/KAMPIONEVE TË TRANSAKSIONEVE

5.1 Autoritetet/organet që kanë kryer auditet e modeleve/ kampioneve, përfshirë Autoritetin Auditues.

5.2 Përshkrim i metodologjisë së kampionimit të aplikimit dhe informacion nëse metodologjia është në përputhje me Strategjinë e Auditit.

5.3 Sqarim i parametrave të përdorur për kampionimin statistikor, nivelin e materialitetit, nivelin e besimit, normën e pritshme të gabimit, llogaritjet e modelit/kampionit të kërkuar dhe të intervalit, njësive të modelit/kampionit, numrit të njësive të modelit/kampionit në popullatë, numrin e njësive të audituara të modelit/kampionit.

5.4 Rakordimi i shpenzimeve që i janë deklaruar Komisionit në vitin financiar me shpenzimet e kampionuara. Rakordimi i zërave përfshin zërat negativë ku janë kryer korigjime financiare gjatë vitit financiar, si edhe diferenca ndërmjet shumave të deklaruara në Euro dhe shumat në monedhë vendase, sipas rastit.

5.5 Kur ka zëra negativë, konfirmim se ato janë trajtuar si popullatë më vete.

5.6 Në rast përdorimi të kampionit jo-statistikor, tregoni arsyet për përdorimin e metodës në pajtim me nenin 12(2) të Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014, përqindjen e aksioneve /operacioneve /shpenzimeve që mbulojnë auditet, hapat e marrë për të garantuar rastësinë e kampionit (dhe karakterin përfaqësues të tij) dhe për të garantuar përmasën e mjaftueshme të kampionit që i mundëson Autoritetit Auditues të hartojë një opinion auditit të vlefshëm. Gjithashtu, llogaritjet një normë gabimi e parashikuar në rastin e kampionimit jo-statistikor.

5.7 Tabelat përmbledhëse (shihni më poshtë) të ndara sipas programit tregojnë shpenzimet e pranueshme që i janë deklaruar Komisionit gjatë vitit, shumën e shpenzimeve të audituara, përqindjen e shpenzimeve të audituara në lidhje me totalin e shpenzimeve të pranueshme që i janë deklaruar Komisionit për vitin e fundit, numrin total të njësive të modelit/kampionit në popullatë, si dhe numrin e njësive të modelit/kampion aktualisht të audituara për kampionin e rastësishëm.

Informacioni në lidhje me modelin/kampionin statistikor të rastësishëm dallohet nga kampionët e tjerë përkatës, nëse ka (p.sh. modelet/kampionët komplementarë me bazë risku).

5.8 Analiza e rezultateve dhe auditeve kryesore (kampionët e përzgjedhur dhe të audituar, bashkë me shumën përkatëse dhe llojet³¹ e gabimeve për çdo operacion), si edhe natyrën³² e gabimeve të konstatuara, shkaqet kryesore dhe masat korrigjuese të propozuara, përfshirë zbutjen e këtyre gabimeve në të ardhmen.

5.9 Hollësitë e normës më të mundshme të gabimit (norma totale e gabimit³³) dhe, në rastin e metodës së kampionimit statistikor, pragun e sipërm të normës së gabimit si rezultat i auditeve të operacioneve, shumën e shpenzimeve të parregullta të zbuluara dhe normën e gabimit që rezulton nga kampioni i rastësishëm i audituar.

5.10 Krahasoni normën totale të gabimit me nivelin e materialitetit të vendosur, me qëllim që të konfirmohet nëse popullata është e keqdeklaruar materialisht apo jo. Nëse po, analizoni domethënien e normën totale të gabimit për opinionin e auditit, si edhe raportoni masat korrigjuese të rekomanduara.

5.11 Korrigjimet që lidhen vitin aktual të zbatuara nga struktura operuese/ struktura menaxhuese para dorëzimit të pasqyrës përfundimtare të shpenzimeve dhe pasqyrave financiare tek Komisioni, dhe që rezultojnë nga auditet e operacioneve³⁴, përfshirë normën fikse ose korrigjimet e ekstrapoluara.

5.12 Norma totale e mbetur e gabimit³⁵ pas zbatimit të korrigjimeve të lartpërmendura dhe pesha që ka tek opinionin e auditit.

5.13 Informacion mbi rezultatet e auditit të modelit/kampionit të komplementaritetit (p.sh. me bazë risku), nëse ka.

5.14 Informacion për ndjekjen e parregullsive, përfshirë rishikimin e normave të mbetura të gabimit të raportuara më parë, si rezultat i të gjitha ndërhyrjeve korrigjuese të mëvonshme.

5.15 Hollësi nëse ndonjë problem i identifikuar është gjykuar se ka natyrë sistemike dhe masat e marra, përfshirë kuantifikimin e shpenzimeve të parregullta dhe ndonjë korrigjim financiar përkatës.

---

³¹ Rastësor, sistematik, anomal.

³² Për shembull: pranueshmëria, prokurimi publik, ndihma shtetërore

³³ Siç përshkruan neni 28(14) i Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 480/2014.

³⁴ Kjo prek si korrigjimet për njësitë model të audituara, si edhe korrigjimet e zbatuara si rezultat i normës totale të gabimit

³⁵ Gabimet totale minus korrigjimet e përcaktuara në paragrafin 5.11, pjesëtuar me popullsinë totale.

5.16 Përshkrimi (sipas rastit) i mangësive specifike apo parregullsive që lidhen me instrumentet financiare. Sipas rastit, tregohet norma e gabimit e modelit/kampionit në lidhje me instrumentet financiare të audituara.

5.17 Analizat e rezultateve kryesore të auditeve të zërave negativë, përfshirë përfundimet nëse zërat negativë të audituar korrespondojnë me vendimet e vendit apo Komisionit, si dhe rakordimin e tyre me shumat që figurojnë në llogaritë e shumave të kthyer dhe të rikuperuara gjatë vitit, si edhe shumat që do të rikuperohen në fund të vitit.

5.18 Përfundimet e nxjerra nga rezultatet e auditeve në lidhje me efikasitetin e sistemit të menaxhimit dhe kontrollit.

6. AUDITET E RAPORTEVE FINANCIARE VJETORE OSE TË PASQYRAVE / LLOGARIVE VJETORE

6.1 Të dhëna për autoritetet / organet që kanë kryer auditet e raporteve financiare ose pasqyrat/ llogaritë vjetore.

6.2 Përshkrimi i metodës së auditit të përdorur për verifikimin e elementëve të raporteve financiare vjetore apo të pasqyrave/ llogarive vjetore të parashikuara në nenin 12(2) dhe nenin 23(1)(b) të Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr.447/2014.

6.3 Përshkrimi i përfundimeve të nxjerra prej rezultateve të auditeve në lidhje me plotësinë, saktësinë dhe vërtetësinë e pasqyrës së shpenzimeve dhe pasqyrave financiare, përfshirë përshkrimin e korrigjimeve financiare të bëra dhe të reflektuara në pasqyrën e shpenzimeve dhe pasqyrat financiare si ndjekje e rezultateve të auditit të bërë për transaksionet/ operacionet.

6.4 Të dhëna nëse ndonjë problem i identifikuar gjykohet se ka natyrë sistemike, si edhe masat e ndërmarra.

7. NDJEKJA E AKTIVITETIT AUDITUES TË VITEVE TË MËPARSHME

7.1 Informacion mbi ndjekjen e rekomandimeve të prapambetura të auditit dhe ndjekja e rezultateve të auditeve të sistemit, si edhe të auditeve të transaksioneve/ operacioneve (përfshirë auditet e bëra në lidhje me modelin plotësues) nga vitet e mëparshme.

7.2 Ngjarjet pasuese që prekin opinionin e mëparshëm dhe raportin vjetor të aktivitetit auditues të mëparshëm të përgatitur sipas nenit 12(3) të Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014.

8. INFORMACION SHITESË

8.1 Informacion mbi mashtrimin e raportuar dhe dyshimet për mashtrim, bashkë me masat e marra.

8.2 Ngjarjet pasuese pas dorëzimit të deklaratës së shpenzimeve dhe pasqyrave financiare, si edhe para se t'i përcillet Komisionit raporti vjetor i aktivitetit auditues sipas nenit 12(3) të Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014, që merren parasysh gjatë përcaktimit të nivelit të sigurisë dhe opinionit nga Autoriteti Auditues.

8.3 Në këtë seksion raportohet edhe ndonjë informacion shtesë që Autoriteti Auditues e çmon të përshtatshëm dhe të rëndësishëm për t'ia komunikuar Komisionit, veçanërisht për të justifikuar opinionin e auditit,

9. NIVELI I PËRGJITHSHËM I SIGURISË

9.1 Shpjegimi sesi niveli i përgjithshëm i nivelit të sigurisë mbi funksionimin e duhur të sistemit të menaxhimit dhe kontrollit përftohet nga kombinimi i rezultateve të auditeve të sistemit dhe auditet e operacioneve.

9.2 Kur norma totale e gabimit në lidhje me shpenzimet e deklaruara në kërkesë-pagesa në një vit është mbi nivelin e materialitetit, analizoni domethënien e saj dhe vlerësoni nëse kjo tregon se ekzistojnë mangësi serioze në funksionimin e sistemit të menaxhimit dhe kontrollit gjatë atij viti. Kur është e nevojshme, mbani parasysh edhe rezultatet e auditeve të tjera kombëtare apo të BE-së të kryera në lidhje me atë vit.

9.3 Vlerësim i masave korrigjuese të nevojshme për sistemin, si edhe për perspektivën financiare.

9.4 Vlerësim i rregullimeve pasuese përkatëse që janë bërë, si edhe i masave korrigjuese të marra, si p.sh. korrigjimet financiare të përfshira në pasqyrën e shpenzimeve dhe pasqyrat financiare, dhe vlerësoni normën e mbetur të gabimit si edhe nevojën për ndonjë masë korrigjuese shtesë që është e nevojshme për sistemin edhe perspektivën financiare.

10. TABELA PËR SHPENZIMET E DEKLARUARA DHE AUDITETET E MODELEVE

			A	B	C	D	E	F	G	H=F-G
Fondi	Referenca (CCI)	Programi	Shpenzimet deklaruar Komisionit për atë vit ³⁶	Shpenzimet në vitin financiar të audituar si model i rastësishëm	Numri total i njërive në popullatë	Numri i njërive model për modelin e rastësishëm	Shuma dhe përqindja (norma e gabimit) e shpenzimeve të parregullta në kampionin e rastësishëm ³⁷	Totali i normës së gabimit të parashikuar	Korrigjime të bëra si rezultat i normës totale të gabimit	Norma totale e mbetur e gabimit
				Shuma ³⁹ % ⁴⁰			Shuma %	%		

SHTOJCA E**Model Opinioni Auditit Vjetor⁴¹**

Drejtuar:

- Komisionit Evropian, Drejtorisë së Përgjithshme
- Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë
- kopje Koordinatorit Kombëtar IPA (KKIPA) të Republikës së Shqipërisë dhe
- kopje Zyrtarit Kombëtar Autorizues (ZKA) të Republikës së Shqipërisë

HYRJE

Unë, i nënshkruari Kryetar i Autoritetit Auditues të Republikës së Shqipërisë, i pavarur në kuptimin e nenit 12(1) të Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014, kam kryer procedurat e auditimit për funksionimin e sistemit të menaxhimit dhe kontrollit, mbi bazën e një modeli të shpenzimeve të deklaruar dhe të llogarive të përpiluara nga dhe nën përgjegjësinë e

³⁶ Kjo kolonë korrespondon me “shumën totale të shpenzimeve të pranueshme të përfshira në sistemet kontabël të strukturës menaxhuese dhe që figurojnë në kërkesë-pagesat që i janë dorëzuar Komisionit. Këto shpenzimeve duhet të korrespondojnë me shpenzimet bruto të përfshira në kërkesë-pagesat të deklaruar ë atë vit, para se të bëhet ndonjë korrigjim si rezultat i punës së Autoritetit Auditues për vitin në fjalë.

³⁷ Nëse kampioni i rastësishëm mbulon më shumë se një Fond ose program, informacioni për shumën dhe përqindjen (normën e gabimit) të shpenzimeve të parregullta jepet [për të gjithë kampionin dhe jo në nivel programi/fondi.

³⁸ Shpenzimet nga kampioni plotësues dhe shpenzimet për kampionin e rastësishëm nuk janë në vitin referues (shuma).

³⁹ Shuma e shpenzimeve të audituara.

⁴⁰ Përqindja e shpenzimeve të audituara në lidhje me shpenzimet që i janë deklaruar Komisionit për vitin referues.

⁴¹ Në zbatim të nenit 12(3) të Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014.

Zyrtarit Kombëtar Autorizues (ZKA) sipas neneve 7(2) dhe 11 të Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014, në lidhje me programin.....[emri i programit dhe numri CCI] (më poshtë i referuar si "programi"), me qëllim lëshimin e një opinionit auditiv sipas nenit 12(3) dhe 23(2) të Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014. Ky opinion auditiv është në pajtim me standardet e mëposhtme.....[citeti standardet audituese ndërkombëtare të zbatuara].

Unë kam vlerësuar edhe përputhshmërinë e deklaratës së menaxhimit të përpiluar nga Zyrtari Kombëtar Autorizues (ZKA) në kuadrin e nenit 9(4) të Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014 me këtë punë audituese.

OBJEKTI I AUDITIMIT

Auditi i programit është kryer në përputhje me Strategjinë e Auditimit dhe ka marrë parasysh standardet e auditimit të miratuara ndërkombëtarisht, referuar vitit (*viti*) dhe të raportuara në raportin vjetor të aktivitetit auditues sipas nenit 12(3) të Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014.

Ose

Nuk ka pasur kufizime në objektin e auditimit.

Ose

Objekti i auditimit u kufizua nga faktorët e mëposhtëm:

- (a).....
- (b).....
- (c) etj.

[Përcaktoni kufizimet në objektin e auditit, për shembull, mungesën e ndonjë dokumentacioni mbështetës, çështjet nën procedim gjyqësor dhe llogaritni nënseksionin "Opinion i Kualifikuar" më poshtë shumën e shpenzimeve dhe kontributin e BE-së të prekur dhe ndikimin e kufizimeve në objektin e auditit opinionin e auditit.]

OPINIONI

BESUESHMËRIA E RAPORTEVE FINANCIARE VJETORE OSE TË PASQYRAVE / LLOGARIVE VJETORE

Ose

(Opinion i pakualifikuar)

Bazuar në procedurat e auditimit të lartpërmendura dhe në lidhje me programin, kam siguri të arsyeshme se:

- pasqyra e shpenzimeve dhe pasqyrat financiare japin një panoramë të vërtetë dhe të drejtë.

Në opinionin tim, puna audituese e kryer nuk vë në dyshim pohimet e bëra në deklaratën e menaxhimit.

Ose

(Opinion i kualifikuar)

Bazuar në procedurat e auditimit të lartpërmendura dhe në lidhje me programin, kam siguri të arsyeshme se:

- pasqyra e shpenzimeve dhe pasqyrat financiare japin një panoramë të vërtetë dhe të drejtë,

me përjashtim të aspekteve të mëposhtme: .....⁴²

Si rezultat, çmoj se ndikimi i kualifikimeve është [i kufizuar] / [i konsiderueshëm].

Ky ndikim arrin vlerën .....[shuma në EURO dhe %] të shpenzimeve totale të deklaruara. Kontributi Komunitar i prekur është.... [shuma në EURO].

Në opinionin tim, puna audituese e kryer nuk vë në dyshim pohimet e bëra në deklaratën e menaxhimit, **ose**

Në opinionin tim, puna audituese e kryer vë në dyshim pohimet e bëra në deklaratën e menaxhimit për këto aspekte: .....

Ose

(Opinion negativ)

Bazuar në procedurat e auditimit të lartpërmendura dhe në lidhje me programin, kam siguri të arsyeshme se:

- shpenzimet për të cilat i është kërkuar rimbursim Komisionit nuk janë të ligjshme dhe të rregullta
- sistemet e menaxhimit dhe kontrollit të ngritur nuk funksionojnë siç duhet.

Ky opinion negativ bazohet.....⁴³

⁴² Në rast se preken sistemet e menaxhimit dhe kontrollit, tregoni organin ose organet dhe aspektet e sistemeve të tyre që nuk ishin në pajtim me kërkesat dhe/ose nuk funksionin me efikasitet.

⁴³ Në rast se preken sistemet e menaxhimit dhe kontrollit, tregoni për çdo organ dhe për çdo aspekt arsyet për opinionin negativ.

në opinionin tim, puna audituese e kryer vë në dyshim pohimet e bëra në deklaratën e menaxhimit për këto aspekte: .....

[Autoriteti Auditues mund të trajtojë edhe çështje që nuk prekin opinionin e tij, siç parashikojnë standardet e auditimit të pranuar ndërkombëtarisht. Mospërgjegjësia e opinionit mund të parashikohet në raste të jashtëzakonshme⁴⁴].

LIGJSHMËRIA DHE RREGULLSIA E SHPENZIMEVE DHE FUNKSIONIMI I SISTEMEVE TË MENAXHIMIT DHE KONTROLLIT

Ose

(Opinion i pakualifikuar)

Bazuar në procedurat e auditimit të lartpërmendura dhe në lidhje me programin, kam siguri të arsyeshme se:

- shpenzimet për të cilat i është kërkuar rimbursim Komisionit janë të ligjshme dhe të rregullta;
- sistemet e menaxhimit dhe kontrollit të ngritura funksionojnë siç duhet.

Në opinionin tim, puna audituese e kryer nuk vë në dyshim pohimet e bëra në deklaratën e menaxhimit.

Ose

(Opinion i kualifikuar)

Bazuar në procedurat e auditimit të lartpërmendura dhe në lidhje me programin, kam siguri të arsyeshme se:

- pasqyra e shpenzimeve dhe pasqyrat financiare japin një panoramë të vërtetë dhe të drejtë.

me përjashtim të aspekteve më lart (specifikoni aspektet): .....
 .....⁴⁵

Si rezultat, çmoj se ndikimi i kualifikimeve është [i kufizuar] / [i konsiderueshëm].

Ky ndikim arrin vlerën .....[shuma në EURO dhe %] të shpenzimeve totale të deklaruara. Kontributi Komunitar i prekur është.... [shuma në EURO].

Në opinionin tim, puna audituese e kryer nuk vë në dyshim pohimet e bëra në deklaratën e menaxhimit, **ose**

⁴⁴ Këto raste të jashtëzakonshme lidhen me faktorë të jashtëm të paparashikueshëm që janë jashtë fuqisë së Autoritetit Auditues.

⁴⁵ Në rast se preken sistemet e menaxhimit dhe kontrollit, përcaktoni organin ose organet dhe aspektet e sistemeve të tyre që nuk ishin në pajtim me kërkesat dhe/ose nuk funksiononin me efikasitet.

Në opinionin tim, puna audituese e kryer vë në dyshim pohimet e bëra në deklaratën e menaxhimit për këto aspekte: .....

Ose

(Opinion negativ)

Bazuar në procedurat e auditimit të lartpërmendura dhe në lidhje me programin, kam siguri të arsyeshme se:

- shpenzimet për të cilat i është kërkuar rimbursim Komisionit nuk janë të ligjshme dhe të rregullta
- sistemet e menaxhimit dhe kontrollit të ngritur nuk funksionojnë siç duhet.

Ky opinion negativ bazohet në.....⁴⁶

Në opinionin tim, puna audituese e kryer vë në dyshim pohimet e bëra në deklaratën e menaxhimit për këto aspekte: .....

[Autoriteti Auditues mund të trajtojë edhe çështje që nuk prekin opinionin e tij, siç parashikojnë standardet e auditimit të pranuar ndërkombëtarisht. Mospërgjegjësia e opinionit mund të parashikohet në raste të jashtëzakonshme⁴⁷].

Nënshkrimi

(Emri dhe titulli apo funksioni zyrtar i Kryetarit të Autoritetit Auditues përgjegjës.

SHTOJCA F

Model Opinioni Auditit për pasqyrën përfundimtare të shpenzimeve⁴⁸

Drejtuar:

- Komisionit Evropian, Drejtorisë së Përgjithshme
- Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë
- kopje Koordinatorit Kombëtar IPA (KKIPA) të Republikës së Shqipërisë, dhe
- kopje Zyrtarit Kombëtar Autorizues (ZKA) të Republikës së Shqipërisë

⁴⁶ Në rast se preken sistemet e menaxhimit dhe kontrollit, tregoni për çdo organ dhe për çdo aspekt arsyet për opinionin negativ.

⁴⁷ Këto raste të jashtëzakonshme lidhen me faktorë të jashtëm të paparashikueshëm që janë jashtë fushës së Autoritetit Auditues.

⁴⁸ Në zbatim të nenit 12(4) të Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014.

HYRJE

Unë, i nënshkruari Kryetar i Autoritetit Auditues të Republikës së Shqipërisë, funksionalisht i pavarur në kuptimin e nenit 12(1) të Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014, kam kryer auditin e pasqyrës përfundimtare të shpenzimeve për programin (tregoni programin – titulli, komponenti, periudha, numri (CCI)), të hartuar nën përgjegjësinë e Zyrtarit Kombëtar Autorizues (ZKA) sipas nenit 9(4) të Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014, me qëllim lëshimin e një opinionit auditiv sipas nenit 12(4) të Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014. Ky opinion auditiv është në pajtim me standardet e mëposhtme... [citoni standardet audituese ndërkombëtare të zbatuara].

Unë besoj se puna audituese e kryer ofron një bazë të pranueshme për opinionin tim.

OBJEKTI I AUDITIMIT

Auditi u krye në përputhje me nenin 17(1) të Marrëveshjes Kuadër.

Ose

Nuk ka pasur kufizime në objektin e auditimit.

Ose

Objekti i auditimit u kufizua nga faktorët e mëposhtëm:

- a) .....
- b) .....
- c) etj.

[Përcaktoni kufizimet në objektin e auditit, për shembull, mungesën e ndonjë dokumentacioni mbështetës, çështjet nën procedim gjyqësor dhe llogaritni nën seksionin Opinion i Kualifikuar më poshtë shumat e shpenzimeve dhe kontributin e BE-së të prekur dhe ndikimin e kufizimeve në objektin e auditit në opinionin e auditit.]

OPINIONI

Ose

(Opinion i pakualifikuar)

Bazuar në auditin e lartpërmendur dhe në lidhje me programin, kam siguri të arsyeshme se:

- shumat e paraqitura në pasqyrën përfundimtare të shpenzimeve dhe në kërkesë-pagesën përfundimtare, ku përfshihet deklarata, janë të vlefshme dhe të pranueshme;
- informacioni financiar i paraqitur është i saktë; dhe
- shpenzimet e paraqitura në pasqyrën përfundimtare të shpenzimeve janë të ligjshme dhe të rregullta.

Ose*(Opinion i kualifikuar)*

Bazuar në auditin e lartpërmendur dhe në lidhje me programin, kam siguri të arsyeshme se:

- shumat e paraqitura në pasqyrën përfundimtare të shpenzimeve dhe në kërkesë-pagesën përfundimtare, ku përfshihet deklarata, janë të vlefshme dhe të pranueshme;
- informacioni financiar i paraqitur është i saktë; dhe
- shpenzimet e paraqitura në pasqyrën përfundimtare të shpenzimeve janë të ligjshme dhe të rregullta,

me përjashtim të aspekteve të mëposhtme: .....⁴⁹

Si rezultat, çmuj se ndikimi i kualifikimeve është [i kufizuar] / [i konsiderueshëm].

Ky ndikim arrin vlerën .....[shuma në EURO dhe %] të shpenzimeve totale të deklaruar. Kontributi Komunitar i prekur është.... [shuma në EURO].

Ose*(Opinion negativ)*

Bazuar në auditin e lartpërmendur dhe në lidhje me programin, kam siguri të arsyeshme se:

- shumat e paraqitura në pasqyrën përfundimtare të shpenzimeve dhe në kërkesë-pagesën përfundimtare, ku përfshihet deklarata, nuk janë të vlefshme dhe/ose të pranueshme;
- informacioni financiar i paraqitur nuk është i saktë; dhe/ose
- shpenzimet e paraqitura në deklaratën përfundimtare të shpenzimeve nuk janë të ligjshme dhe të rregullta.

Ky opinion negativ bazohet në.....⁵⁰

[Autoriteti Auditues mund të trajtojë edhe çështje që nuk prekin opinionin e tij, siç parashikojnë standardet e auditimit të pranuar ndërkombëtarisht. Mospërgjegjësia e opinionit mund të parashikohet në raste të jashtëzakonshme⁵¹].

(Vendi dhe data e lëshimit)

Nënshkrimi

⁴⁹ Në rast se preken sistemet e menaxhimit dhe kontrollit, përcaktoni organin ose organet dhe aspektet e sistemeve të tyre që nuk ishin në pajtim me kërkesat dhe/ose nuk funksiononin me efikasitet.

⁵⁰ Në rast se preken sistemet e menaxhimit dhe kontrollit, përcaktoni për çdo organ dhe për çdo aspekt arsyet për opinionin e kundërt.

⁵¹ Këto raste të jashtëzakonshme duhet të lidhen me faktorë të jashtëm të paparashikueshëm që janë jashtë fuqisë së Autoritetit Auditues.

(Emri dhe titulli apo funksioni zyrtar i Kryetarit të Autoritetit Auditues përgjegjës)

SHTOJCA G

Modeli i Strategjisë së Auditimit⁵²

1. PARATHËNIE

1.1 Identifikimi i programeve (emri dhe *CCI*) që mbulon strategjia e auditit.

1.2 Identifikimi i autoritetit auditues përgjegjës për hartimin, monitorimin dhe përditësimin e strategjisë së auditit dhe të ndonjë organi tjetër që ka kontribuar.

1.3 Shpjegimi i procedurës së ndjekur për hartimin, monitorimin dhe përditësimin e strategjisë së auditit.

1.4 Specifikimi i objektivave të përgjithshëm të strategjisë së auditit dhe hapat e marrë për të garantuar harmonizimin e objektivave me të gjitha organet e auditit.

1.5 Shpjegimi i të gjitha funksioneve dhe përgjegjësi të autoritetit auditues, me referencë misionin, statutin e auditit ose legjislacionin e brendshëm, sipas rastit.

1.6 Konfirmimi i autoritetit auditues për pavarësinë e tij, sipas nenit 12(1) të Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014 dhe për autonominë e tij të nevojshme financiare sipas Klauzolës 5(1) të Shtojcës A të Marrëveshjes Kuadër.

2. BAZA LIGJORE DHE OBJEKTI

2.1 Evidentim i kuadrit rregullator kombëtar, nëse ka, që rregullon autoritetin auditues dhe funksionet e tij.

2.2 Konfirmim se strategjia mbulon vitin tjetër dhe dy vitet financiare pasardhëse.

3. VLERËSIMI I RISKUT

3.1 Shpjegimi i metodës së ndjekur për vlerësimin e riskut të përgjithshëm, përfshirë edhe sqarimin e faktorëve të riskut të marrë në konsideratë, përfshirë ato për fushat specifike të përshkruara në kuadrin e paragrafit 4.2.3 më poshtë [bashkë me proceset e synuara dhe vlerësimin e ndryshimeve procedurale dhe organizative, ndër të tjera], sistemin e pikëzimit të përdorur për vlerësimin e riskut, masën se sa janë marrë parasysh rezultatet e auditeve të

⁵² Në zbatim të nenit 12(2) të Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014.

mëparshme të organeve dhe sistemet që mbulojnë strukturën operuese dhe strukturën menaxhuese.

3.2 Identifikoni kontrollet duke përcaktuar organizimin, zbatimin dhe funksionimin në tre nivele:

- niveli i parë i kontrolleve të ushtruara nga strukturat administrative IPA;
- niveli i dytë i kontrolleve të ushtruara nga njëra anë, nëpërmjet sistemit të kontrollit të brendshëm, si edhe funksionit të auditimit të brendshëm, nga ana tjetër;
- monitorimi i nivelit të lartë, i ushtruar përmes funksionit garantues të ZKA-së.

3.3. Procedurat për përditësimin e vlerësimit të riskut.

4. METODOLOGJIA

4.1 Përshkrim i shkurtër i metodologjisë së auditimit.

Përshkrim i shkurtër i hapave kryesorë të aktivitetit auditues si p.sh.: planifikimi dhe organizimi i objektivave të auditit⁵³ që duhen përmbushur, kryerjen e auditit dhe mbledhjen e evidencave, vlerësimin e evidencave dhe formulimin e konkluzioneve, raportimin⁵⁴, proceset ndjekëse/vijuese⁵⁵ dhe modalitetet e kontrollit të cilësisë për punën e autoritetit auditues.

Referencë për procedurat apo manualët ekzistues të auditit, ku këto hapa mund të përshkruhen më hollësisht.

Referencë për standardet e auditit të pranuar ndërkombëtarisht që synon të përdorë autoriteti auditues.

Referencë për procedurat e miratuara për hartimin e raportit vjetor të aktivitetit auditues dhe të opinionit të auditit që i dorëzohet Komisionit sipas nenit 12(3) të Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014.

4.2 Për auditet e sistemeve:

4.2.1 Përcaktimin e organeve që do të auditohen dhe elementët kyçë të kontrollit.

4.2.2 Sqarim për ndonjë audit sistemi në lidhje me elementët kyçë të kontrollit që synojnë fusha

---

⁵³ Përfshirë referencën për pragjet të materialitetit dhe faktorët e tjerë sasiorë dhe cilësorë që merren parasysh kur vlerësohet materialiteti i konstatimeve të auditit për llojet kryesore të auditeve të përshkruara në seksionet 4.2, 4.3 dhe 4.4. të kësaj strategjie.

⁵⁴ Referencë për fazat e ndryshme të raportimit (si p.sh. projekt-raportet e auditit, procedurat e rakordimit me audituesin dhe raportet përfundimtare të auditit), afatet për raportimin si edhe proceset ndjekëse.

⁵⁵ Përfshirë referencën për procedurat e monitorimit të zbatimit të rekomandimeve dhe masat korrigjuese që rezultojnë nga raportet e auditit.

tematike specifike, për shembull:

- cilësia e verifikimit të menaxhimit, përfshirë në lidhje me respektimin e rregullave të prokurimit publik, kërkesat mjedisore apo mundësitë e barabarta;
- cilësia e verifikimeve për përzgjedhjen dhe menaxhimin e projekteve në lidhje me zbatimin e instrumenteve të inxhinierisë financiare;
- Funksionimi dhe siguria e sistemeve TI, si edhe lidhjen e tyre me sistemin(et) TI të Komisionit;
- besueshmëria e të dhënave në lidhje me treguesit, standardet e arritura dhe ecurinë e programeve në arritjen e objektivave të përcaktuara nga struktura operuese.
- raportimi i kthimeve dhe rikuperimeve;
- zbatimi i masave efikase dhe proporcionale anti-mashtrim që kërkon vlerësimi i riskut të mashtrimit.

4.3 Për auditin e transaksioneve/operacioneve:

4.3.1 Specifikimin e metodologjisë së kampionimit që përdoret në pajtim me nenin 12(2) të Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014, përfshirë procedurat për rishikimin e saj, nëse është e nevojshme.

4.3.2 Kur është e nevojshme, edhe një përshkrim të mënyrës së kampionimit jostatistikor që i mundëson autoritetit auditues të hartojë një opinion auditivi të vlefshëm, siç parashikon neni 12(2) të Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014.

4.3.3 Përshkrimi i procedurës për rekomandimin e hapave të duhur që duhen marrë nga autoritetet përkatëse kur zbulohen gabime (ose referencë për procedurat apo manualët e auditimit, kur kjo çështje paraqitet).

4.3.4 Përshkrimi i procedurës së miratuar për klasifikimin dhe trajtimin e gabimeve të zbuluara (ose referencë për procedurat apo manualët e auditimit, kur kjo çështje paraqitet).

4.3.5 Aspekte specifike në lidhje me instrumentet financiare të auditeve, sipas rastit.

4.3.6 Aspekte specifike në lidhje me alternativat e auditeve të kostove të thjeshtuara, sipas nenit 31(c) të Rregullores Zbatuese, sipas rastit.

4.4. Për auditet e raporteve financiare vjetore ose pasqyrat/llogaritë vjetore:

Sqarim të metodës audituese për auditin e raporteve financiare vjetore ose pasqyrave/llogarive vjetore, procedurën për rekomandimin e hapave të duhura që duhen marrë nga autoritetet

përkatëse kur zbulohen gabime.

Metoda audituese duhet të mbajë parasysh rezultatet e auditeve të sistemeve dhe auditet e transaksioneve/operacioneve të kryera në strukturën menaxhuese dhe strukturën operuese, si edhe verifikimet e menaxhimit të parashikuara në Klauzolën 4(3)(b)(x) të Shtojcës A të kësaj Marrëveshjeje.

4.5 Procedurat për t'i mundësuar autoritetit auditues që të vendosë nëse aktiviteti auditues vë në dyshim pohimet e bëra për mungesën e rezervave në deklaratën e menaxhimit, sipas nenit 9(4) të Rregullores Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 447/2014.

5. AKTIVITETI AUDITUES I PLANIFIKUAR

5.1 Sqarim dhe justifikim të prioriteteve dhe objektivave specifike në lidhje me vitin tjetër dhe dy vitet pasardhëse, bashkë me shpjegimin e lidhjes së rezultateve të vlerësimit të riskut me aktivitetin auditues të planifikuar.

5.2 Aktivitetet monitoruese të planifikuara dhe ndjekja e konstatimeve të auditit pararendës.

5.3 Kalendar indikativ të detyrave audituese në lidhje me vitin tjetër dhe dy vitet e tjera pasardhëse për auditet e sistemeve dhe auditetet tematike, si më poshtë:

Autoritetet / organet apo fushat tematike që auditohen	CCI	Emri i Programit	Rezultati i vlerësimit të riskut	Objektivat dhe objekti i Auditit 20xx	Objektivat dhe objekti i Auditit 20xx	Objektivat dhe objekti i Auditit 20xx

6. BURIMET E PLANIFIKUARA

6.1 Jepni organigramën e autoritetit auditues.

6.2 Sqaroni burimet e planifikuara që do të akordohen në lidhje me vitin tjetër dhe dy vitet pasardhëse.

6.3 Sqaroni kualifikimet dhe përvojën e kërkuar të stafit që kryen auditet, si edhe kriteret e trajnimit, sipas rastit.

SHTOJCA H

Raportimi për mashtrimin e dyshuar dhe parregullsi të tjera në lidhje me Instrumentin për Asistencën e Para-anëtarësimit (IPA II)

Klauzola 1 Përkufizime

Për qëllime të raportimit të mashtrimit të dyshuar dhe parregullsive të tjera, zbatohen përkufizimet e përcaktuara në nenin 51 të kësaj Marrëveshjeje për mbrojtjen e interesave financiare të BE-së.

Klauzola 2 Raportimi fillestar

- (1) Përfituesi IPA II, pa asnjë vonesë, raporton tek Komisioni për çdo mashtrim të dyshuar dhe parregullsi të tjera që kanë qenë objekt i konstatimit administrativ apo gjyqësor paraprak, si dhe e mban Komisionin të informuar mbi ecurinë e procedimeve administrative dhe ligjore.

Në atë raport, Përfituesi IPA jep në të gjitha rastet hollësi që lidhen me:

- a) Instrumentin IPA II dhe fushën përkatëse, emërtimin dhe numrin e programit dhe të aksionit apo operacionit në fjalë;
- b) identitetin dhe rolin e personave fizikë dhe juridikë të përfshirë apo të ndonjë subjekti tjetër pjesëmarrës, përveç rasteve kur informacioni nuk lidhet me këtë për qëllime të luftës ndaj parregullsive, duke marrë parasysh edhe natyrën e parregullsisë në fjalë;
- c) identifikimin e rajonit apo fushës ku është kryer operacioni, duke përdorur informacionin e përshtatshëm, si për shembull nivelin NUTS⁵⁶;
- d) dispozitën(at) që janë shkelur;

---

⁵⁶ Nomenklatura e Njësive Territoriale për Statistikat

- e) datën dhe burimin e informatës së parë që çoi në dyshimin se është kryer një parregullsi;
  - f) praktikat e ndjekura në kryerjen e parregullsisë;
  - g) sipas rastit, nëse praktika lë shkak për të dyshuar për mashtrim;
  - h) mënyrën si është zbuluar parregullsia;
  - i) sipas rastit, Përfituesin IPA dhe Shtetet Anëtare dhe/ose vendet e treta të përfshira;
  - j) periudhën apo momentin kur është kryer parregullsia;
  - k) datën kur është bërë konstatimi administrativ apo gjyqësor paraprak i parregullsisë;
  - l) shuma totale të shpenzimeve të pranueshme të specifikuar nga kontributi i BE-së, kontributi kombëtar dhe kontributi privat;
  - m) shpenzimet e prekura nga parregullsia e specifikuar nga kontributi i BE-së dhe kontributi kombëtar;
  - n) shuma që do të ishte paguar padrejtësisht po të mos ishte identifikuar parregullsia sipas kontributit të BE-së dhe kontributit kombëtar;
  - o) natyra e shpenzimeve të parregullta;
  - p) pezullimi i pagesave, sipas rastit, si dhe mundësia e rikuperimit;
- (2) Kur informacioni i përcaktuar në paragrafin 1 dhe veçanërisht informacioni në lidhje me praktikat e ndjekura në kryerjen e parregullsisë dhe mënyra si është zbuluar, nuk është i disponueshëm ose duhet të përpunohet, Përfituesi IPA aq sa mundet ia vë në dispozicion pa vonesë Komisionit informacionin e munguar ose të saktë.
- (3) Kur legjislacioni i brendshëm ka dispozita për konfidencialitetin e hetimeve, komunikimi i informacionit është objekt autorizimi nga gjykata përkatëse.

Klauzola 3 Rastet urgjente

Secili Përfitues IPA II raporton menjëherë tek Komisioni dhe, kur është e nevojshme, edhe tek Shtetet Anëtare apo Përfituesit IPA II të interesuar, për parregullsi të zbuluara apo të supozuara, kur ekziston frika se ato mund të shkaktojnë pasoja jashtë territorit të tij.

Klauzola 4 Raportimi për ndjekjen e çështjeve

- (1) Bashkë me informacionin e parashikuar në Klauzolën 2, Përfituesi IPA i jep Komisionit pa asnjë vonesë hollësi për fillimin, përfundimin apo braktisjen e ndonjë procedure për

vendosjen e penaliteteve administrative apo penale në lidhje me parregullsitë e raportuara si edhe rezultatin e procedurave të tilla.

Në lidhje me parregullsitë për të cilat janë vendosur penalitetet, Përfituesi IPA sqaron edhe sa më poshtë:

- (a) nëse penalitetet janë të natyrës administrative apo penale;
  - (b) nëse penalitetet rezultojnë nga shkelja e legjislacionit të BE-së apo të legjislacionit të brendshëm;
  - (c) dispozitat ku bazohen penalitetet;
  - (d) arsyet për braktisjen e procedurave të rikuperimit, nëse ka;
  - (e) nëse është konstatuar mashtrim
- (2) Me kërkesë me shkrim të Komisionit, Përfituesi IPA II jep informacion shtesë në lidhje me një parregullsi specifike të një grupi parregullsish.

Klauzola 5 Transmetimi elektronik

Informacioni i parashikuar në Klauzolën 2, 3 dhe 4(1) dërgohet në anglisht me mjete elektronike, duke përdorur modulën e dhënë prej Komisionit për këtë qëllim, nëpërmjet një lidhjeje interneti të sigurt.

Klauzola 6 Përdorimi i informacionit

Komisioni mund të përdorë çdo informacion me natyrë të përgjithshme ose pune që i është komunikuar nga Përfituesi IPA sipas këtyre dispozitave për të kryer analizat e riskut dhe, mbi bazën e këtij informacioni të marrë, mund të përgatitë raporte dhe të krijojë sisteme paralajmërimi paraprak që shërbejnë për të identifikuar risqet më me efikasitet.

Klauzola 7 Përdorimi i Euros

Për raportimin e parregullsive përdoren monedha Euro. Përfituesi IPA II konverton në Euro shumat e shpenzimeve të kryera në monedhën vendase. Këto shuma konvertohen në Euro me kursin e këmbimit valutor të Komisionit në muajin kur shpenzimi është kontabilizuar në llogaritë e Strukturës Operuese të programit apo aksionit në fjalë. Komisioni e publikon kursin e këmbimit çdo muaj elektronikisht.

Kur shumat lidhen me shpenzime të kontabilizuara në llogaritë e autoritetit kombëtar gjatë një periudhë më shumë se një-mujore, mund të përdoret kursi i këmbimit për muajin kur shpenzimi është regjistruar herën e fundit. Nëse shpenzimet nuk janë regjistruar në kontabilitetin e autoritetit kombëtar, përdoret kursi i këmbimit valutor më i fundit publikuar elektronikisht prej Komisionit.

Klauzola 8 Mbrojtja e të dhënave personale

- (1) Përfituesit IPA II dhe Komisioni marrin të gjitha masat e nevojshme për të parandaluar zbulimin e paautorizuar apo aksesin në informacionin e përcaktuar në Klauzolat 2, 3 dhe 4(1).
- (2) Informacioni i përcaktuar në Klauzolat 2, 3 dhe 4(1) nuk mund t'u dërgohet personave të tjerë përveç atyre të Përfituesit IPA II apo brenda institucioneve të BE-së, detyrat e të cilëve kërkojnë që ata të kenë akses në këtë informacion, përveç rasteve kur Përfituesi IPA II që ofron këtë informacion shprehet dakord.
- (3) Të dhënat personale që gjenden në informacionin e përcaktuar në Klauzolat 2, 3 dhe 4(1) trajtohen vetëm për qëllime të specifikuar në ato dispozita.

SHTOJCA I**Prioritetet tematike për asistencë**

Asistenca, sipas rastit, mund të financojë prioritetet tematike si më poshtë:

- (a) respektimin e parimit të administratës publike të aftë dhe qeverisjes ekonomike, Ndërhyrjet në këtë fushë synojnë: forcimin e administratës publike, përfshirë profesionalizimin dhe depolitizimin e shërbimit civil, mishërimin e parimeve të meritokracisë dhe garantimin e procedurave administrative të mjaftueshme; forcimi i kapaciteteve për të garantuar stabilitet makroekonomik dhe për të mbështetur progresin drejt një ekonomie tregu funksionale dhe sa më konkurruese; mbështetje për pjesëmarrjen në mekanizmat shumëpalësh të mbikëqyrjes fiskale të BE-së dhe për bashkëpunimin me institucionet financiare ndërkombëtare mbi bazat e politikës ekonomike, si edhe forcimi i menaxhimit financiar publik.
- (b) ngritjen dhe promovimin që në fazë të hershme të funksionimit të duhur të institucioneve të nevojshme që garantojnë shtetin e të drejtës. Ndërhyrjet në këtë fushë synojnë ngritjen e sistemeve gjyqësore të pavarura, llogaridhënëse dhe efikase, përfshirë rekrutimin transparent dhe të bazuar në meritë, sistemet e vlerësimit dhe ngritjes në detyrë, si edhe procedura disiplinore efikase në rast shkeljeje; ngritjen e sistemeve të qëndrueshme për të mbrojtur kufijtë, për të menaxhuar flukset e migrimit si edhe për t'iu dhënë azil personave në nevojë; zhvillimin e mjeteve efikase për parandalimin dhe luftën kundër krimit të organizuar dhe korrupsionit; promovimin dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut, të drejtat e personave që u përkasin minoriteteve – përfshirë romët dhe personat lesbikë, homoseksualë, biseksualë, transjinorë dhe ndër-gjinorë – si edhe liritë themelore, përfshirë lirinë e medias.
- (c) forcimin e kapaciteteve të organizatave të shoqërisë civile dhe organizatave të partnerëve socialë, përfshi shoqatat profesionale, në vendet përfituese të renditura në Shtojcën I të

Rregullores IPA II si dhe nxitjen e formimit të rrjeteve në të gjitha nivelet ndërmjet organizatave me seli në BE dhe përfituesve të renditur në Shtojcën I të Rregullores IPA II, duke mundësuar dialogun efikas me aktorët publikë dhe privatë.

- (d) investimet në arsim, aftësi dhe të nxënit për tërë jetën. Ndërhyrjet në këtë fushë synojnë promovimin e aksesit të barabartë në fëmijëri të hershme dhe arsim parësor dhe dytësor cilësor; uljen e nivelit të braktisjes së shkollës në moshë të hershme; përshtatjen e sistemeve të arsimit dhe formimit profesional (AFP) me kërkesat e tregut të punës; përmirësimin e cilësisë dhe rëndësisë së arsimit të lartë; rritjen e aksesit në të nxënit për tërë jetën dhe mbështetjen e investimeve në arsim dhe infrastrukturën e formimit profesional, veçanërisht me qëllim reduktimin e pabarazive territoriale dhe nxitjen e arsimit pa segregacion.
- (e) rritjen e punësimit dhe mbështetjen e lëvizshmërisë së punës, Ndërhyrjet në këtë fushë synojnë integrimin e qëndrueshëm të të rinjve të papërfshirë në punësim, shkollim apo trajnim (NEET) në tregun e punës, përfshirë nëpërmjet masave që stimulojnë investimet në krijimin e vendeve cilësore të punës; mbështetjen e integritetit të të papunëve; dhe inkurajimin e pjesëmarrjes më të madhe në tregun e punës të të gjithë grupeve të nën-përfaqësuara. Fushat e tjera të ndërhyrjes janë mbështetja për barazinë gjinore, përshtatja e punonjësve dhe sipërmarrjeve ndaj ndryshimit, krijimi i dialogut social të qëndrueshëm, si edhe modernizimi dhe forcimi i institucionet të tregut të punës.
- (f) promovimin e përfshirjes sociale dhe luftën ndaj varfërisë. Ndërhyrjet në këtë fushë synojnë integrimin e komuniteteve të marzhinalizuar si romët; luftimin e diskriminimit mbi baza gjinie, race apo origjine etnike, besimi fetar apo bindjeje, paaftësie, moshe apo orientimi seksual; dhe rritjen e aksesit në shërbime mjaft cilësore dhe të qëndrueshme që janë të përballueshme për qytetarët, si shërbimet e kujdesit shëndetësor dhe shërbimet sociale me interes të përgjithshëm, përfshirë masat për modernizimin e sistemeve të mbrojtjes sociale.
- (g) promovimin e transportit të qëndrueshëm dhe eliminimin e bllokimit të trafikut në infrastrukturën e rrjeteve kyçe të transportit, sidomos duke investuar në projekte me vlerë të shtuar evropiane të lartë. Investimet e identifikuar duhet të prioritetizohen mbi bazën e kontributit që japin për lëvizshmërinë, qëndrueshmërinë, uljen e shkarkimeve të gazeve serë, si dhe mbi bazën e rëndësisë ndaj lidhjeve me Shtetet Anëtare dhe rëndësisë me Hapësirën e Përbashkët të Transportit Evropian.
- (h) përmirësimin e mjedisit të sektorit privat dhe konkurrueshmërisë së ndërmarrjeve, përfshirë specializimin racional, si nxitës kyç të rritjes, krijimin e vendeve të punës dhe kohezionit. Prioritetet do t'i jepet projekteve që përmirësojnë klimën e biznesit.
- (i) forcimin e kërkimit shkencor, zhvillimit teknologjik dhe novacionit, sidomos nëpërmjet përmirësimit të infrastrukturës kërkimore, mjedisit favorizues dhe promovimit të formimit të rrjeteve dhe bashkëpunimit.
- (j) kontribuimin në sigurinë e furnizimeve me artikuj ushqimorë dhe ruajtjen e diversitetit dhe rentabilitetit në sistemet bujqësore në komunitetet rurale dinamike dhe rrethinat.

- (k) forcimin e sektorit agro-ushqimor që të përballojë presionet e konkurrencës dhe forcat e tregut, si edhe të përafrohet gradualisht me rregullat dhe standardet e BE-së, duke ndjekur objektivat ekonomikë, socialë dhe mjedisorë nëpërmjet zhvillimit territorial të balancuar në zonat rurale.
- (l) mbrojtjen dhe përmirësimin e cilësisë së mjedisit, duke kontribuar në reduktimin e shkarkimeve të gazeve serë, rritjen e përballimit të ndryshimeve klimatike dhe nxitjen e informimit dhe qeverisjes aktive në raport me klimën. Financimet IPA II do të promovojmë politikat që mbështetin kalimin drejt një ekonomike të qëndrueshme, me burime efikase, të sigurta dhe me karbon të ulët.
- (m) promovimin e masave pajtuese, paqeruajtëse dhe besimforcuese.

SHTOJCA J

Prioritetet tematike për asistencë për bashkëpunimin territorial

Asistenca për bashkëpunimin ndërkufitar, sipas rastit, mund të financojë prioritetet tematike si më poshtë:

- a) nxitja e punësimit, lëvizshmëria e fuqisë punëtore dhe përfshirja sociale e kulturore përmes kufijve, duke zbatuar ndër të tjera këto masa: integrimi ndërkufitar i tregjeve të punës, përfshirë lëvizshmërinë ndërkufitare; nismat e përbashkëta vendore për punësimin; shërbimet e informimit dhe këshillimit, si edhe trajnimet e përbashkëta; barazia gjinore; mundësitë e barabarta; integrimi i komuniteteve të emigrantëve dhe grupeve vulnerabil, investimet në shërbimet publike të punësimit; mbështetja e investimeve në shëndetin publik dhe shërbimet sociale;
- b) mbrojtja e mjedisit dhe nxitja e përshtatjes dhe zbutjes së ndryshimeve klimatike, parandalimi dhe menaxhimi i riskut duke zbatuar, ndër të tjera, këto masa: aksione të përbashkëta për mbrojtjen e mjedisit; nxitjen e përdorimit të qëndrueshëm të burimeve natyrore, efikasitetin e burimeve, burimet e rinovueshme të energjisë, si dhe kalimin drejt një ekonomie të sigurt dhe të qëndrueshme me karbon të ulët; nxitja e investimeve për të trajtuar rreziqet specifike, duke siguruar përballimin e fatkeqësive natyrore dhe zhvillimin e sistemeve të menaxhimit të fatkeqësive natyrore dhe gatishmërinë ndaj emergjencave;
- c) nxitja e transportit të qëndrueshëm dhe përmirësimi i infrastrukturave publike, duke zbatuar ndër të tjera këto masa: reduktimi i izolimit duke përmirësuar aksesin në shërbimet dhe rrjetet e transportit, informacionit dhe komunikimit, si edhe investimi në ujërat ndërkufitare, si edhe objektet dhe sistemet e trajtimit të mbetjeve dhe energjetike;
- d) nxitja e turizmit dhe trashëgimisë kulturore dhe natyrore;

- e) investimi në aftësitë e rinisë dhe arsim, duke zbatuar ndër të tjera këto masa: zhvillimi dhe zbatimi i infrastrukturës dhe skemave të përbashkëta për arsimim, formim profesional dhe trajnim, duke mbështetur aktivitetet e përbashkëta të rinisë;
- f) promovimi i qeverisjes vendore dhe rajonale dhe forcimi i kapaciteteve planifikuese dhe administrative të autoriteteve vendore dhe rajonale;
- g) forcimi i konkurrueshmërisë, mjedisit të biznesit dhe zhvillimit të ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme, tregtisë dhe investime, duke realizuar ndër të tjera, promovimin dhe mbështetjen e sipërmarrjes, sidomos të NVM-ve, si dhe zhvillimi i tregjeve ndërkufitare vendore dhe ndërkombëtarizimit;

- h) forcimi i kërkimit shkencor, zhvillimit teknologjik, novacionit si dhe të teknologjive të informimit dhe komunikimit, duke zbatuar ndër të tjera promovimin e ndarjes/bashkimit të burimeve njerëzore dhe kapaciteteve logjistike në dobi të zhvillimit të kërkimit dhe teknologjisë.